

INDKOMSTER, FORDELING & INCITAMENTER 2017

CEPOS

FORDELINGSPOLITISK REDEGØRELSE 2017

I Fordelingspolitisk Redegørelse 2017 beskriver og analyserer CEPOS udviklingen i indkomster, fordeling og incitament. Det sker primært ud fra egne analyser og beregninger på Danmarks Statistiks personregistre og Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypemodell. Der anvendes i publikationen opgørelsesmetoder mv., som de anvendes i Finansministeriet og andre ministerier. Publikationen kan bl.a. anvendes som opslagsværk i debatten om ulighed, fordeling og incitament.

I rapporten beskrives bl.a.:

- Udviklingen i realindkomsterne for forskellige grupper (studerende, pensionister, kontanthjælpsmodtagere, LO-lønmodtagere, direktørfamilier, mv.).
- Udviklingen i ulighed fra 1940 med særligt fokus på udviklingen under hhv. Nyrup, Fogh, Thorning og Løkke.
- Uligheden i et livsperspektiv. Normalt, når ulighed analyseres, er udgangspunktet et "øjebliksbillede". Noget af uligheden skyldes, at man i en midlertidig periode – f.eks. som studerende – har lav indkomst. Senere i livet får f.eks. studerende pæne indkomster. Måler man uligheden på livsindkomster, så reduceres uligheden markant.
- Dagpengemodtageres og kontanthjælpsmodtageres incitament til at tage et lavtlønsjob.
- Udviklingen i lavindkomstgruppen (personer med en disponibel indkomst, der er under halvdelen af medianen).
- Udviklingen i gruppen, der af Thorning-regeringen blev betegnet som relativt fattige.
- Uligheden i et internationalt perspektiv.
- Danskernes formue. Bl.a. gennemgås sammensætningen og fordelingen af danskernes formue. Oxfams analyse af den globale formueulighed belyses også.

Rapportens hovedkonklusioner er:

1. Stort set alle grupper i det danske samfund har haft stigende rådighedsbeløb siden 1994 og frem til 2017 (pensionistpar i lejlighed har haft en fremgang på ca. 41 pct., en direktørfamilie på 57 pct., mens en enlig dagpengemodtager har haft en fremgang på 16 pct.). Der er visse undtagelser, herunder unge under 30 år på kontanthjælp. De har haft et fald i deres rådighedsbeløb på 22 pct., primært fordi Thorning-regeringens kontanthjælpsreform reducerede kontanthjælpen for unge under 30 år. Dagpengemodtagere under 25 år har oplevet et fald på 52 pct., fordi Nyrup sænkede dagpengene for de unge under 25 år. Betragtes nytilkomne udlændinge på kontanthjælp/integrationsydelse, har der været et fald i rådighedsbeløbet for såvel en familie som en enlig på 20 hhv. 35 pct. fra 1994 til 2017 (pga. Løkkes integrationsydelse).
2. Den gennemsnitlige bruttoindkomst (før skat) pr. voksen dansker udgjorde i 2016 345.000 kr. (i 2017-niveau). Bruttoindkomst dækker over lønindkomst, selvstændiges indkomst, overførselsindkomst mv. For at være i top 10 pct. kræves en indkomst på ca. 600.000 kr. og i top 1 pct. kræves ca. 1,4 mio. kr.
3. Uligheden er lav i et længere historisk perspektiv – uligheden faldt markant fra 1940 til 1980. Siden midten af 90'erne har der været en moderat stigning i uligheden.
4. Uligheden reduceres med godt 40 pct., når man ser på livsindkomster frem for indkomster i et enkelt år. Normalt, når ulighed analyseres, er udgangspunktet et "øjebliksbillede". Noget af uligheden skyldes, at man i en midlertidig periode – f.eks. som studerende – har lav indkomst. Senere i livet får f.eks. studerende pæne indkomster. Dette fanges, når man opgør ulighed på livsindkomster.
5. Reformen under Fogh, Thorning og Løkke, der har øget beskæftigelsen og velstanden, har også systematisk øget uligheden.
6. Uligheden er den 4. laveste i en international sammenligning af 35 OECD-lande.

7. Andelen af borgere, der har en indkomst under halvdelen af medianindkomsten, er den laveste i OECD. Det understreger også, at Danmark er et land med en meget lige indkomstfordeling.
8. IMF har udgivet en ny rapport, hvor de vurderer, at den globale ulighed er faldet de seneste 3 årtier og vil falde yderligere frem til 2035.
9. 444.100 personer er i 2016 i lavindkomstgruppen målt på den disponible indkomst (mindre end 50 pct. af medianindkomsten). Kun 1 ud af 9 af disse 444.100 personer er relativt fattige ud fra Thorning-regeringens definition (hvor studerende og personer med formue over 100.000 kr. fjernes - desuden skal indkomst mv. være lav 3 år i træk).
10. I 2016 udgør grænsen for Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom 112.200 kr. (indkomst fratrukket skat), eller 9.350 kr. om måneden.
11. Ud fra Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom, var der i 2016 50.100 relativt fattige personer i Danmark, svarende til 0,9 pct. af befolkningen. Siden 2014 er antallet af relativt fattige vokset med 17 pct. (7.200 personer), efter at stigningen havde været begrænset til ca. 700 årligt i gennemsnit fra 2009-2014. Fra 2015 til 2016 er antallet af relativt fattige vokset med 2.600 personer eller ca. 5 pct.
12. Ser man på antal personer i 1-års-lavindkomstgruppen (ekskl. studerende og personer med formuer over 100.000 kr.), så er antallet i gruppen steget med 24.000 personer fra 2015 til 2016. Denne stigning skal primært tilskrives integrationsydelsen, idet knap 75 pct. af stigningen kan henføres til indvandrere (knap 18.000 ud af den samlede stigning på 24.000 personer). Gevinsten ved at tage et job er betydelig med integrationsydelsen. Dermed kan integrationsydelsen bidrage til, at fx flygtninge får bedre fodfæste på arbejdsmarkedet. De høje mindstelønninger er dog fortsat en barriere for bl.a. flygtninge til at få et job - her kan en indslusningsløn på fx 70 kr. aftalt af arbejdsmarkedets parter give flygtninge det første trin på jobstigen.
13. Der er 9.300 flere børn i 1-års-lavindkomstgruppen i 2016 end i 2015. 94 pct. af stigningen er indvandrere og efterkommere. Stigningen vurderes derfor også i høj grad at skyldes integrationsydelsen.
14. Antallet af fattige er faldet med ca. 22 pct. siden 2000, hvis man anvender et absolut fattigdomsbegreb (Thornings fattigdomsgrænse i år 2000 korrigeret for prisudvikling), mens det er steget med ca. 93 pct., hvis man anvender en relativ fattigdomsgrænse (som Thorning-regeringen gjorde). Antallet af fattige med en absolut fattigdomsgrænse udgør i 2016 ca. 20.000 (en stigning på 200 personer i forhold til 2015).
15. Der er en stor mobilitet ud af 1-års-lavindkomstgruppen: Allerede efter 1 år er over halvdelen ude af gruppen, mens 3 ud af 4 er ude efter 2 år.
16. Ser man på de 50.100 relativt fattige i 2016, så er følgende grupper overrepræsenterede: Kontanthjælpsmodtagere, unge i alderen 25-35 år samt indvandrere og efterkommere.
17. En enlig med børn på maksimale dagpenge tjener ca. 300 kr. om måneden ved at tage et lavtlønsjob til ca. 123 kr. i timen.
18. En voksen dansker har i gennemsnit en formue på 1¼ mio. kr. Det dækker over aktiver på 1,8 mio. kr. og gæld på 0,6 mio. kr. De reale aktiver (primært helårsboligen) udgør i gennemsnit ca. 970.000 kr., mens pensionsformuen udgør 570.000 kr., og den frie finansielle formue (fx aktier, obligationer, bankkonti) er på ca. 270.000 kr.
19. Der er en naturlig sammenhæng mellem alder og formue. Typisk sparer man op i den erhvervsaktive alder, for at kunne opretholde levestandarden efter at man er gået på pension. Den gennemsnitlige formue topper for de 68-årige på 2,6 mio. kr. Formuens aldersafhængighed er en væsentlig faktor til at forklare uligheden i formuerne i Danmark.
20. Ca. 10 pct. af de danske familier har en negativ nettoformue, mens halvdelen har en formue på over 600.000 kr. Det kræver en formue på knap 9 mio. kr. at være i top 1 pct. og 26,9 mio. kr. at være i top 0,1 pct.
21. I kommunerne nord for København med flest velhavere (Rudersdal, Gentofte og Hørsholm) er den gennemsnitlige formue 3-4 mio. kr. pr. voksen, hvilket er omtrent 4 gange så meget som i kommunerne med de mindste formuer, så som Ishøj og Brøndby, hvor de gennemsnitlige formuer ligger på 8-900.000 kr. pr. voksen.

22. De 8 rigeste personer i verden (bl.a. Bill Gates og Mark Zuckerberg) har en formue svarende til knap 0,2 pct. af den samlede formue i verden.
23. I debatten har der været fokus på de 8 rigeste i verden. Oxfam nævner (i januar 2017 på 2016-tal), at de 8 rigeste har lige så meget formue som de 50 pct. med lavest formue i verden. Dette siger ikke så meget, da de 30-40 pct. med lavest formue har en samlet formue på 0 kr. (da en del mennesker af naturlige årsager har negativ formue – f.eks. er det naturligt, at stifte gæld som ung). Dvs. en person, der har 1 dollar i formue, har mere formue end de 30-40 pct. med lavest formue.

Publikationen er udarbejdet af cheføkonom Mads Lundby Hansen, chefkonsulent Carl-Christian Heiberg, chefkonsulent Jørgen Sloth Bjerre Hansen og økonom Thomas Due Bostrup.

INDHOLD

1.	Udviklingen i indkomster for forskellige familietyper i perioden 1994-2017.....	6
2.	Fordeling af bruttoindkomster i 2016	8
3.	Disponible indkomster (dvs. bruttoindkomst fratrukket skatter).....	11
4.	Udvikling i ulighed i Danmark siden 1940	12
5.	Gini-koefficienten i 2016 og velfærdsstatens omfordeling	14
6.	Udvikling i Gini fra 1987 til 2016.....	18
7.	Reformer, der øger beskæftigelsen, øger også uligheden	22
8.	Ulighed og vækst i den internationale debat.....	25
9.	Ulighed i et internationalt perspektiv	26
10.	IMF: Den globale ulighed er faldet de seneste 3 årtier og forventes at falde yderligere frem til 2035	28
11.	Lavindkomstgruppen (mindre end 50 pct. af medianindkomsten).....	31
12.	Thorning-regeringens fattigdomsgrænse	33
13.	Kun 1 ud af 9 med lav indkomst defineres som relativt fattig.....	34
14.	Udvikling i antallet af relativt fattige, 2000-2016.....	34
15.	Udvikling i antal personer i 1-års-lavindkomstgruppen – effekt af politik.....	35
16.	9.300 flere børn i 1-årig lavindkomstgruppe i 2016 - 94 pct. af stigningen er indvandrere og efterkommere	37
17.	Absolut og relativ fattigdom.....	38
18.	Mobilitet ud af gruppen af relativt fattige og 1-årig lavindkomstgruppe	39
19.	Hvem er de relativt fattige i 2016?.....	40
20.	Incitamenter til at tage et lavtlønsjob.....	43
21.	Rockwool Fondens Minimumsbudget.....	47
22.	Danske familiers formuer	48
23.	Formuer i et internationalt perspektiv	53
	Appendiks 1 – Gini-koefficient i OECD-lande.....	56
	Appendiks 2 – Indkomstdefinitioner mv.....	57
	Appendiks 3 – Aldersfordeling af formue.....	58
	Appendiks 4 – Kommunefordeling af formue	60

1. UDVIKLINGEN I INDKOMSTER FOR FORSKELIGE FAMILIETYPEN I PERIODEN 1994-2017**Reale indkomster (indkomst korrigeret for forbrugerpriser)**

I dette afsnit betragtes udviklingen i realindkomsterne i perioden fra 1994 til 2017 (23 år) for personer på overførselsindkomster og for forskellige kategorier af beskæftigede. Af tabel 1.1 fremgår det, at grundsætterne for overførselsindkomsterne er steget realt (dvs. stigning i indkomst fratrukket inflation - skatten er ikke fratrukket) i perioden 1994-2017. Et par på folkepension (der modtager grundbeløb, pensionstillæg og ældrecheck i 2017) har haft en realindkomstvækst på knap 34 pct. Ser man på kontanthjælpssatsen for ikke-forsørgere over 30 år, er der tale om en stigning på 32 pct. Af tabellen fremgår det også, at reallønnen for en enlig LO-arbejder er steget med 9 pct., mens reallønnen for en funktionær og direktør er steget med knap 22 pct. I perioden 1994-2017 er produktiviteten steget med gennemsnitligt 1 pct. om året, svarende til en samlet stigning på 25 pct. Dermed har lønnen for funktionærer og direktører omtrent fulgt produktivitetsudviklingen. Den beskedne real-lønsstigning for LO-arbejderen skyldes bl.a., at hans indskud på pension (via arbejdsmarkedspensionsystemet) er øget ganske markant siden 1994. Dette medregnes ikke i tabellens lønbegreb.

Tabel 1.1. Udvikling i forskellige satser og lønninger, 1994-2017, 2017-prisniveau

	Sats, før skat, kr.		Stigning, pct.
	1994	2017	
Folkepension, person i parforhold*	96.900	129.500	33,6
Kontanthjælpssats, ikke-forsørgere over 30 år	101.100	133.700	32,2
Folkepension, enlig*	134.000	169.400	26,4
Direktørløn	837.200	1.017.500	21,5
Funktionærløn	418.600	508.800	21,5
SU-sats	63.200	72.200	14,2
Kontanthjælpssats, forsørgere over 30 år	161.300	177.700	10,2
LO-arbejder-løn	321.900	351.600	9,2
Dagpengesats over 25 år	200.900	218.200	8,6
Kontanthjælpssats, ikke-forsørgere, under 30 år	101.100	86.200	-14,7
Dagpengesats under 25 år	200.900	109.200	-45,6

Anm.: *(grundbeløb, pensionstillæg og ældrecheck)

Kontanthjælpssatsen for under 30-årige i 1994 er for aldersgruppen 23-29 år. Lønningerne i Økonomiministeriets familietypermodel er taget fra DAs strukturstatistik. Alle medlemmer af DA indsender oplysninger om, hvad deres ansatte i forskellige jobkategorier (LO-lønmodtager, funktionær mv) får i løn. Ud fra det opgør DA hvad gennemsnitslønnen er for en LO-arbejder, funktionær mv. For overførselsindkomstmodtagere benyttes satserne fra lovgivningen. Økonomiministeriet definerer en direktørløn som værende dobbelt så stor som en funktionærløn.

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypermodel

Fremgang i rådighedsbeløb (indkomst korrigeret for forbrugerpriser, husleje og skat mv.)

Ovenfor i tabel 1.1 er angivet udviklingen i realindkomsterne (dvs. overførselsindkomst/lønindkomst fratrukket inflation - skatterne og huslejen er ikke fratrukket). Nedenfor i tabel 1.2 angives for en lang række familietyper udviklingen i rådighedsbeløbet i perioden 1994-2017. Til indkomsten er tillagt børne- og boligtilskud, ligesom der er fratrukket skatter og husleje. Stigningen er korrigeret for forbrugerpriserne, så der er tale om reale stigninger.

Tabel 1.2. Rådighedsbeløb for udvalgte familietyper, 1994-2017 (2017-niveau)

	Rådighedsbeløb efter bolig- og daginstitutionsudgifter, kr.		%-vis stigning
	1994	2017	1994-2017
Par			
Privatansatte funktionærer med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	325.400	515.300	58,4
Direktørfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	474.900	745.900	57,1
Privatansatte funktionærer med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	338.900	526.900	55,5
Pensionistpar med en ATP, lejebolig	127.100	178.500	40,5
Pensionistpar med en ATP, ejerbolig	133.000	180.400	35,6
LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	268.600	355.700	32,5
LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	273.000	358.000	31,1
LO-par, ingen børn, ejerbolig	282.500	357.900	26,7
Par på kontanthjælp med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	158.200	193.100	22,1
Par på integrationsydelse* (nytilkomne) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	158.200	127.100	-19,6
Enlige			
Enlig pensionist med ATP, lejebolig	81.000	110.800	36,8
Enlig kontanthjælpsmodtager, ikke-forsørger, over 30 år, lejebolig	53.900	71.800	33,2
Enlig pensionist med ATP, ejerbolig	79.700	105.800	32,7
Enlig LO-arbejder, ikke-forsørger, ejerbolig	119.400	155.000	29,8
Enlig LO-arbejder, ikke-forsørger, lejebolig	125.400	161.200	28,6
Enlig dagpengemodtager, over 25 år, ikke-forsørger, lejebolig	81.100	94.300	16,4
Enlig udeboende studerende, lejebolig (uden erhvervsarbejde)**	28.000	31.700	13,2
Enlig kontanthjælpsmodtager, under 30 år***, ikke-forsørger, lejebolig,	53.900	42.200	-21,6
Enlig på integrationsydelse* (nytilkommen), ikke-forsørger, over 30 år	53.900	34.900	-35,2
Enlig dagpengemodtager under 25 år, ikke-forsørger, lejebolig	91.600	44.200	-51,8

Anm.: *I 1994 fik indvandrere kontanthjælp i stedet for integrationsydelse. **En enlig udeboende studerende med erhvervsarbejde op til fribeløbet har oplevet en stigning i rådighedsbeløbet på 93,0 pct. (fra 61.200 i 1994 til 118.000 i 2017). ***Rådighedsbeløbet for under 30-årige kontanthjælpsmodtagere i 1994 er for aldersgruppen 23-29 år.

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypemodell

Det overordnede billede er, at næsten alle grupper i samfundet har haft en fremgang i rådighedsbeløbene i perioden 1994-2017. Undtagelsen er unge kontanthjælps- og dagpengemodtagere og flygtninge, der har fået reduceret deres ydelser af skiftende socialdemokratiske og borgerlige regeringer. Den generelle fremgang i rådighedsbeløbene skal ses i sammenhæng med, at produktiviteten er steget (produktion pr. time), og derfor er lønningerne også steget. Overordnet reguleres overførselsindkomsterne i takt med lønningerne i den private sektor. Derfor får overførselsmodtagere også gavn af øget produktivitet. Hertil kommer, at der har været diskretionære ændringer i overførselsindkomster. F.eks. er ældrechecken indført, hvilket har øget indkomsterne meget for folkepensionister uden privat pensionsopsparing. Desuden har der været ændringer i kontanthjælpen i såvel opadgående som nedadgående retning. Endelig har ændringer i skattesystemet også påvirket udviklingen.

Gruppen i samfundet med størst fremgang i levestandarden er funktionær-familien i lejebolig med en fremgang i rådighedsbeløbet på godt 58 pct. Dernæst kommer direktørfamilien, som har haft en fremgang i rådighedsbeløbet på godt 57 pct. LO-familien med 2 børn i ejerbolig har haft en fremgang på godt 31 pct., mens et pensionistpar med ATP i lejebolig har haft en fremgang på knap 41 pct. Det fremgår desuden, at rådighedsbeløbet for en enlig LO-arbejder i lejebolig er steget med knap 29 pct., mens selve lønfremgangen kun har været på 9 pct. (fordi indbetalinger til arbejdsmarkedspensioner som nævnt ikke indgår i lønbegrebet), jf. tabel 1.1. Når rådighedsbeløbet alligevel er steget med knap 29 pct., så skyldes det i høj grad, at skatten for en LO-arbejder er lettet betydeligt. Bl.a. fordi mellem-skatten er fjernet, og beskæftigelsesfradraget er indført og øget.

For enlige ikke-forsørgere under 30 år på kontanthjælp har der været en nedgang på knap 22 pct. Det skyldes, at Thorning-regeringens kontanthjælpsreform i 2014 sænkede kontanthjælpen for unge under 30 år.

For unge under 25 år på dagpenge (i mere end 6 måneder) har der også været en nedgang i rådighedsbeløbet på knap 52 pct. Det skyldes Nyrups ungeindsats fra 1996, der bl.a. kan betyde halvering af dagpenge for unge under 25 år efter 6 måneders ledighed.

Løkkes kontanthjælpsloft reducerer kontanthjælpen for nogle personer. Disse grupper har dog overordnet set fortsat en fremgang i rådighedsbeløbet siden 1994, jf. i øvrigt afsnit 20 om tilskyndelse til at tage et job for kontanthjælpsmodtagere.

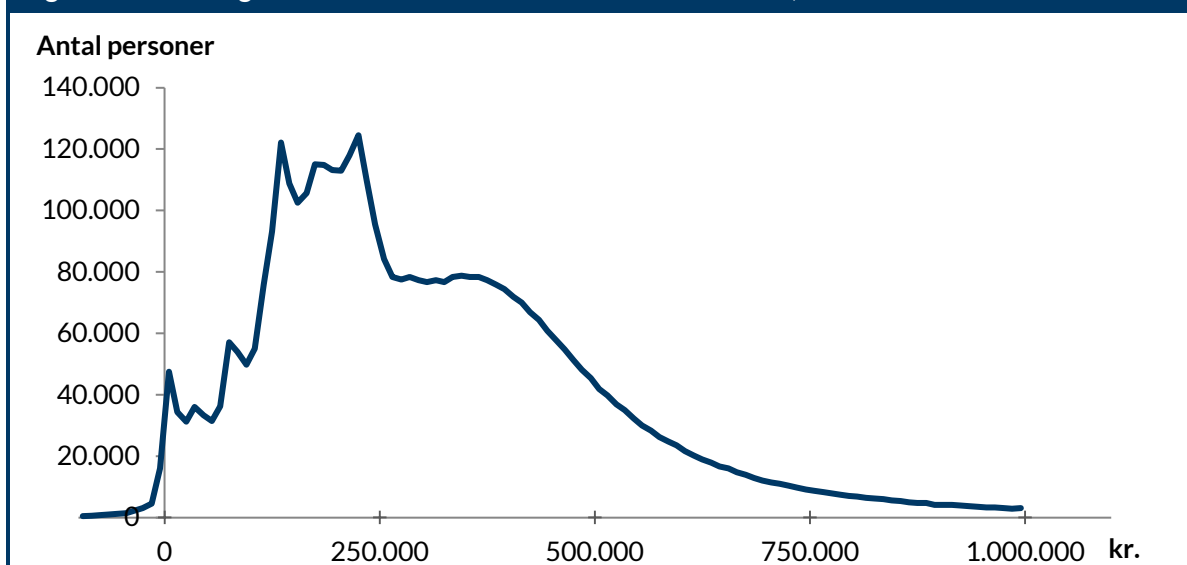
Betragtes nytilkomne udlændinge på kontanthjælp/integrationsydelse, har der været et fald i rådighedsbeløbet for såvel en familie som en enlig udlænding på 20 hhv. 35 pct. fra 1994 til 2017. Det skyldes, at udlændinge i 1994 fik almindelig kontanthjælp. I dag får nytilkomne udlændinge integrationsydelse, der som udgangspunkt svarer til SU (højere hvis man har børn) og dermed er noget mindre end den almindelige kontanthjælp.

Studerende uden erhvervsarbejde har haft en stigning i rådighedsbeløbet på godt 13 pct. Studerende med erhvervsarbejde (helt op til aftrapningsgrænsen for SU) har haft en fremgang i rådighedsbeløbet på 93 pct., jf. anmærkningen til tabel 1.2. Som vist i tabel 1.1 er SU-satsen kun steget med 14 pct. Den store stigning skyldes, at fribeløbet for erhvervsarbejde er forhøjet markant.

2. FORDELING AF BRUTTOINDKOMSTER I 2016

Den gennemsnitlige bruttoindkomst (før skat) pr. voksen dansker udgjorde i 2016 345.000 kr. (i 2017-niveau), se figur 2.1. Bruttoindkomst dækker over lønindkomst, selvstændiges indkomst, overførselsindkomst mv. I denne opgørelse er der både modtagere af overførselsindkomster og personer i job.

Figur 2.1. Fordeling af bruttoindkomster for alle over 18 år i 2016, 2017-niveau

Anm.: Der er en mindre gruppe med negativ bruttoindkomst. Det drejer sig typisk om selvstændige med underskud.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Nedenfor fremgår det, hvor meget bruttoindkomsten skal udgøre for at være i forskellige deciler samt i top 1 pct. og top 5 pct. For at være i top 10 pct. kræves en bruttoindkomst på 599.000 kr.

Tabel 2.1. Bruttoindkomst fordelt på deciler, +18-årige personer, 2016 (2017-niveau)

	Decilgrænse, kr.	Gns. indkomst, kr.
1. decil		38.800
2. decil	101.100	129.000
3. decil	150.500	171.800
4. decil	191.900	211.600
5. decil	230.700	254.500
6. decil	282.200	311.500
7. decil	340.900	370.000
8. decil	399.700	433.500
9. decil	471.200	526.100
Top 10 pct.	598.800	1.004.700
Top 5 pct.	758.500	1.343.500
Top 1 pct.	1.377.800	2.908.100

Anm.: 1. decil angiver de 10 pct. med de laveste indkomster. Grænsen til fx 2. decil på 101.100 kr. angiver, at man mindst skal have en indkomst på 101.100 kr. for at være i 2. decil eller derover (dvs. for ikke at være i 1. decil)

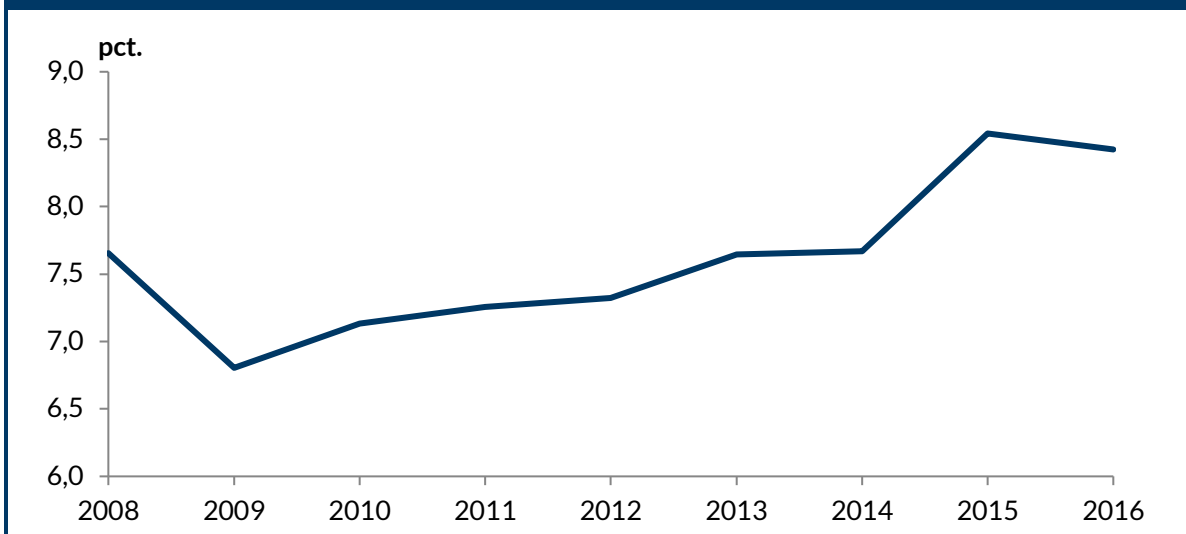
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Top 1 pct.'s andel af de samlede indkomster faldt i 2016 for første gang i mange år

I samfundsdebatten er der meget fokus på top 1 pct. For at være i top 1 pct. skal man have en indkomst på mindst 1,4 mio. kr., mens gennemsnitsindkomsten udgør 2,9 mio. kr. Indkomsten er opgjort af summen af kapitalindkomst, lønindkomst, overførselsindkomst, aktieindkomst, indkomst fra selvstændig virksomhed samt pensionsindbetalinger.

Siden 2009 er top 1 pct.'s andel af de samlede indkomster steget år for år frem til 2015 (fra 6,8 pct. i 2009 til 8,5 pct. i 2015) jf. figur 2.2. I 2016 vendte udviklingen, og top 1 pct.'s andel af de samlede indkomster faldt lidt fra 8,5 til 8,4 pct. Top 1 pct.'s gennemsnitlige indkomst var næsten uændret og steg reelt kun med ca. 1.500 kr.

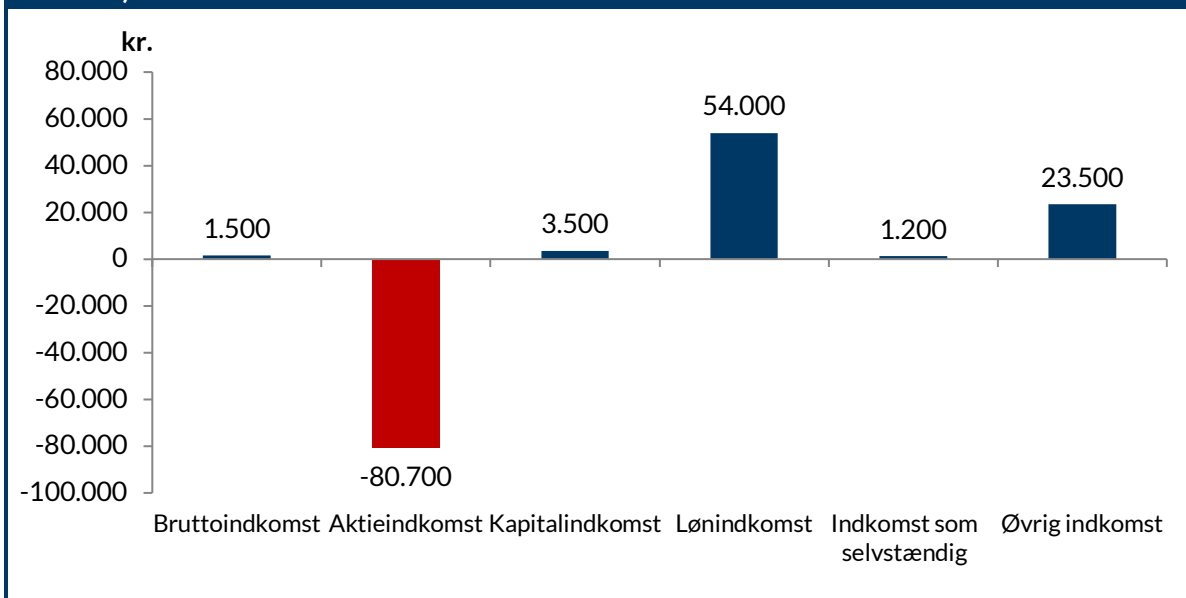
Figur 2.2. Top 1 pct.'s andel af den samlede bruttoindkomst, 2008-2016

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Top 1 pct.'s gennemsnitlige aktieindkomst faldt med knap 81.000 kr. (fra 736.000 i 2015 til 655.000 kr. i 2016) jf. figur 2.3. Dette skal ses i lyset af, at aktiemarkedet i Danmark klarede sig dårligt i 2016 med et fald på 13 pct. (C20-indekset). Top 1 pct.'s øvrige indkomster (kapitalindkomst, lønindkomst, indkomst fra selvstændig virksomhed og offentlige overførsler) steg i 2016 – dog kun lige nok til at opveje tabet fra aktieindkomst. Bund 99 pct.'s bruttoindkomst steg med 1,6 pct. fra 2015 til 2016 (fra 314.300 kr. til 319.300 – en stigning på 5.000 kr.). Dvs., at bund 99 pct. i kroner og øre oplevede en indkomstfremgang, der var ca. 3 gange større end Top 1 pct.

Figur 2.3. Ændring i bruttoindkomst for top 1 pct., 2015-2016 (2016-prisniveau, opskrevet til 2017-PL)

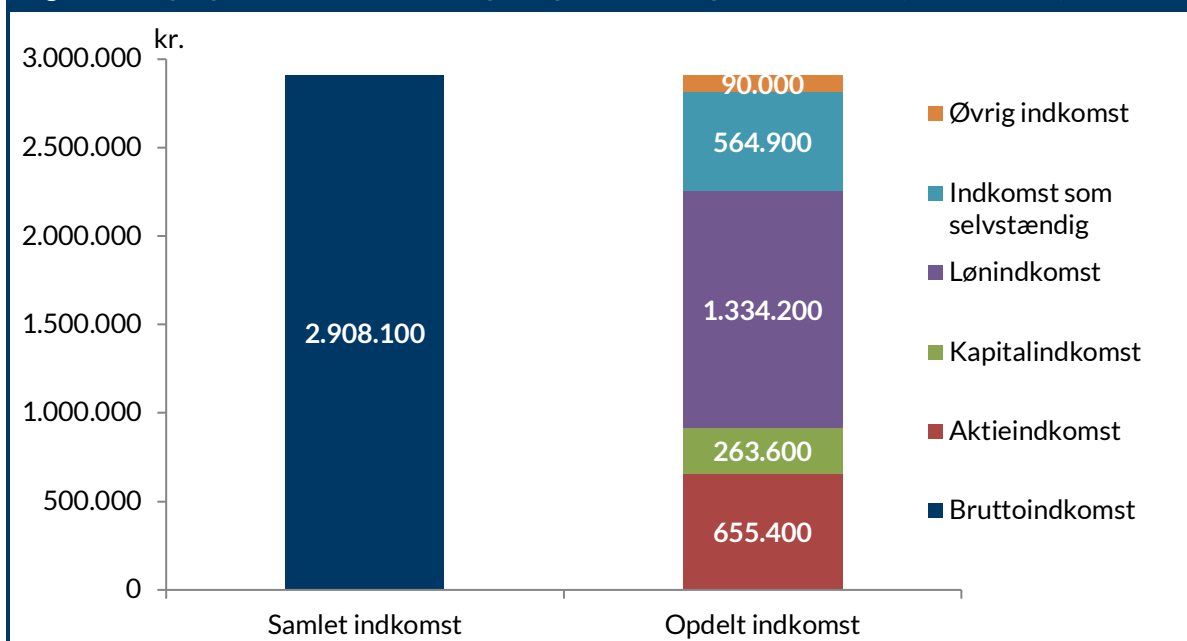
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Siden 2009 er top 1 pct.'s andel af de samlede skatter steget år for år frem til 2015 (fra 7,0 pct. til 9,7 pct.). I 2016 vendte udviklingen, og top 1 pct.'s andel af de samlede skatter og afgifter faldt fra 9,7 til

9,5 pct. Opgjort i milliarder udgør top 1 pct.'s skatte- og afgiftsbetaling i 2016 71,8 mia. kr., jf. afsnit 6, hvor forskellige indkomstgruppers skattebetaling belyses.

Det skal bemærkes, at top 1 pct. er en flygtig gruppe. Der er en stor udskiftning i gruppen. Ca. 30 pct. er ude efter 1 år, og efter 5 år har 50 pct. forladt top 1 pct. Det hænger bl.a. sammen med, at selvstændige har ganske svingende indkomster, og at aktieindkomst for den enkelte kan svinge meget.

Figur 2.4. Top 1 pct.'s bruttoindkomst opdelt på underkomponenter, 2016 (2017-niveau)

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

3. DISPONIBLE INDKOMSTER (DVS. BRUTTOINDKOMST FRATRUKKET SKATTER)

Ovenfor er bruttoindkomster beskrevet. Dvs. indkomster før skat. I dette afsnit ses på disponible indkomster. Her er der bl.a. fratrukket indkomstskatter. Desuden benyttes "den ækvivalerede disponible indkomst" som indkomstmål, jf. boks 3.1.

Boks 3.1. Stordriftsfordele i familier: Fra faktiske til ækvivalerede indkomster

Ved opgørelsen af de disponible indkomster benyttes de såkaldte ækvivalerede disponible indkomster, som tager højde for stordriftsfordelene ved at være flere i familien. Et ægtepar behøver ikke at have en indkomst, der er dobbelt så stor som en enlig, for at have den samme levestandard. Det skyldes, at der er stordriftsfordele ved at bo flere i samme husholdning (to personer behøver fx ikke to køleskabe, men kan deles om et). Den ækvivalerede indkomst er altså et mål for, hvor meget der er til rådighed for hver enkelt person i familien, når der tages højde for stordriftsfordele.

Sammenhængen mellem udgiftsbehovet og antallet af familiemedlemmer kan approksimeres ved et såkaldt ækvivalensmål. Finansministeriet og denne analyse anvender et ækvivalensmål givet ved (antal personer i familien)^{0,6}.

Hvis en enlig uden børn har en disponibel indkomst efter skat på f.eks. 200.000 kr., skal en familie

med 2 medlemmer have en disponibel indkomst efter skat på $200.000 \cdot 2^{0,6} = 303.000$ kr. for at opnå den samme levestandard, jf. tabel 3.1.

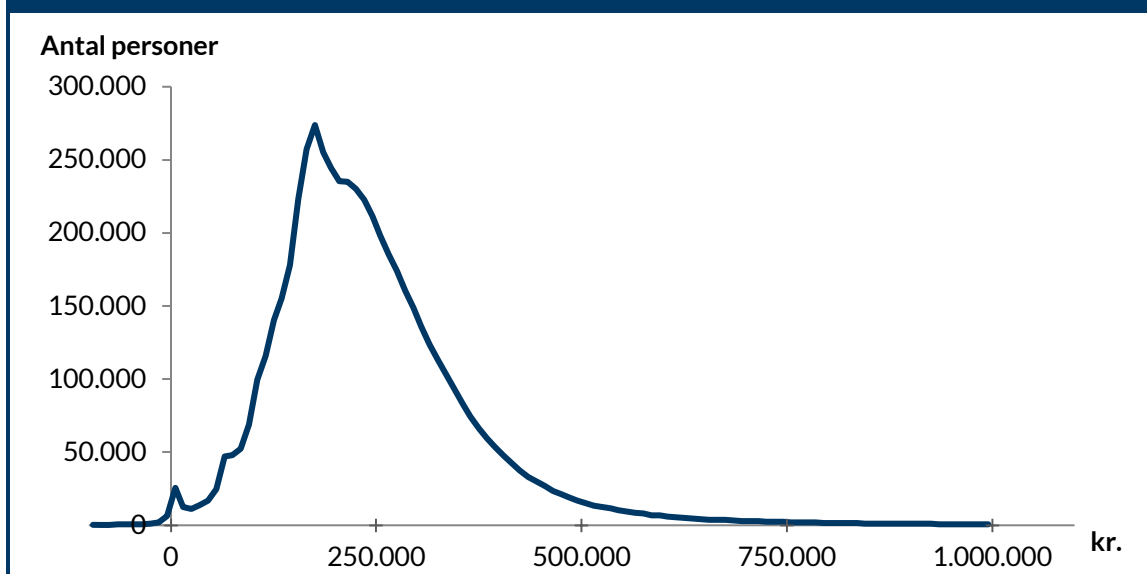
Den ækvivalerede disponible indkomst for hvert familiemedlem er derfor defineret som familiens samlede disponible indkomst divideret med (antal personer i familien)^{0,6}.

Tabel 3.1. Ækvivaleret og faktisk disponibel indkomst

Antal børn	Enlige			Par		
	0	1	2	0	1	2
Faktisk disponibel indkomst	200.000	303.100	386.600	303.100	386.600	459.500
Ækvivaleret indkomst	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000

Den disponible indkomst (dvs. bruttoindkomst fratrukket skatter mv.) for en gennemsnitsdansker var i 2016 ca. 253.000 kr. regnet i 2017-niveau eller godt 21.000 kr. om måneden, målt ved den ækvivalerede disponible indkomst. Fordelingen af de ækvivalerede disponible indkomster for hele befolkningen fremgår af figur 3.1.

Figur 3.1. Fordeling af ækvivalerede disponible indkomster, 2016, 2017-niveau

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Der var i 2016 10 pct. med en disponibel indkomst på under 120.000 kr. (10.000 kr. om måneden), mens de 10 pct. rigeste alle havde en disponibel indkomst over 390.000 kr. (32.500 kr. om måneden).

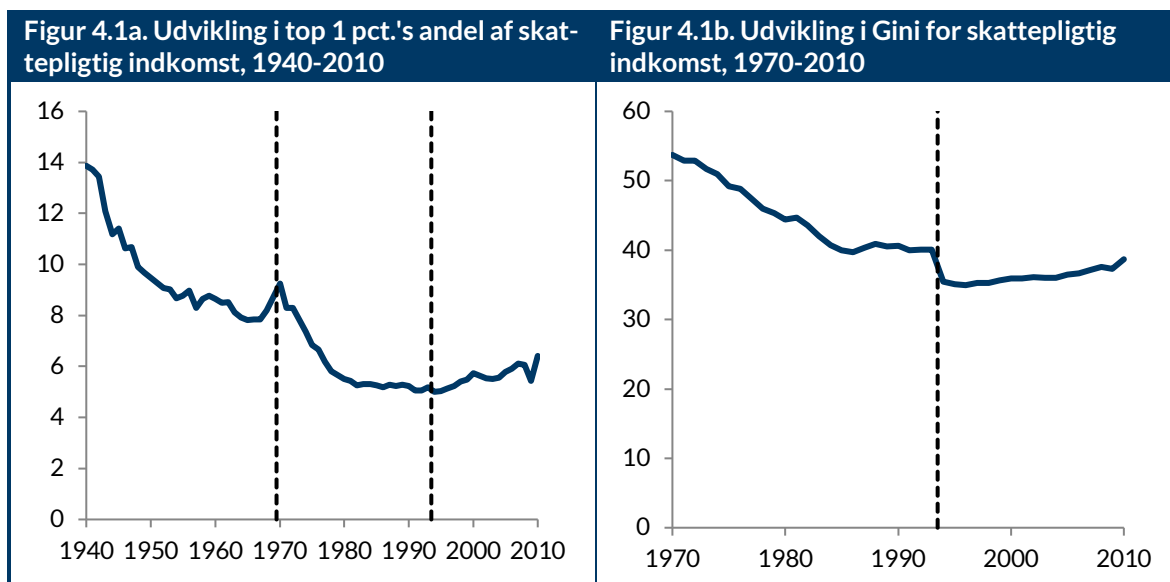
4. UDVIKLING I ULIGHED I DANMARK SIDEN 1940

De senere år har der været stort fokus på, at uligheden er vokset. Det er korrekt, at uligheden de seneste 20 år er steget (dette belyses i afsnit 6), men hvad, der ofte glemmes, er, at disse stigninger følger oven på en periode fra omkring 1940 til omkring 1980 med kraftigt *faldende* ulighed til et meget lavt niveau. I det store billede har de seneste 20 års stigning været relativ lille, når man ser på ulighedens danmarkshistorie tilbage til 1940.

Normalt måles uligheden ved Gini-koefficienten for de disponible indkomster, men Danmarks Statistik opgør ikke registerdata fra før 1987 til disse beregninger. Et studie fra 2016 af Atkinson og Søgaard¹ undersøger udviklingen i fordelingen af de skattepligtige indkomster (dvs. før skat) over en meget lang periode. Atkinson og Søgaard ser både på top 1 pct.'s andel af indkomsterne samt udviklingen i Gini-koefficienten².

Top 1 pct.'s indkomstandel er mere end halveret fra ca. 14 pct. af de samlede indkomster i 1940 til 5½ pct. i 1980, jf. figur 4.1a. I de senere år er top 1 pct.'s indkomstandel vokset en smule fra 5½ i 1980 til 6½ pct. i 2010. Dvs., at top 1 pct.'s indkomstandel i 2010 fortsat er under halvdelen af niveauet i 1940. Så i et historisk perspektiv er uligheden i dag meget lav. Dette konkluderer de to forfattere også: "(...) even though there has been an increase in inequality since the 1980s, inequality has, by historical standards, remained low."

Overordnet findes samme konklusion for Gini-koefficienten som for top 1 pct., nemlig at indkomstuligheden er faldet gennem de sidste 100 år: "(...) it is clear that the Gini coefficient has fallen substantially in Denmark over the past century". Den visuelle fremstilling vanskeliggøres af en række databrud. Ser man på udviklingen i Gini-koefficienten siden 1970, så fremgår det også klart, at uligheden er faldet særligt fra 1970 til midten af 1980'erne, jf. figur 4.1b. Efterfølgende er der sket en mindre stigning frem til i dag, men niveauet i dag er markant lavere end i 1970³.

Anm.: Databrud i 1970 og 1994. I figuren til venstre (top 1 pct.) er der justeret for databruddet. Dette er ikke muligt i figuren til venstre (Gini).

Kilde: A. B. Atkinson & J. E. Søgaard: "The long run history of income inequality in Denmark"

¹ "The long run history of income inequality in Denmark", Anthony B. Atkinson og Jakob E. Søgaard, *Scandinavian Journal of Economics* 118(2), 264-291, 2016

² Studiet indeholder data for et indkomstbegreb, der ligger tæt op ad den disponible indkomst ("assessed income"). Her er der dog ikke data for hele perioden, herunder ikke for perioden 1967-1980. Udviklingen i f.eks. top 1 pct.'s indkomstandel siden 1940 er dog omtrent den samme for skattepligtig indkomst og "assessed income".

³ Studiet har fokus på en ensartet indkomstdefinition over tid. Derfor medtages ikke aktieindkomst, mens lejeværdi af egen bolig ikke indgår fra 2000 og frem, fordi man her overgår til beskatning ved ejendomsværdiskatten. Derfor er stigningen i uligheden siden 1990'erne i denne analyse også mindre end i analysen i afsnit 6.

5. GINI-KOEFFICIENTEN I 2016 OG VELFÆRDSSTATENS OMFORDELING

Gini-koefficienten er det mest udbredte mål for uligheden. Hvis alle havde præcis de samme indkomster, ville Gini-koefficienten være 0, mens den ville være 100 pct., hvis én person havde al indkomst, og resten af befolkningen dermed ikke havde nogen indkomst. Jo større Gini-koefficienten er, jo mere ulige er indkomsterne fordelt. CEPOS har på baggrund af Danmarks Statistiks personregistre beregnet Gini-koefficienten for de disponible indkomster (indkomst fratrukket skatter) til 28,9 pct.⁴

At Gini-koefficienten ikke er højere end 28,9 pct. skyldes en kraftig omfordeling via skatter og ikke mindst offentlige overførsler. Ser man på markedsindkomster (dvs. lønindkomst, kapitalindkomst og selvstændiges indkomst), så udgør uligheden målt ved Gini-koefficienten 46,9 pct.point. I denne opgørelse er der ikke indregnet skatter og overførselsindkomster. Dvs., at personer, der ikke arbejder (og som ikke har f.eks. lønindkomst og renteindkomst mv.), har en indkomst på 0 kr. i denne opgørelse. Det fremgår af tabel 5.1, at hvis overførselsindkomster (f.eks. folkepension, førtidspension, dagpenge mv.) indregnes, så reduceres uligheden målt ved Gini-koefficienten markant. Indregning af overførselsindkomster indebærer, at Gini-koefficienten reduceres fra 46,9 til 32,5 pct. (en reduktion på 14,4 pct.point). Indregnes endvidere det danske skattesystem, der er progressivt (personer med høje indkomster har højere gennemsnitlig skatteprocent end personer med lave indkomster, jf. afsnit 6), så reduceres Gini-koefficienten yderligere med 3,5 point til 28,9 pct. Regnestykket illustrerer med al tydelighed, hvor meget den danske velfærdsstat omfordeler. Uligheden målt ved Gini reduceres med over 1/3 (38 pct.) som følge af velfærdsstaten. Reformen af skat og overførselsindkomster har siden 2001 samlet øget Gini-koefficienten med 1½ point, jf. afsnit 7.

Tabel 5.1. Bidrag til Gini-koefficienten, 2016	
	pct.
Markedsindkomst	46,9
Overførsler	-14,4
Skatter	-3,5
Disponibel indkomst	28,9

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Blandt overførslerne bidrager folkepensionen mest til den lave Gini-koefficient (-5,1 pct. point), jf. tabel 5.2. Ser man på skatterne, er det arbejdsmarkedsbidraget, som bidrager til den største reduktion (-1,0 pct.point) i uligheden (alle beskæftigede betaler arbejdsmarkedsbidrag, mens skatten ikke betales direkte af personer på overførselsindkomst). Topskattens bidrag til at reducere uligheden (-0,9 pct. point) er ca. en fjerdedel af de samlede skatters effekt. På trods af at kommuneskatten er en næsten flad skat, som alle betaler (både dem i job og på overførsel), så reducerer den Gini-koefficienten næsten lige så meget som topskatten. Det skyldes, at kommuneskatten giver meget mere provenumæssigt (229,3 mia. kr. i 2016)⁵ end topskatten (17,1 mia. kr.)⁶. Dvs., at pr. opkrævet krone omfordeler topskatten meget mere end kommuneskatten.

⁴ Danmarks Statistik har beregnet Gini-koefficienten til 29,0 i 2016. Den lille forskel skyldes en mindre forskel i indkomstdefinitioner og personafgrænsning.

⁵ Økonomisk Redegørelse, december 2016

⁶ Økonomisk Redegørelse, december 2016

Tabel 5.2. Diverse overførsler og skatters bidrag til Gini-koefficienten, 2016

	pct.point
Diverse overførsler	
- Folkepension	-5,1
- Førtidspension	-2,1
- Dagpenge mv.	-0,6
- Kontanthjælp	-2,3
- SU	-1,2
Diverse skatter	
- Arbejdsmarkedsbidrag	-1,0
- Kommuneskat	-0,8
- Sundhedsbidrag	-0,1
- Bundskat	-0,4
- Topskat	-0,9

Anm.: For overførslerne er der fratrukket indkomstskatter. Desuden er både skatter og overførsler beregnet ved at sammenligne den faktiske Gini-koefficient for disponible indkomster med en fiktiv Gini, hvor fx folkepension er sat til 0 kr.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Boks 5.1. Perspektiverende overvejelser omkring Gini-koefficienten

Danmark er kendetegnet ved små indkomstforskelle, høj grad af omfordeling gennem skatter og overførsler samt en stor offentlig sektor med skatteyderfinansieret adgang til bl.a. uddannelse og sundhedsydelser. Det betyder, at stort set alle, uanset familiemæssig baggrund, kan opretholde en relativ høj levestandard. Bagsiden af medaljen er, at de små indkomstforskelle samt de høje skatter og afgifter reducerer gevinsten ved at gøre en ekstra indsats samt ved at uddanne og dygtiggøre sig. Desuden indebærer det høje niveau for overførselsindkomster, at gevinsten ved arbejde frem for ledighed mindskes. Der er således et trade-off mellem lighed og velstand.

Når man vurderer omfanget af ulighed i Danmark, skal man huske, at den målte ulighed i høj grad er udtryk for, at der er tale om et øjebliksbillede af individer, som befinder sig på forskellige stadier i livet. I dette øjebliksbillede vil f.eks. en studerende uden anden indkomst end SU fremtræde som fattig, på trods af at han har udsigt til en pæn indkomst gennem hele arbejdslivet. Det er svært at se, at denne form for ulighed skulle være et problem. Se afsnittet "Ulighed målt på livsindkomst" under denne boks.

Den målte ulighed er også et udtryk for, at folk har forskellige præferencer. Nogle personer lægger større vægt på fritid eller samvær med deres børn end andre og har derfor valgt at gå hjemme eller arbejde på halv tid. Disse personer vil typisk have lave indkomster og dermed bidrage til, at uligheden bliver større. Andre har valgt et krævende job med lange arbejdstider mod til gengæld at få en større løn og muligheden for at gøre karriere. Igen er der tale om en målt ulighed, som ikke er udtryk for forskelle i muligheder.

Man bør også være opmærksom på, at det offentlige forbrug ikke indgår i opgørelsen af de disponible indkomster. Det offentlige forbrug udgør ca. 536 mia. kr. i 2017, svarende til en fjerdedel af

de samlede indkomster, og går i højere grad til personer med relativt lave indkomster end til personer med høje indkomster. Udeladelsen af det offentlige forbrug betyder, at fordelingen af disponible indkomster er signifikant mere ulige end de reelle forbrugsmuligheder. Danmark har det næsthøjeste offentlige forbrug som andel af BNP i OECD.

Endelig er det ikke alle indkomster, som registreres og derfor indgår i opgørelsen af folks indkomst. Iflg. Rockwool Fonden er det op imod en fjerdedel af den voksne befolkning, som arbejder sort i løbet af et år. Dertil kommer skattefrit gør-det-selv arbejde. Personer, der får en betydelig del af deres indkomster fra sort arbejde, vil optræde med misvisende lave indkomster.

Ulighed målt på livsindkomst

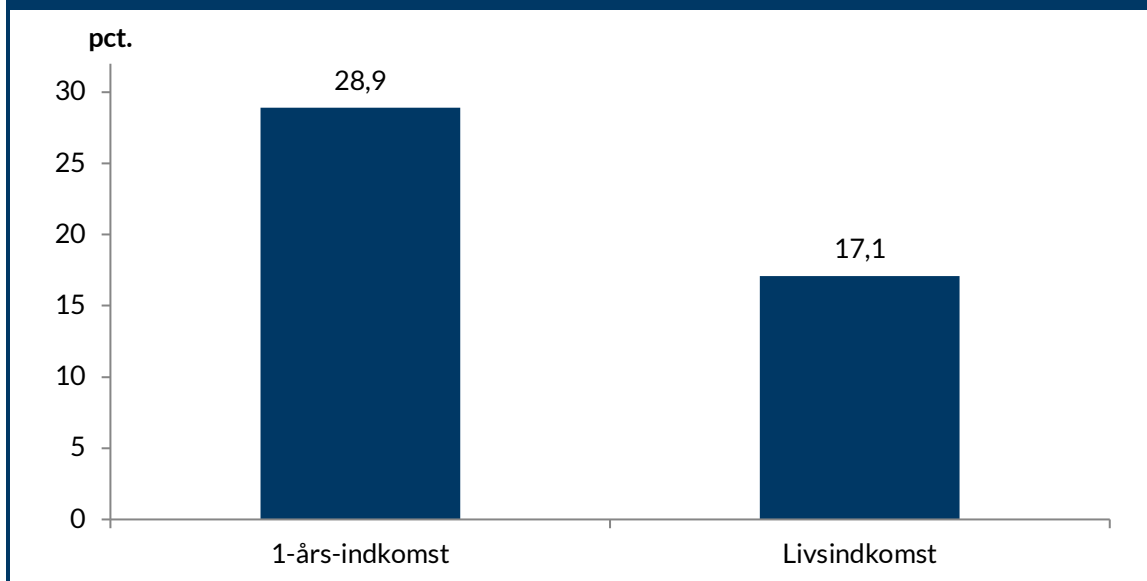
Normalt når man analyserer ulighed, ser man på indkomstforskelle i et enkelt år. I dette afsnit analyseres ulighed i et livsperspektiv. Dvs., at det betragtes, hvor meget danskerne tjener over et livsforløb, hvor man f.eks. når at være studerende, arbejdsløs, højt lønnet mv. Analysen er foretaget af CEPOS på Danmarks Statistiks personregistre ved at danne beregningstekniske livsforløb (18-90 år) ud fra Danmarks Statistiks oplysninger om personers indkomster i 2015 og 2016.

Livsindkomster er væsentligt mere ligeligt fordelt end de årlige indkomster. Det skyldes, at en betydelig del af den målte ulighed i et enkelt år enten skyldes midlertidige forhold eller er en naturlig konsekvens af livscyklussen. Fx svinger selvstændiges indkomst typisk en hel del fra år til år, men set over et helt liv udjævnes disse svingninger betydeligt. Ligeledes kan arbejdsløshed føre til midlertidige indkomsttab.

De fleste har relativt lave indkomster i begyndelsen af voksenlivet, mens de uddanner sig. Derefter stiger indkomsten typisk med alderen indtil pensionstidspunktet, hvorefter indkomsten er noget lavere. En betydelig del af indkomstforskellene i et enkelt år skyldes således, at folk befinder sig på forskellige stadier af livet.

Målt ved Gini-koefficienten falder uligheden fra 28,9 pct., når man måler på de årlige indkomster, til 17,1 pct., når man måler på livsindkomster, svarende til et fald på ca. 41 pct.

Figur 5.1. Gini-koefficient målt ved livsindkomst og 1-års-indkomst, 2016

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Der er ligeledes betydelig forskel på, hvordan overførsler og skatter påvirker uligheden i henholdsvis de årlige indkomster og i livsindkomster. Da studerende har relativt lave indkomster, mens de studerer, har SU'en en betydelig reducerende virkning på uligheden i et enkelt år. SU reducerer uligheden målt ved Gini-koefficienten med 1,2 point målt i 2016. Derimod reducerer SU'en ikke uligheden i livsindkomster særlig meget, da de studerende set over hele livet har pæne indkomster. Det ses ved, at Gini-koefficienten kun reduceres med 0,2 pct.point, når man betragter livsindkomster, jf. tabel 5.3. Således udgør SU'en en nogenlunde konstant andel af livsindkomsten for alle livsindkomst-deciler. Hvis man udelukkende reducerer SU'en til studerende på de lange videregående uddannelser har det ingen virkning på uligheden i livsindkomster.

Folkepensionen er en anden overførsel, som virker helt forskelligt på fordelingen af indkomster i et enkelt år og på livsindkomsten. Da folkepensionister typisk har relativt lave indkomster giver folkepensionen et betydeligt bidrag til at reducere uligheden af 1-års-indkomster. Det fremgår af tabellen, at folkepensionen reducerer Gini-koefficienten med 5,1 point. Men set i et livstidsperspektiv spiller folkepensionen en væsentlig mindre rolle i fordelingen, da stort set alle modtager folkepension i den sidste del af livet. Målt på livsindkomster reducerer folkepensionen kun Gini-koefficienten med 2,4 pct.point. I modsætning til folkepensionen er det kun et begrænset antal personer, som modtager førtidspension, og de gør det typisk gennem en relativ stor del af livet. Derfor omfordeler førtidspensionen stort set lige så meget, når man ser på livsindkomster (1,9 pct.point), som når man ser på de årlige indkomster (2,1 pct.point).

Topskatten bevarer stort set hele sin omfordelende kraft, når man går fra 1-års-indkomster til livsindkomster. Således reducerer topskatten Gini-koefficienten med 0,9 pct.point, når man ser på 1-års indkomster, og 0,8 pct.point, når man ser på livsindkomster.

Tabel 5.3. Diverse overførslers bidrag til Gini-koefficienten i et livsindkomstperspektiv, pct.point

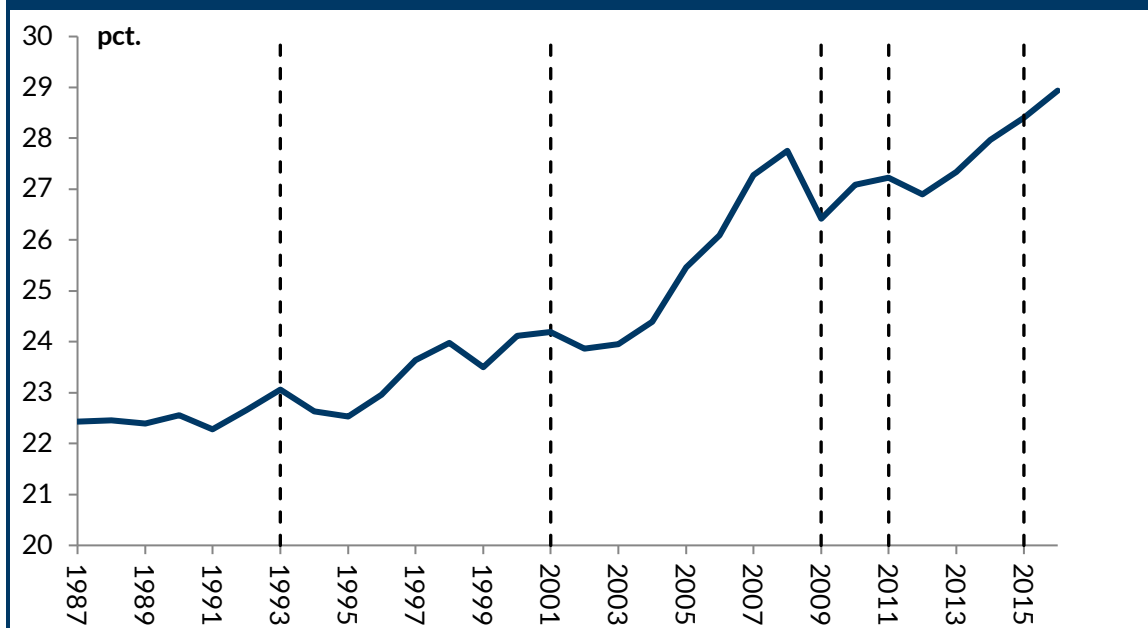
	Årlige indkomster	Livsindkomster
SU	-1,2	-0,2
SU på LVU	-0,4	0,0
Folkepension	-5,1	-2,4
Førtidspension	-2,1	-1,9
Boligstøtte	-1	-0,7
Børnecheck og børnetilskud	-0,8	-0,2
Topskat	-0,9	-0,8
Efterløn	-0,4	-0,2

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

6. UDVIKLING I GINI FRA 1987 TIL 2016

Siden 1987 er uligheden målt ved Gini-koefficienten i Danmark steget med 6,5 pct.point fra 22,4 pct. til 28,9 pct., jf. figur 6.1. Frem mod midten af 90'erne er der ikke de store bevægelser i Gini-koefficienten, men herefter stiger den stort set hver eneste år indtil finanskrisen. Det bemærkes, at under alle statsministrene Nyrup, Fogh, Løkke og Thorning er uligheden steget.

Figur 6.1. Udvikling i Gini, 1987-2016

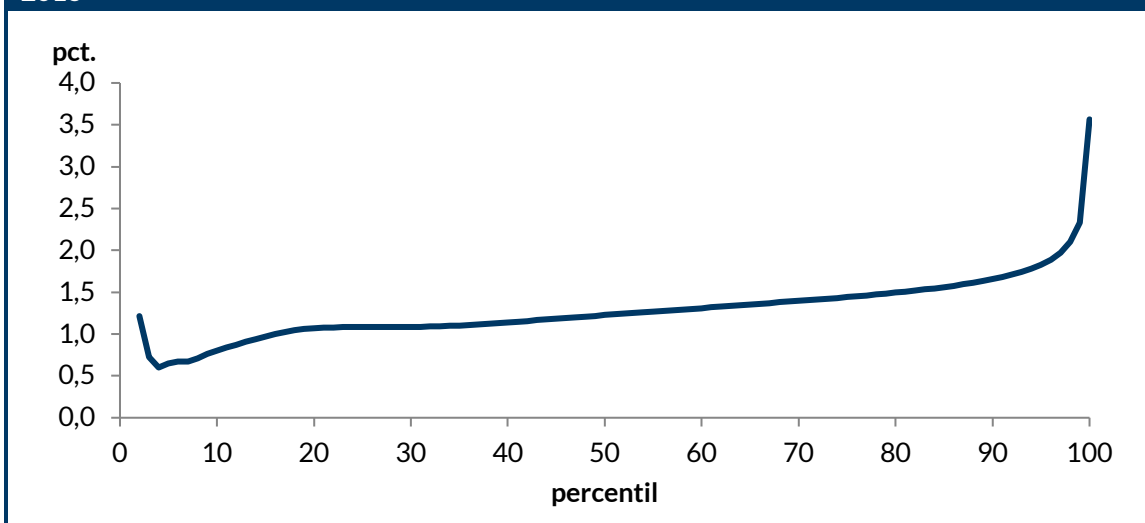

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Baggrunden for den stigende ulighed er, at den gennemsnitlige årlige vækst i disponibel indkomst for lavindkomstgrupperne har været mindre end for højindkomstgrupper. F.eks. har gruppen med de 10-20 pct. laveste indkomster haft en gennemsnitlig stigning på ca. 1 pct. om året i perioden 1987-2016, mens gruppen i 8. og 9. decil har haft en lidt større gennemsnitlig stigning på ca. 1½ pct. om året. Gruppen med de 1 pct. højeste indkomster (den 100. percentil) har haft en gennemsnitlig stigning på godt 3,5 pct. om året, jf. figur 6.2.

Selvom indkomstfremgangen har været størst i toppen af indkomstfordelingen, så ændrer det ikke ved, at der har været indkomstfremgang for alle. Der er altså ikke tale om, at personer med lave indkomster oplever indkomstnedgang.

Figur 6.2. Gennemsnitlig årlig realvækst i disponibel indkomst fordelt på percentiler, 1987-2016

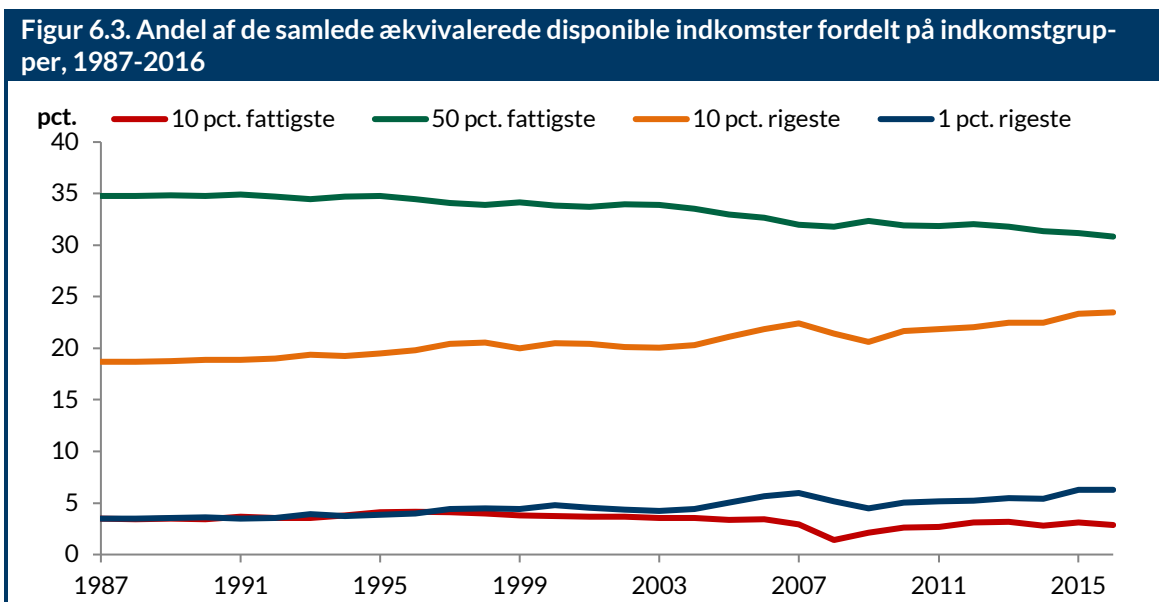
Anm.: Da 1. percentil har en negativ disponibel indkomst, er der ikke medtaget en vækstrate for denne.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Ovenstående beregninger er foretaget ved at opgøre den procentvise stigning for indkomstgrupper i et givet år – fx for top 1 pct. (den 100. percentil). Der er typisk stor udskiftning i personkredsen i de enkelte indkomstgrupper hvert år. Følger man alternativt de samme konkrete personer år for år, så er det de personer, der i udgangspunktet havde de laveste indkomster, der har haft den største indkomstfremgang. Personer med de højeste indkomster, har derimod haft den laveste indkomstfremgang⁷.

I figur 6.3 nedenfor er angivet forskellige indkomstgruppers andel af de samlede disponible indkomster. Det fremgår, at top 1 pct.'s andel af de disponible indkomster er steget fra 3,5 pct. i 1987 til 6,3 pct. i 2016. De 10 pct. rigestes andel er steget fra 18,7 pct. til 23,5 pct. Andelen for den halvdel med de laveste indkomster er faldet fra 34,8 pct. til 30,8 pct.

⁷ Læs mere i CEPOS-notatet: "[Størst velstandsfremgang til lave indkomster](#)", maj 2017, Martin Ågerup

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Når man vurderer udviklingen i indkomstfordelingen, er det værd at bemærke, at jo mere de højeste indkomster stiger, desto mere betaler de alt andet lige i skat. I 1994 betalte de 10 pct. rigeste 27,7 pct. af de samlede skatter og afgifter, mens de betalte 31,4 pct. i 2016, jf. tabel 6.1. Såfremt de rigeste 10 pct. havde betalt den samme andel i 2016 som i 1994, ville de have betalt ca. 31 mia. kr. mindre i skat, svarende til finansieringen af ca. 44.000 offentlige ansatte. Stigningen i de øverste indkomstgrupper kommer derfor hele samfundet til gode bl.a. via øgede skatteindtægter.

Tabel 6.1. Samlede skatte- og afgiftsbetalinger fordelt på indkomstdeciler, 2017-niveau

	1994		2016	
	Samlede skatte- og afgiftsbetalinger, mia. kr.	Andel af skatte- og afgiftsbetalinger, pct.	Samlede skatte- og afgiftsbetalinger, mia. kr.	Andel af skatte- og afgiftsbetalinger, pct.
10 pct. fattigste	8,8	1,2	7,4	1,0
20 pct. fattigste	35,5	5,0	33,2	4,4
30 pct. fattigste	73,1	10,2	68,9	9,1
40 pct. fattigste	118,2	16,5	112,3	14,9
50 pct. fattigste	172,7	24,1	165,5	21,9
50 pct. rigeste	542,8	75,9	590,4	78,1
40 pct. rigeste	477,4	66,7	524,1	69,3
30 pct. rigeste	399,9	55,9	445,2	58,9
20 pct. rigeste	309,0	43,2	352,0	46,6
10 pct. rigeste	198,2	27,7	237,1	31,4
5 pct. rigeste	127,2	17,8	162,1	21,4
1 pct. rigeste	46,5	6,5	71,8	9,5
Alle	715,5	100,0	755,9	100,0

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Forklaringer på stigningen i uligheden

Fra 1994 til 2016 steg Gini-koefficienten med 6,3 pct.point. Beregninger udført af CEPOS på det såkaldte Theil-indeks viser, at knap en tredjedel af stigningen i uligheden fra 1994 skyldes ændret befolknings sammensætning, såsom stigende antal ældre, flere indvandrere, flere studerende og flere højtuddannede mv., jf. tabel 6.2.

Tabel 6.2. Andel af stigning i ulighed som kan forklares ved ændret befolknings sammensætning, 1994-2016 (Theil-indeks)

Betydning af ændret befolknings sammensætning	pct.
- Aldersfordeling	4,9
- Herkomstfordeling	4,9
- Uddannelsesfordeling	12,0
- Alders-, herkomst- og uddannelsesfordeling i alt	31,3

Anm.: Effekten af de enkelte underkomponenter summer ikke til totalen, pga. sammensætnings effekter

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

5 pct. af stigningen i uligheden kan isoleret set forklares af øget indvandring. Indvandrere har typisk en lav indkomst, når de kommer til landet, bl.a. fordi de har svært ved at finde et job, og fordi de har en lav produktivitet. Den ændrede alderssammensætning i retning af flere ældre kan ligeledes forklare 5 pct. af stigningen i uligheden. Ældre medborgere har typisk en forholdsvis beskeden indkomst. Derfor trækker flere ældre i retning af en større ulighed.

Det ændrede uddannelsesmønster forklarer isoleret set 12 pct. af stigningen i uligheden. I forhold til i 1994 er der kommet mange flere studerende, svarende til ca. 180.000 ekstra helårsmodtagere af SU. De modtager den laveste overførselsindkomst i Danmark, SU'en, ca. 6.000 kr. om måneden. Når 180.000 flere får den laveste overførselsindkomst i Danmark, øger det naturligvis uligheden mærkbart. Som det fremgår af afsnit 5, skal det bemærkes, at rigtigt mange studerende får høje indkomster senere i livet og dermed samlet set får høje livsindkomster.

Beregningsen fanger også, at der er kommet betydeligt flere højtuddannede siden 1994. Højtuddannede tjener ofte mere end gennemsnittet, og derfor trækker udviklingen med flere højtuddannede i retning af mere ulighed. Derudover er der diverse sammensætnings effekter mellem alder, uddannelse og herkomst, som bringer den samlede effekt af ændret befolknings sammensætning op på knap en tredjedel af den samlede stigning i uligheden.

Beregningerne på Theil-indekset viser som sagt, at den ændrede befolknings sammensætning kan forklare en tredjedel af stigningen i uligheden. Ulighedsstigningen målt ved Gini-koefficienten har været på 6,3 pct.point. Analysen indikerer derfor, at den ændrede befolknings sammensætning kan forklare i omegnen af 2 af disse pct.point.

Andre forklaringer på stigningen i uligheden er politikændringer, dvs. diverse skatte- og overførselsreformer. Som det fremgår i afsnit 7, har reformer gennemført siden 2001 bidraget til en stigning i uligheden på 1,5 pct.point målt ved Gini-koefficienten. Der er ikke udarbejdet officielle beregninger af fordelingsvirkninger af reformer før 2001. Det er dog vurderingen, at Nyrups reformer fra 1994 til 2001 overordnet har øget uligheden. Det drejer sig bl.a. om fjernelse af formueskatten, halvering af dagpenge for unge under 25 år og nedsættelsen af den øverste marginalskat fra 68 til 63 pct.

Hertil kommer, at de stigende boligpriser har medvirket til øget ulighed. CEPOS' beregninger indikerer en stigning i Gini-koefficienten på 0,7 pct.point som følge af stigende boligpriser i perioden 1994-2017⁸. Endelig har stigende aktieindkomster og øget lønspredning bidraget til stigende ulighed. Således bidrager aktieindkomsten med en stigning i Gini-koefficienten på 1,1 pct.point⁹, jf. tabel 6.3.

⁸ Beregningen er foretaget ved at beregne Gini uden lejeværdi af egen bolig. Effekten af stigende boligpriser kan herefter beregnes som forskellen mellem den faktiske Gini og den beregnede Gini uden lejeværdi.

⁹ Beregningen er foretaget ved at beregne Gini uden aktieindkomst (fratrasket skat). Effekten af stigende aktieindkomst kan herefter beregnes som forskellen mellem den faktiske Gini og den beregnede Gini uden aktieindkomst (fratrasket skat).

Tabel 6.3. Aktieindkomstens bidrag til stigning i Gini-koefficienten, pct.

	1994	2016	Ændring
Med aktieindkomst	22,6	28,9	6,3
Uden aktieindkomst	22,1	27,3	5,2
Forskel	0,5	1,6	1,1

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

7. REFORMER, DER ØGER BESKÆFTIGELSEN, ØGER OGSÅ ULIGHEDEN

I tabel 7.1 er der set på effekten på uligheden af diskretionære politik-tiltag fra gennemførte reformer siden 2001. Det er dels forslag, der ændrer på skatter, og dels overførselsindkomster. Det fremgår, at forslag, der øger beskæftigelsen, systematisk øger uligheden. Det hænger sammen med, at når beskæftigelsen skal øges, så skal guleroden ved at tage et job være større.

Tabel 7.1. Reformers effekt på strukturel beskæftigelse og ulighed

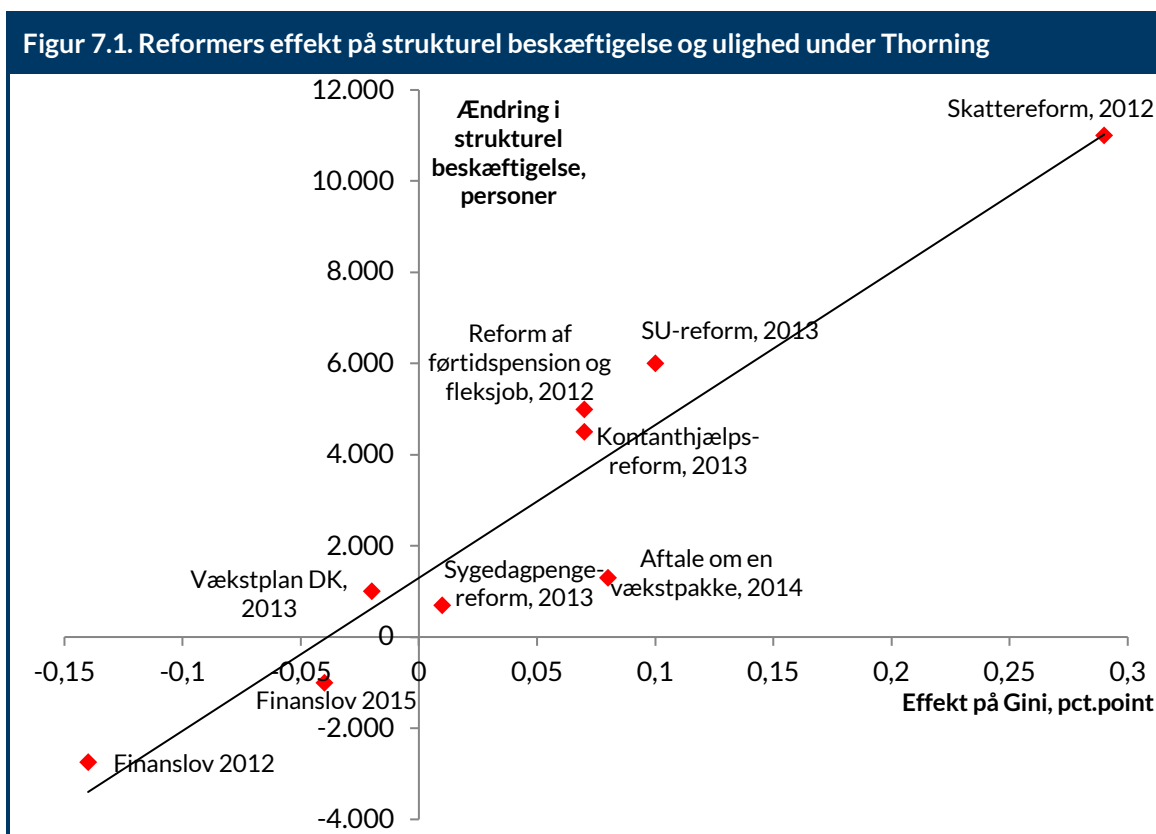
	Effekt på Gini-koefficienten pct.point	Ændring i strukturel beskæftigelse personer
Ejendomsværdiskattestop 2002-2014	0,2	
Forårspakken fra 2004	0,15	9.700
Lavere skat på arbejde fra 2007	0,15	7.600
Forårspakke 2.0 fra 2009	0,46	18.300
Genopretningsaftalen fra 2010	0,04	12.300
Finanslov 2012	-0,14	-2.750
Skattereform, 2012	0,29	11.000
Reform af førtidspension og fleksjob, 2012	0,07	5.000
SU-reform, 2013	0,1	6.000
Kontanthjælpsreform, 2013	0,07	4.500
Vækstplan DK, 2013	-0,02	1.000
Sygedagpengereform, 2013	0,01	700
Aftale om en vækstpakke, 2014	0,08	1.300
Finanslov 2015	-0,04	-1.000
Integrationsydelse, 2015	0,03	500
Kontanthjælpsloft og 225-timers regel, 2015	0,01	700
Finanslov 2016 ekskl. kontanthjælpsloft mv.	0,04	1.000
I alt	1,5	

Anm: Virkning i 2016, 2020 eller varig virkning. Effekten på Gini-koefficienten som følge af reformerne under Thorning og Finanslov 2016 er ekskl. ændringer i off. forbrug.

Kilde: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 6 af 7. august 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 113 af 7. september 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 124 af 1. december 2014, Aftaletekst for forlig om reform af sygedagpengesystemet, Reformpakke 2020, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 208 af 15. februar 2013, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 138 (L 1) af 20. november 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 177 (L1) af 30. november 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 95 (L 1) af 28. oktober 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 527 af 31. august 2017 samt CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Når der gennemføres reformer i Danmark, beregner Finansministeriet reformens effekt på beskæftigelse og ulighed. I figur 7.1 er vist effekten af Thorning-regeringens reformer og finanslove. Beregninger er foretaget af Finansministeriet under Corydon. Som det fremgår, peger de alle på nær én (Vækstpakken fra 2013, der sænkede selskabsskatten og reducerede væksten i det offentlige forbrug) på en positiv sammenhæng mellem ulighed og beskæftigelse/vækst, dvs., at når beskæftigelsen øges som følge af reformer, så stiger uligheden. Tilsvarende viser de, at når uligheden reduceres via reformer, så reduceres beskæftigelsen.

Den reform, som øgede uligheden mest under Thorning, var skattereformen. Den forhøjede bl.a. topskattegrænsen, og den sænker stigningen i overførselsindkomster som dagpenge, kontanthjælp mv. med 5 pct. frem mod 2023. Den positive effekt på beskæftigelsen er på 11.000 personer i 2020, mens uligheden stiger med 0,29 pct.point på Gini-koefficienten. En af de få reformer, der reducerede uligheden, var finansloven fra 2012. Den fjernede starthjælpen, kontanthjælpsloftet mv. og øgede skatter og afgifter. Effekten på beskæftigelsen var et fald på 2.750 personer, mens Gini-koefficienten faldt med 0,14 pct.point. Løkkens integrationsydelse og kontanthjælpsloft øger Gini-koefficienten marginalt med 0,03 hhv. 0,01 pct.point.

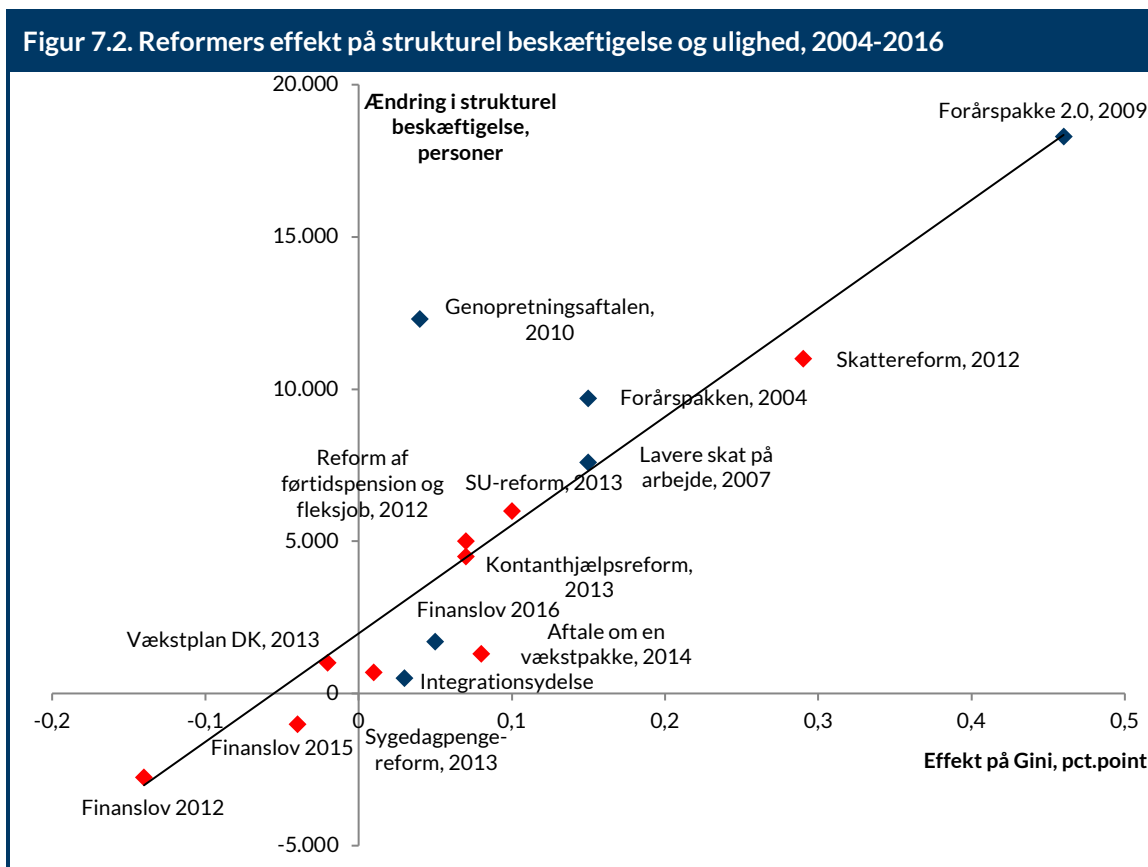
Anm: Virkning i 2020 eller varig virkning. Effekten på Gini-koefficienten som følge af reformerne under Thorning er ekskl. ændringer i off. forbrug.

Kilde: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 6 af 7. august 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 113 af 7. september 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 124 af 1. december 2014, Aftaletekst for forlig om reform af sygedagpengesystemet.

Når Thorning-regeringen gennemførte så mange reformer, som øgede uligheden, er det formentlig ikke fordi, at Thorning-regeringen foretrak et mere ulige samfund. Det skyldes formentlig, at Thorning-regeringen ønskede at øge beskæftigelsen og vækstpotentialet, og at man kunne acceptere den stigende ulighed. Reforme, der øger vækst og beskæftigelse vil typisk øge uligheden. Fordi sådanne reformer vil kræve, at det bliver mere attraktivt at arbejde, producere og investere. Det kræver ty-

pisk lavere marginalsat, lavere overførselsindkomster og lavere kapitalsskat. Det medfører typisk øget ulighed.

Det er meget svært at finde på konkrete reformer, som både øger lighed og vækst i Danmark. I figur 7.2 er angivet sammenhængen mellem ulighed og beskæftigelse (når man ser på reformer), når der inkluderes reformer fra VK-perioden (alle tal er fra Finansministeriet). Det fremgår igen, at der er en klar tendens til, at reformer, der øger beskæftigelsen, har som bi-effekt, at uligheden øges. Andre forhold end reformer påvirker dog også uligheden. Det kan være ændringer på arbejdsmarkedet, ændringer i boligpriser, aktiekurser mv. Disse størrelser kan politikerne ikke kontrollere direkte.

Anm: Virkning i 2016, 2020 eller varig virkning. Effekten på Gini-koefficienten som følge af reformerne under Thorning og Finanslov 2016 er ekskl. ændringer i off. forbrug.
 Kilde: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 6 af 7. august 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 113 af 7. september 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 124 af 1. december 2014, Aftaletekst for forlig om reform af sygedagpengesystemet, Reformpakke 2020, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 208 af 15. februar 2013, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 138 (L 1) af 20. november 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 177 (L1) af 30. november 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 95 (L 1) af 28. oktober 2015, Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 527 af 31. august 2017

Visse opinionsdannere argumenterer for, at lighed og vækst går hånd i hånd. Det er imidlertid meget vanskeligt at angive konkrete reformer, der på én og samme tid reducerer ulighed og øger beskæftigelse og velstand. Nedenfor er der regnet på scenarier, der reducerer uligheden målt ved Gini-koefficienten med 1 pct.point. Man kan sige, at prisen (opgjort i beskæftigelse og velstand) for øget lighed beregnes. I et eksperiment øges topskatten, og i et andet eksperiment øges overførselsindkomsterne. Hvis topskatten øges med 17 pct.point (fra 15 til 32 pct.point), så reduceres Gini med 1 pct.point. Det skyldes, at topskatteydernes disponible indkomst umiddelbart reduceres med 17 mia. kr. Den øverste marginalsat vil i dette eksempel udgøre 72 pct. (omkring niveauet under Anker Jør-

gensen). Den højere marginalsat vil bl.a. gøre det mindre attraktivt at arbejde ekstra. Det vil indebære, at arbejdsudbuddet reduceres med ca. 15.000 personer, og at BNP reduceres med ca. 13 mia. kr.

Alternativt kan man øge overførselsindkomsterne for at reducere Gini-koefficienten. F.eks. kan satsreguleringen øges med 8 pct. for at reducere Gini-koefficienten med 1 pct.point. Det vil reducere den strukturelle beskæftigelse med 9.000 personer, og BNP vil blive reduceret med ca. 5 mia. kr. Det vil forværre de offentlige finanser, hvilket vil skulle finansieres. Hvis det sker gennem højere skat, så reduceres beskæftigelsen yderligere. Det er som nævnt svært at pege på tiltag i Danmark, der entydigt og signifikant øger ligheden (målt ved Gini-koefficienten) uden tab af beskæftigelse og velstand. Normalt vil økonomisk teori tilsige, at politiske tiltag, der øger økonomisk effektivitet, vil blive ledsaget af øget ulighed.

8. ULIGHED OG VÆKST I DEN INTERNATIONALE DEBAT

Mange videnskabelige undersøgelser har undersøgt sammenhængen mellem vækst og ulighed. Nogle finder en positiv sammenhæng, og andre en negativ sammenhæng. Den overordnede konklusion i den videnskabelige litteratur er, at der ikke kan påvises nogen sammenhæng mellem vækst og ulighed¹⁰. IMF har leveret et bidrag¹¹ til denne videnskabelige litteratur. De finder i en undersøgelse, at øget ulighed bidrager til lavere økonomisk vækst. I deres analyse finder de en negativ korrelation mellem ulighed og økonomisk vækst. I forhold til konklusionen skal det indvendes, at fordi der er negativ korrelation mellem to variabler (her vækst og ulighed), behøver der ikke at være en årsagssammenhæng. Man bør derfor se IMF-studiet i sammenhæng med den øvrige litteratur på området (der som nævnt ikke finder nogen systematisk sammenhæng).

IMF anvender som argument for årsagssammenhængen, at i meget ulige samfund kan personer med lave indkomster have svært ved at opnå adgang til hospitaler og uddannelse, ligesom øget ulighed giver "mindre sammenhængskraft". Ingen af disse tre argumenter holder for Danmark. Der er skattefinansieret adgang til hospitaler og uddannelse (herunder har vi den højeste SU i verden), ligesom Danmark har den 4. laveste ulighed i OECD.

Efterfølgende har Verdensbanken da også anført, at IMF-rapportens konklusioner ikke holder vand ved nærmere eftersyn. Om IMF-rapportens resultater om vækst og ulighed skriver Verdensbanken¹², at "it is not possible to draw any conclusion about the effect of inequality on growth, whether positive or negative".

Økonomi- og Indenrigsministeriets var også kritiske over for konklusionen i IMF-analysen¹³: "Der er ikke belæg for at sige, at der er en entydig og universel sammenhæng mellem indkomstforskelle og vækst. Sammenhængen er kompleks og afhænger af en række forhold. ... Man kan således ikke konkludere, at større ulighed entydigt skader væksten (ligesom der heller ikke er belæg for det modsatte udsagn)."

¹⁰ Se Robert Barro, "Inequality and growth in a panel of countries", *Journal of economic growth*, marts 2000

¹¹ "Redistribution, inequality and growth", Ostry, Berg og Tsangarides, *IMF Staff Discussion Note 14/02*, februar 2014

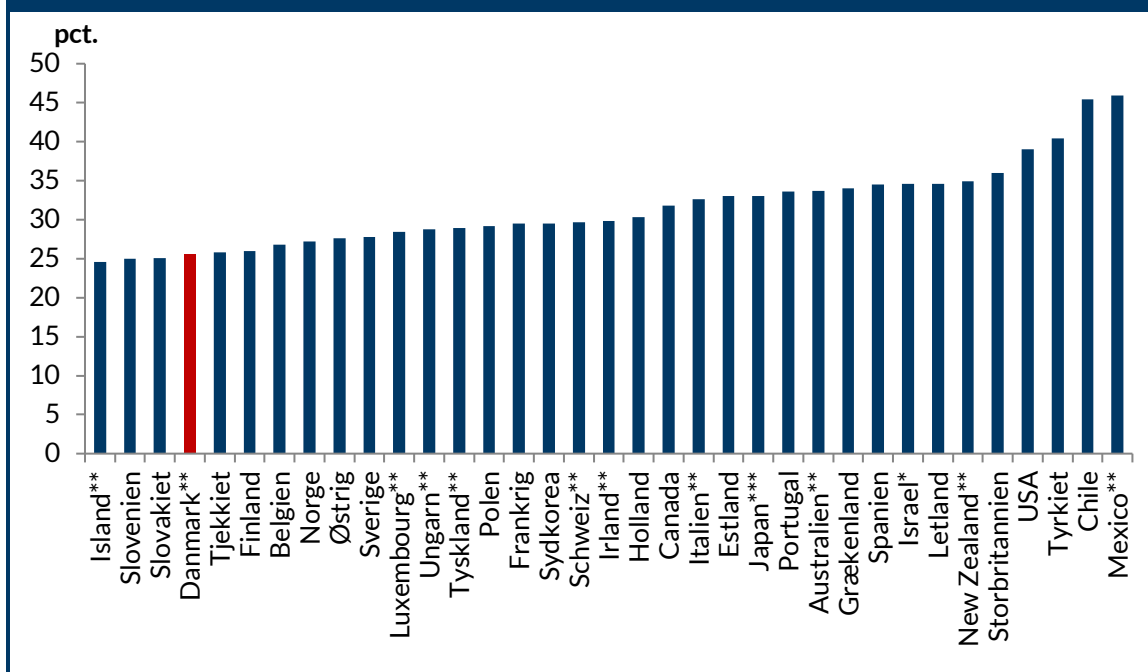
¹² "Taking on inequality, Poverty and shared prosperity 2016", Verdensbanken.

¹³ Svar på finansudvalgets spørgsmål nr. 5 vedrørende B 18 om en lighedsudredning af 13. januar 2015

9. ULIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

Danmark er et af de lande, der har den mindste ulighed. Ifølge OECD har Danmark den 4. laveste ulighed blandt OECD-lande målt på Gini-koefficienten, jf. figur 9.1. Island, Slovakiet og Slovenien har lidt mindre ulighed end Danmark. Uligheden i Danmark er mindre end i lande som Norge, Finland og Sverige. Den høje grad af lighed i Danmark skyldes en lille lønspredning, relativt høje overførselsindkomster og et progressivt skattesystem.

Figur 9.1. Indkomstulighed målt ved Gini-koefficient for OECD-lande, 2015

Anm.: * angiver data fra 2016, ** angiver data fra 2014, *** angiver data for 2012. Data for resten af landene er fra 2015.

Kilde: OECD

Boks 9.1. OECD vs Eurostat

I denne publikation benyttes OECD som kilde ved internationale sammenligninger af bl.a. Gini-koefficienten. Tilsvarende anvender både de økonomiske vismænd, Finansministeriet og Skatteministeriet OECD-data ved internationale sammenligninger af Gini-koefficienten.

Eurostat foretager også opgørelser af Gini-koefficienten. Finansministeriet udsendte i april 2014 en pressemeddelelse, som kritiserede brugen af Eurostat-tal i forbindelse med en sammenligning af ulighed på tværs af lande. Kritikken gik blandt andet på, at for Danmark bør Eurostat-data ikke sammenlignes over tid, fordi der er et databrud i 2010. Ifølge Danmark Statistik er Eurostats Gini-koefficient for Danmark mellem 1,0 og 1,7 pct.point for lav i årene 2007-2009¹⁴. Dvs., at hvis man sammenligner Eurostats tal for Danmark før og efter 2010, vil man generelt overvurdere stigningen i uligheden.

Der er usikkerhed forbundet med de internationale sammenligninger af Gini-koefficienten, både for

¹⁴ Kilde: "Om usikkerhed i EU-SILCs målinger af indkomstfordelingen", <https://www.dst.dk/ext/arbejde-loen-og-indkomst/Eurostatulighed--pdf>

opgørelserne fra OECD og Eurostat, herunder pga. stikprøveusikkerhed. Dertil kommer, at forskelle i fx aldersfordelingen og unges uddannelsesstilbøjelighed påvirker den målte indkomstulighed i et givet år (som ikke giver sig udslag i tilsvarende ulighed set over hele livet). Hvis fx en større andel af de unge uddanner sig i Danmark sammenlignet med andre lande, vil det trække i retning af en større målt ulighed i Danmark i forhold til andre lande, fordi studerende typisk har en relativ lav indkomst.

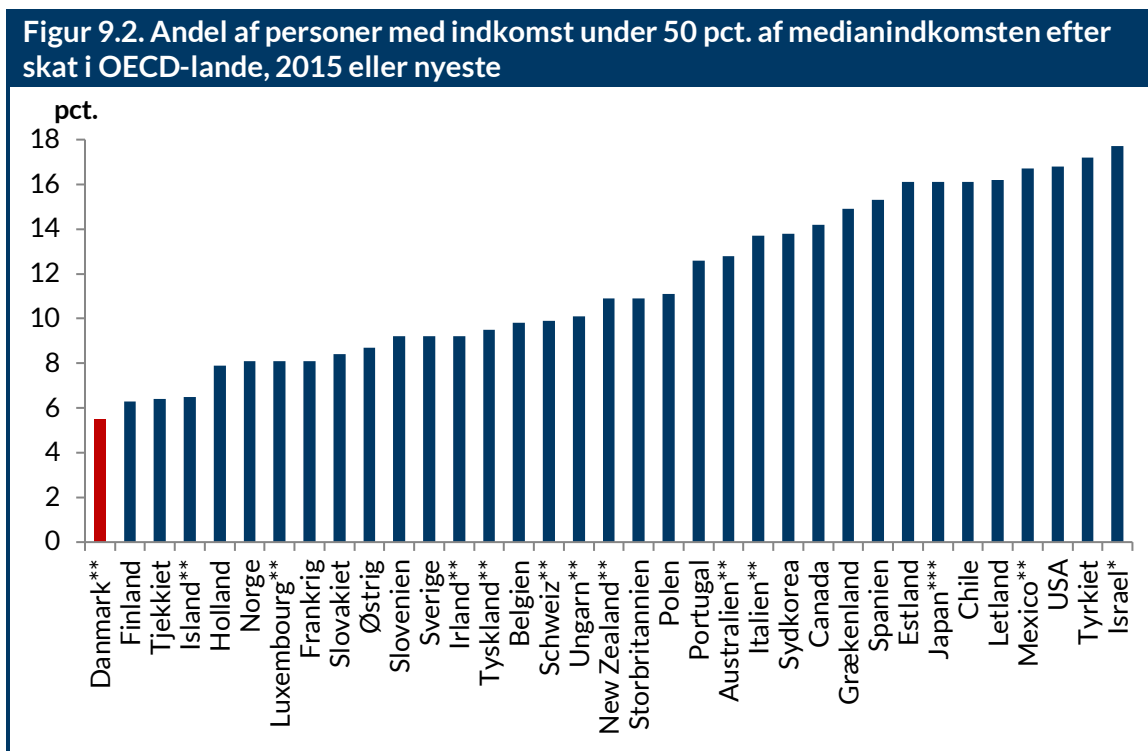
Hertil kommer en række metodeforskelle mellem OECD's og Eurostats opgørelser, jf. tabel 9.1. Eurostat ser bort fra både lejeværdi af egen bolig og prioritetsrenter, mens OECD udover lejeværdi af egen bolig helt ser bort fra renteudgifter og i øvrigt ikke medtager negative indkomster. Dertil kommer en forskel i metoden til at korrigere for stordriftsfordele i familierne, den såkaldte ækvivalensmetode. Desuden er der forskel på datakilderne, hvor Eurostat anvender spørgeskemaundersøgelsen EU-SILC for alle lande. OECD anvender forskellige datakilder, dog for de fleste lande EU-SILC eller forbrugsundersøgelsen.

Tabel 9.1. Metodeforskelle mellem Eurostat og OECD ved opgørelse af Gini-koefficient

	Eurostat	OECD
Indkomstbegreb	Disponibel indkomst (uden lejeværdi af egen bolig og prioritetsrenter)	Disponibel indkomst (uden lejeværdi af egen bolig og alle renteudgifter). Medtager ikke negative indkomster
Ækvivalensmetode (til beregning af stordriftsfordele i familier)	1. voksen: 1, Øvrige voksne (over 15 år): 0,5 Børn (under 15 år): 0,3 For en enlig med 2 børn: Ækvivalensfaktor = $1 + 2 \cdot 0,3 = 1,6$ For et par med 2 børn: Ækvivalensfaktor = $1 + 0,5 + 2 \cdot 0,3 = 2,1$	(Antal voksne i husstanden) ^{0,5} For en enlig med 2 børn: Ækvivalensfaktor = $3^{0,5} = 1,7$ Dvs. for et par med 2 børn: Ækvivalensfaktor = $4^{0,5} = 2$
Datakilder	EU-SILC (spørgeskemaundersøgelse)	Blandede datakilder, for de fleste lande EU-SILC eller forbrugsundersøgelsen (generelt spørgeskemaundersøgelser)

Kilde: Danmarks Statistik, "[Om usikkerhed i EU-SILCs målinger af indkomstfordelingen](#)", 9. december 2013

Også når man ser på antallet af personer med relativt lave indkomster, ligger Danmark i top, jf. figur 9.2. Danmark har ud af 35 OECD-lande den mindste andel af borgere med en indkomst, der er under halvdelen af medianindkomsten, jf. også afsnit 11 om personer med relativt lave indkomster.

Anm.: * angiver data fra 2016, ** angiver data fra 2014, *** angiver data for 2012. Data for resten af landene er fra 2015.

Kilde: OECD

10. IMF: DEN GLOBALE ULIGHED ER FALDET DE SENESTE 3 ÅRTIER OG FORVENTES AT FALDE YDERLIGERE FREM TIL 2035

Normalt, når udviklingen i økonomisk ulighed bliver diskuteret, er der fokus på uligheden internt i de enkelte lande. IMF har udgivet en ny rapport¹⁵, hvor de bl.a. ser på udviklingen i uligheden i verden under et. Det vil sige, at man betragter verden som et land og ser på, hvordan udviklingen i uligheden mellem verdens borgere har udviklet sig.

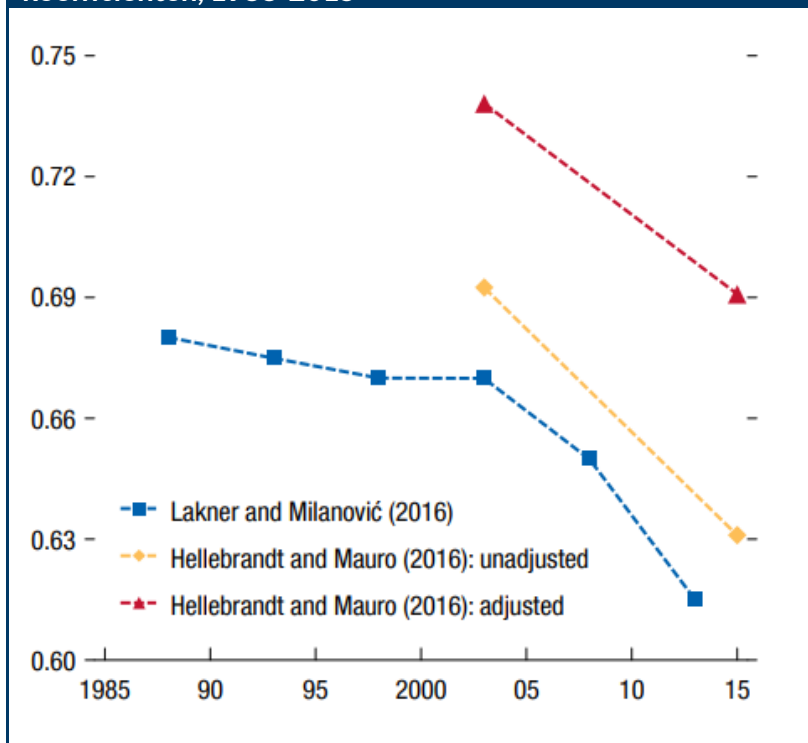
Med udgangspunkt i forskning udført af Lakner og Milanovic¹⁶ samt Hellebrandt og Mauro¹⁷ vurderer IMF, at den globale ulighed er faldet over de seneste tre årtier. Lakner og Milanovic konkluderer, at den globale ulighed målt ved Gini-koefficienten er faldet fra 68 pct. i 1988 til 62 pct. i 2013, mens andre finder et højere niveau for uligheden, men en tilsvarende faldende tendens, jf. figur 10.1

¹⁵ IMF Fiscal Monitor October 2017 – Tackling Inequality

¹⁶ C. Lakner og B. Milanović, 2016. "Global Income Distribution: From the Fall of the Berlin Wall to the Great Recession." *World Bank Economic Review* 30 (2): 203–32.

¹⁷ T. Hellebrandt og P. Mauro, 2016. "World on the Move: Consumption Patterns in a More Equal Global Economy."

Figur 10.1 Udvikling i global indkomstulighed målt ved Gini-koefficienten, 1988-2015

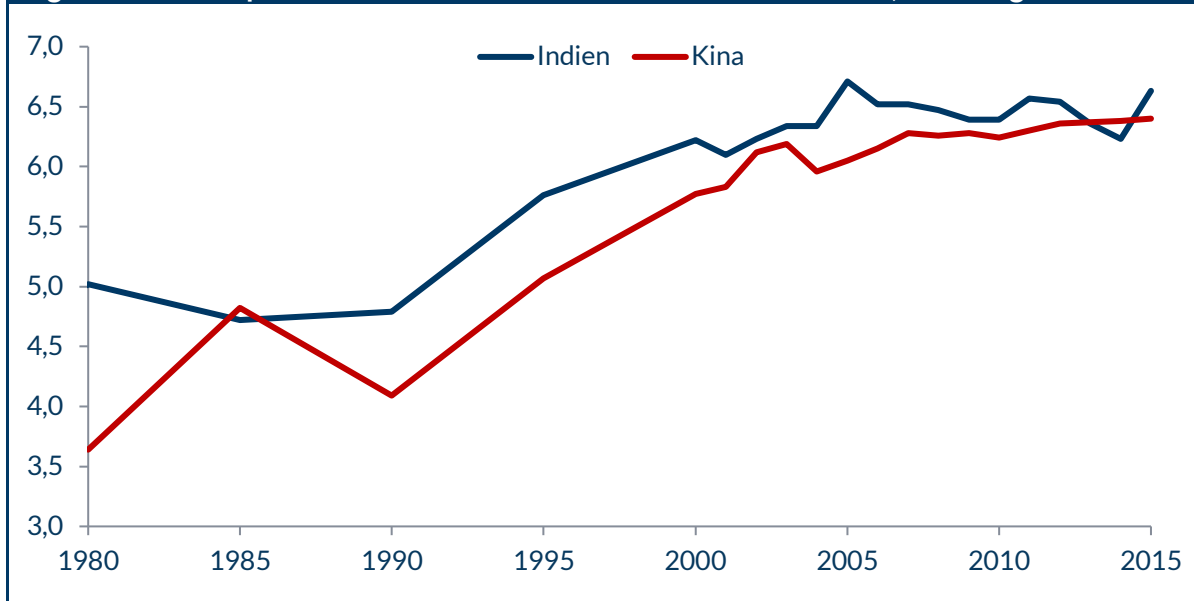
Kilde: IMF Fiscal Monitor October 2017 - Tackling Inequality

Markedsreformer og catching up i Kina og Indien sender global ulighed ned

Faldet i den globale ulighed skyldes, at uligheden mellem verdens lande er blevet mindre, bl.a. fordi verdens to mest befolkningsrige lande, Kina og Indien, er blevet mere velstående, da de gennem mange årtier har oplevet høj vækst. Den højere vækst har trukket millioner af mennesker ud af fattigdom. Væksten i Kina og Indien har været høj, siden de to lande for alvor påbegyndte markedsreformer fra 1980'erne og frem (mere privat ejendomsret, deregulering og åbning af økonomien for udenrigshandel og udenlandske investeringer). Markedsreformerne fra 1980'erne og frem ses bl.a. ved, at begge lande har oplevet en markant stigning i økonomisk frihed, jf. figur 10.2. Markedsreformerne har medvirket til, at Kina og Indien velstandsmæssigt har oplevet en såkaldte catching up-effekt.

Catching-up dækker over, at fattige lande kan opnå større vækstrater, som følge af at de importerer moderne teknologi fra rigere lande. De kan så at sige bare overtage den teknologi, der gennem længere tid er udviklet i rigere lande. Catching up-effekten forstærkes, hvis der er gennemført institutionelle reformer, der gør det profitabelt og muligt at "importere teknologi" mv. Det kan være åbning for handel og udenlandske investeringer, håndhævelse af privat ejendomsret, bekæmpelse af korrupsion mv.

Figur 10.2. Score på Fraser Institutes indeks over økonomisk frihed, Indien og Kina

Anm.: Skalaen går fra 0 til 10.

Kilde: Fraser Institute, *Economic Freedom of the World 2017*

Catching up-effekten i fattigere lande har været så kraftig, at den overskygger, at uligheden internt i en række lande har været stigende. IMF finder, at uligheden gennem de seneste 30 år er steget i 53 pct. af de 94 lande, som de har data for. Der har især været en tendens til, at velstående lande har oplevet stigende ulighed. Den anden halvdel af landene har oplevet faldende ulighed, heriblandt mange lande i Latinamerika.

Ulighed mellem lande er dog stadig den væsentligste kilde til global ulighed. IMF vurderer således, at 65 pct. af den globale ulighed i 2013 skyldtes ulighed mellem lande. Det indikerer, at der fortsat er et betydeligt potentiale for mindre global ulighed via catching up.

Verdens ulighed målt ved Gini vil falde med 3 pct.point frem mod 2035

IMF forventer, at den globale ulighed vil fortsætte med at falde fremover, da fattigere lande pga. catching up-effekten forventes at opnå højere økonomisk vækst end de mest velstående lande. Det forventes således, at den globale årlige medianindkomst vil fordobles fra 2.600 US dollars i 2015 til 5.100 US dollars i 2035 (målt i købekraftskorrigerede 2011 US dollars). Baseret på IMF's vækstsikringsprognose, FN's befolkningsprognose samt en antagelse om uændret ulighed i landene vurderer IMF, at uligheden vil falde med 3 pct.point fra 2015 til 2035. Hvis dette fald skal opvejes af en stigning i uligheden internt i landene, kræver det, at uligheden i alle lande stiger med 6,6 pct.point. Det vurderer IMF som meget usandsynligt, da en ulighedsstigning af den størrelsesorden kun er forekommet i et par lande over de seneste 20 år.

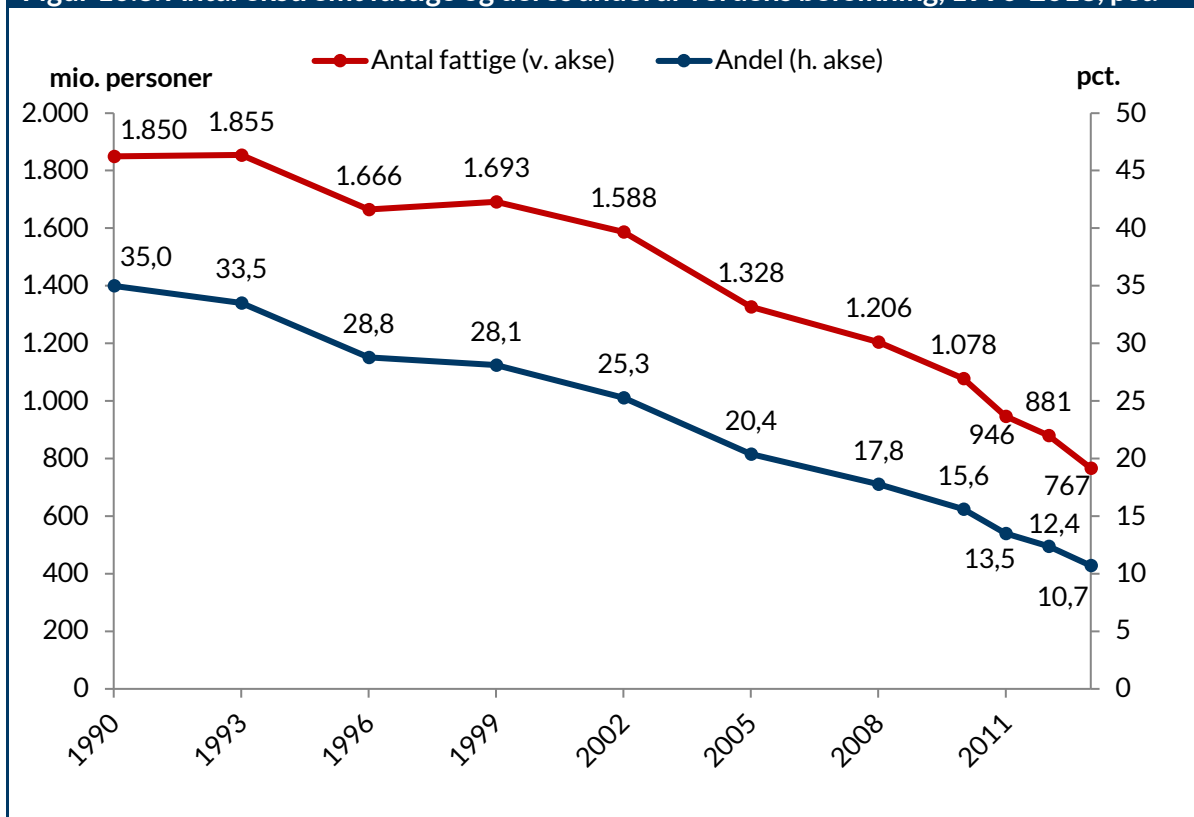
Antallet af ekstremt fattige er faldet markant og vil falde yderligere frem til 2035

Andelen af ekstremt fattige (dvs. personer med en indkomst under 1,9 købekraftskorrigerede 2011-dollars om dagen) er faldet kraftigt på verdensplan i perioden 1990-2013. Det skyldes især store reduktioner i antallet af ekstremt fattige i Asien. Andelen af verdens befolkning, der lever i ekstrem fattigdom (dvs. personer med en indkomst under 1,9 købekraftskorrigerede 2011-dollars om dagen), er blevet reduceret til under en 1/3, fra 35 pct. i 1990 til 10,7 pct. i 2013. I 1990 var der knap 1,9 mia. ekstremt fattige¹⁸, mens antallet var faldet til 770 millioner i 2013 jf. figur 10.3. Denne udvikling er sket, på trods af at verdens befolkning er vokset med knap 2 mia. personer i samme periode. Ver-

¹⁸ World Bank: *Poverty and Shared Prosperity 2016: Taking on Inequality*

densbanken¹⁹ vurderer, at antallet vil falde til knap 330 mio. personer i 2030 (svarende til 4,4 pct. af verdens befolkning).

Figur 10.3. Antal ekstremt fattige og deres andel af verdens befolkning, 1990-2013, pct.

Anm.: Ekstremt fattige er personer med en indkomst under 1,9 købekraftskorrigerede 2011-dollars om dagen.
Kilde: World Bank: Poverty and Shared Prosperity 2016: Taking on Inequality.

Opsummering: Udsigt til gunstig udvikling i vækst og ulighed – kan hindres af politik-fejl

Opsummerende er der udsigt til en fortsat gunstig udvikling i velstand og ulighed, når man ser på verden under ét. Den forventede højere vækst i lande, der i dag er mindre velstående, betyder, at mange millioner mennesker kommer ud af fattigdom. Det vil trække i retning af mindre global ulighed. Potentielle hindringer for denne udvikling kunne være krige eller et sammenbrud af globaliseringsprocessen, ved at der bliver indført betydelige barrierer for handel og investeringer. Desuden kan dårlig økonomisk politik i OECD-lande hæmme den gunstige udvikling. Hvis væksten bremser op som følge af dårlig økonomisk politik i de rige lande, indebærer det, at de fattigere lande får sværere ved at eksportere, ligesom mulighederne for migration fra fattigere lande bliver mindre (dermed kan der sendes færre penge hjem til hjemlandet).

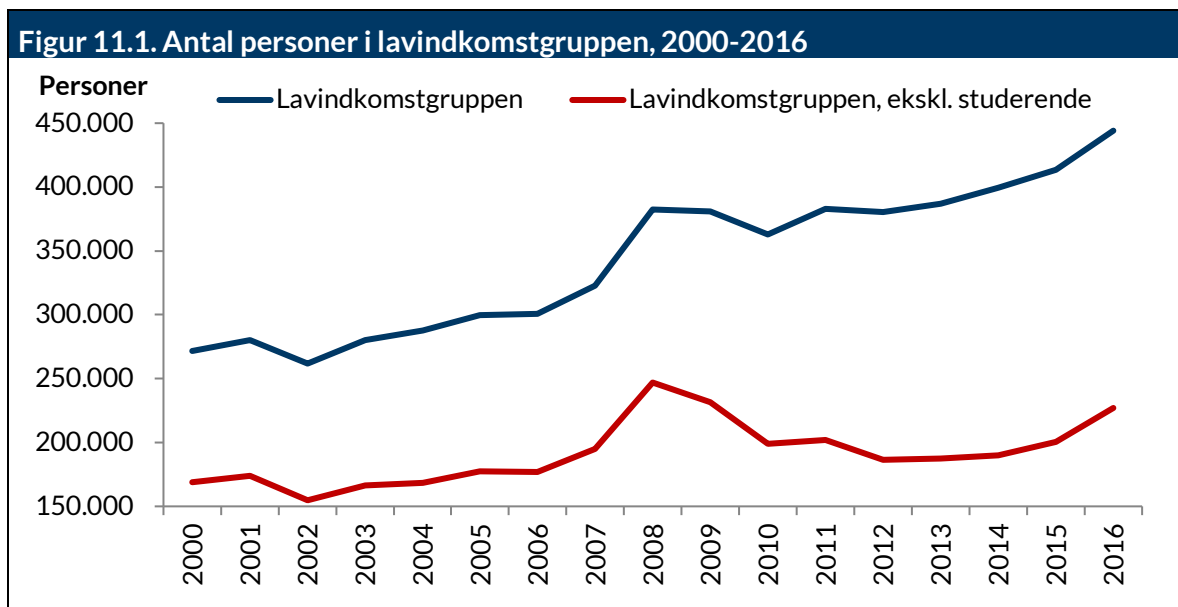
11. LAVINDKOMSTGRUPPEN (MINDRE END 50 PCT. AF MEDIANINDKOMSTEN)

Lavindkomstgruppen er defineret som de personer, der har en disponibel indkomst (bruttoindkomst minus indkomstskat) på under halvdelen af medianindkomsten i befolkningen. Medianindkomsten er den disponible indkomst for den person, som er præcis midt i indkomstfordelingen. Dvs. den ene halvdel af befolkningen har en lavere disponibel indkomst end medianen, og den anden halvdel har en højere disponibel indkomst end medianen.

¹⁹ World Bank: Global Monitoring Report 2015/2016

I 2016 var medianindkomsten 224.300 kr. (i 2016-niveau opskrevet til 2017-PL), og lavindkomstgruppen består derfor af personer med disponible indkomster mindre end 112.200 kr. årligt²⁰ eller ca. 9.350 kr. om måneden. Opgørelsen foretages med ækvivalerede disponible indkomster, jf. boks 3.1 ovenfor.

I 2016 var der ca. 444.100 personer i lavindkomstgruppen, svarende til 7,8 pct. af befolkningen, jf. figur 11.1. Det er en stigning på 172.700 personer siden 2000 (fra et niveau på 271.400 personer i 2000, svarende til 5,1 pct. af befolkningen).

Anm.: Lavindkomstgruppen er defineret som personer med under 50 pct. af medianindkomsten
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Studerende indgår i lavindkomstgruppen. Studerende er i færd med at dygtiggøre sig og vil derfor senere i livet typisk opnå en relativ høj indkomst. Derfor er det ikke umiddelbart et problem at være i lavindkomstgruppen som studerende. Der er sket en stor stigning i antallet af studerende de seneste 10 år. Ser man bort fra studerende²¹, er lavindkomstgruppen kun vokset med 58.200 personer siden 2000 eller kun 1/3 af den samlede stigning i lavindkomstgruppen. Faktisk er der færre personer i lavindkomstgruppen ekskl. studerende i 2016 end i 2008.

Derudover er det heller ikke umiddelbart et økonomisk problem at være i lavindkomstgruppen i et enkelt år, hvis man forud har haft højere indkomst f.eks. gennem beskæftigelse. Dermed er der mulighed for at spare op til dårligere tider. Derfor er det mere relevant at fokusere på længerevarende perioder med lav indkomst. Hvis man har en vis formue eller gode lånemuligheder, kan man også opretholde et pænt forbrug, selvom man har en lav indkomst. Derfor ser det næste afsnit nærmere på Thorning-regeringens fattigdomsgrænse.

²⁰ Tallene er afrundet til nærmeste 100 kr.

²¹ Og personer der bor sammen med studerende.

12. THORNING-REGERINGENS FATTIGDOMSGRÆNSE

Thorning-regeringen indførte i 2013 en officiel relativ fattigdomsgrænse på baggrund af anbefalingerne fra et ekspertudvalg. Den relative fattigdomsgrænse blev ophævet af Løkke-regeringen i 2015. Selvom Løkke-regeringen afskaffede den officielle fattigdomsgrænse, bliver den fortsat brugt af mange i samfundsdebatten.

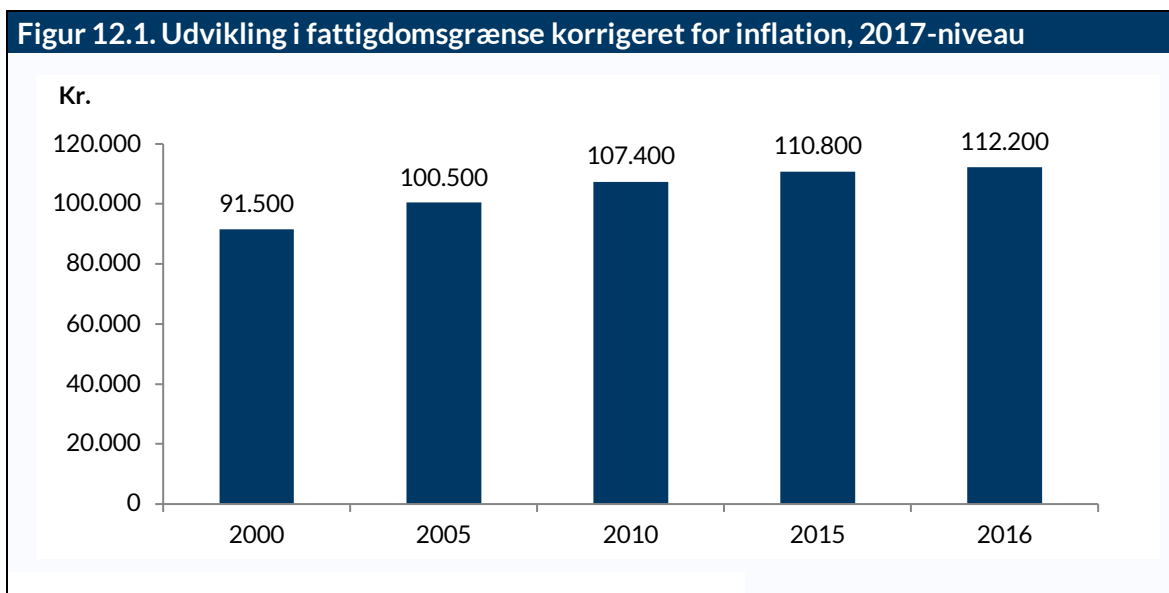
For at blive defineret som relativt fattig ud fra Thorning-regeringens definition, skal følgende kriterier være opfyldt:

1. Den disponible indkomst (dvs. indkomst fratrukket skat) er mindre end 50 pct. af medianindkomsten (dvs. den midterste indkomst i befolkningen).
2. Nettoformuen må ikke være over 100.000 kr. (2010-niveau).
3. Man må ikke være studerende over 18 år²² (fordi det er selvvalgt, og fordi studerende typisk har udsigt til en væsentlig fremgang i disponibel indkomst efter endt studietid).
4. Ovenstående tre punkter skal gælde 3 år i træk.

I 2016 udgjorde grænsen for relativt fattige 112.200 kr. i 2017-PL (3-årigt gennemsnit). Beregningen er foretaget på Danmarks Statistiks personregistre ud fra samme regnemetode, som Thorning-regeringen anvendte.

Der er tale om en relativ fattigdomsdefinition. En relativ fattigdomsdefinition har den ulempe, at den ikke forholder sig til, hvilke varer (husleje, mad mv.), det er nødvendigt at have råd til for ikke at være økonomisk fattig. Hvis hele Danmarks befolkning fordoblede deres indkomst, ville antallet af fattige ifølge denne definition være uændret, selvom også personer med lave indkomster får fordoblet deres indkomst.

Som følge af stigningen i medianindkomsterne, er fattigdomsgrænsen løbende vokset, også når der korrigeres for inflation. I 2000 var fattigdomsgrænsen på 91.500 kr., mens den i 2016 som nævnt er vokset til 112.200 kr., eller 9.350 kr. om måneden jf. figur 12.1. Fra 2015 til 2016 er fattigdomsgrænsen vokset med 1.400 kr.

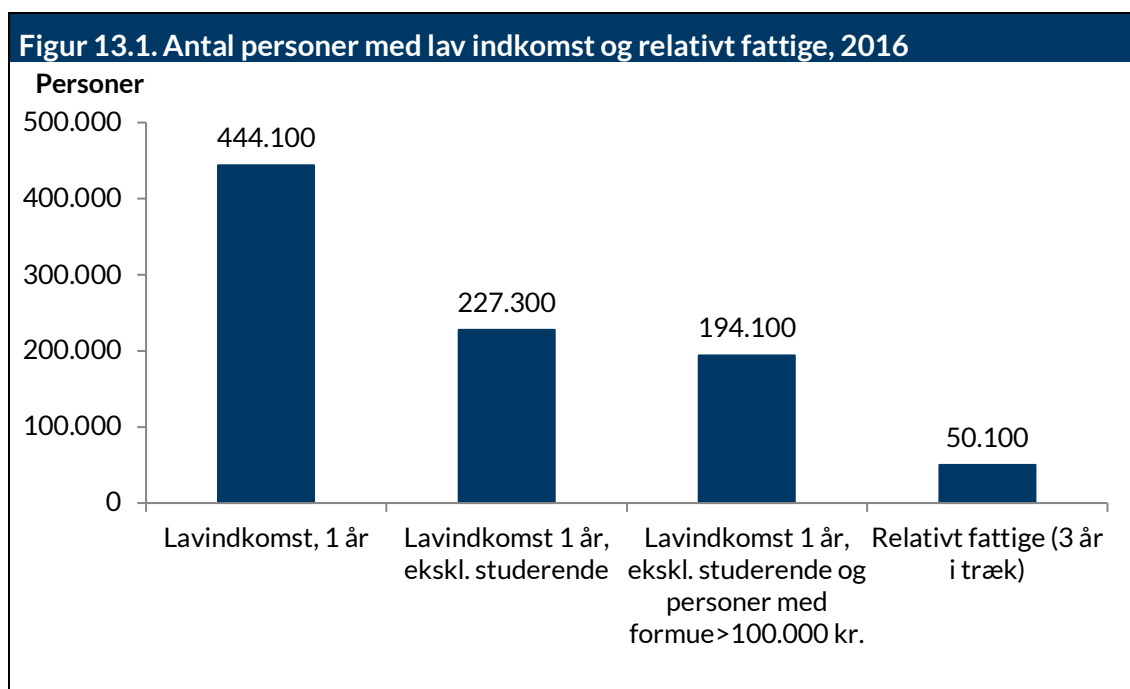
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

²² (eller bo sammen med en studerende over 18 år)

13. KUN 1 UD AF 9 MED LAV INDKOMST DEFINERES SOM RELATIVT FATTIG

444.100 personer er i 2016 i lavindkomstgruppen målt på den disponible indkomst (mindre end 50 pct. af medianindkomsten), jf. figur 13.1. Næsten halvdelen af denne gruppe er studerende (eller bor sammen med en studerende). Dette er en selvvalgt og midlertidig situation, og den disponible indkomst vil stige efter endt uddannelse. Uden studerende er der 227.300 personer med relativt lave indkomster. Ser man yderligere bort fra personer med mere end 100.000 kr. i formue, er der 194.100 personer tilbage i lavindkomstgruppen. Skal dette gælde i tre år i træk, er der 50.100 personer tilbage, der ifølge Thorning-regeringens fattigdomsdefinition er relativt fattige.

Dermed er det kun ca. hver 9. af de 444.100 personer, som umiddelbart indgår i lavindkomstgruppen, som er økonomisk fattige i 2016 ifølge Thorning-regeringens fattigdomsdefinition, jf. figur 13.1.

Anm.: Lavindkomst er defineret som mindre end 50 pct. af medianen (disponibel indkomst)

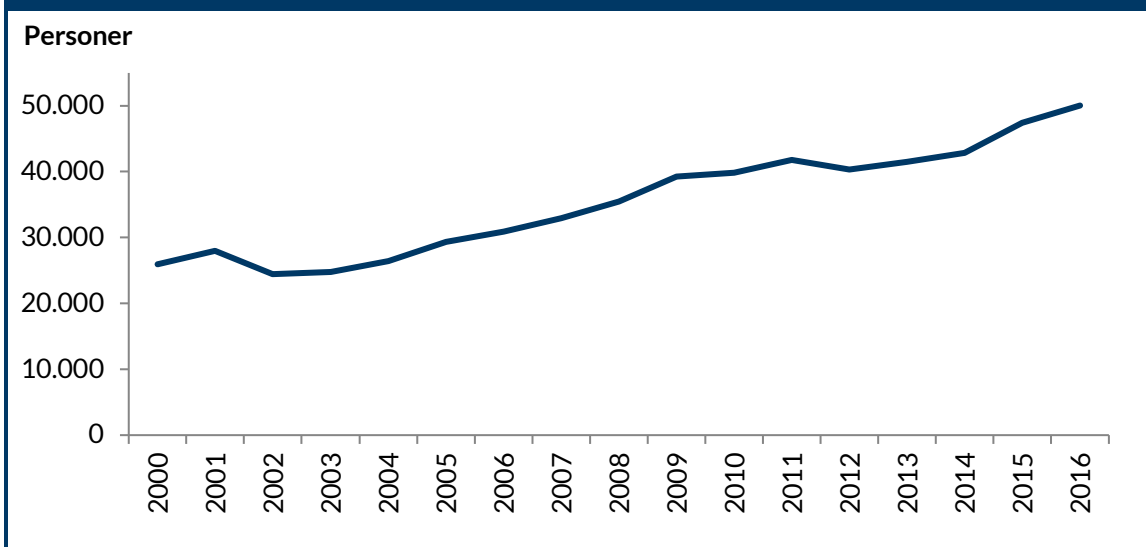
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

14. UDVIKLING I ANTALLET AF RELATIVT FATTIGE, 2000-2016

Ud fra Thorning-regeringens definition af relativ fattigdom, var der i 2016 50.100 relativt fattige personer i Danmark, svarende til 0,9 pct. af befolkningen. Siden 2014 er antallet af relativt fattige vokset med 17 pct. (7.200 personer), efter at stigningen havde været begrænset til ca. 700 årligt i gennemsnit fra 2009-2014, jf. figur 14.1. Fra 2015-2016 er antallet af relativt fattige vokset med 2.600 personer eller ca. 5 pct.

Fra 2000-2009 voksede antallet af relativt fattige fra 26.000 personer til 39.000 personer.

Figur 14.1. Antal relativt fattige, 2000-2016

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

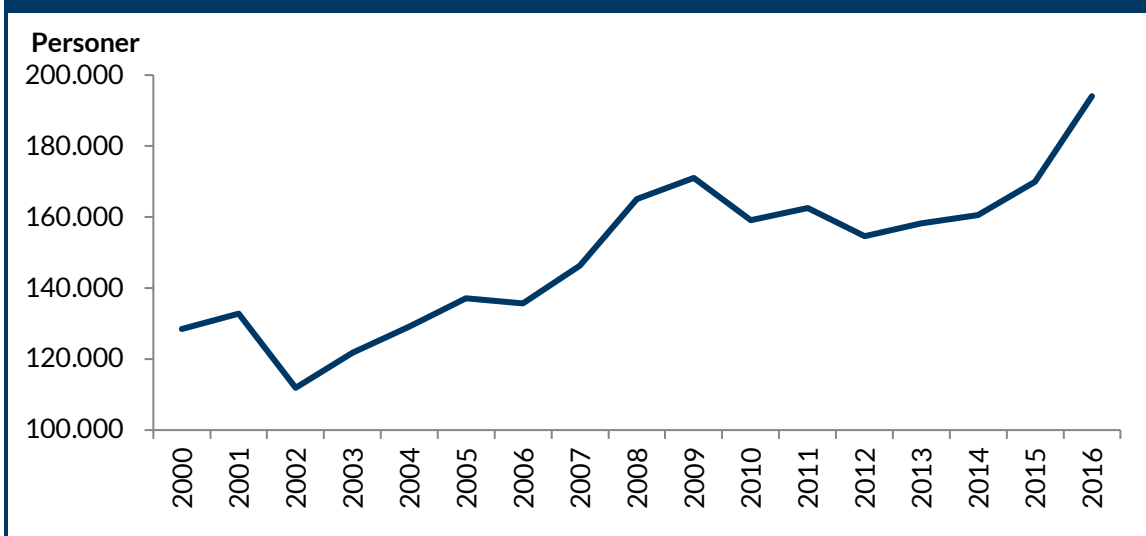
15. UDVIKLING I ANTAL PERSONER I 1-ÅRS-LAVINDKOMSTGRUPPEN – EFFEKT AF POLITIK

Da man skal have lav indkomst mv. 3 år i træk for at indgå som relativt fattig med Thorning-regeringens definition, kan det være svært at vurdere effekten af politiktiltag, før der er gået nogle år. Eksempelvis vil indførelse af kontanthjælpsloftet (indført fra 1. oktober 2016) først have fuld effekt efter 3 fulde indkomstår (dvs., når der foreligger indkomstdata for 2019).

For at få en bedre indikation af effekterne af politiktiltag på den relative fattigdom, kan man i stedet se på udviklingen i personer i den 1-årige lavindkomstgruppe. Den 1-årige lavindkomstgruppe defineres som personer, der i et enkelt år har lav indkomst, ikke er studerende og har formue under 100.000 kr. (dvs. opfylder alle krav ift. Thorning-regeringens fattigdomsdefinition, bortset fra at det ikke skal gælde i 3 år i træk). Der er dog stærke argumenter for, at personer i 1-års-lavindkomstgruppen ikke har nogen sammenhæng med reel fattigdom, da der er meget stor mobilitet ud af denne gruppe, jf. nedenfor. Dvs., at når der herunder ses på personer i 1-års-lavindkomstgruppen, så er det udelukkende for at vurdere ændringer over tid og ikke selve niveauet.

I 2016 steg antallet af personer i 1-års-lavindkomstgruppen med 24.000 personer (fra 170.000 til 194.000 personer, en stigning på 14 pct.), jf. figur 15.1. Stigningen skyldes i høj grad integrationsydelsen (ny lav ydelse til udlændinge) samt kontanthjælpsloftet (trådte i kraft i oktober 2016), jf. nedenfor. Thornings reduktion i reguleringen af dagpenge, kontanthjælp og andre overførselsindkomster (mindreregulering på 0,3 pct. i 2016, som stiger til 0,75 pct. i årene 2018-2023) medvirker også til, at antallet af personer i 1-års-lavindkomstgruppen stiger i 2016.

Figur 15.1. Antal personer i 1-års-lavindkomstgruppen, 2000-2016

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Ser man på den 1-årige lavindkomstgruppe opdelt på herkomst, så får man en klar indikation af, at stigningen i 2016 primært skal tilskrives integrationsydelsen, idet knap 75 pct. af stigningen skyldes indvandrere (knap 18.000 ud af den samlede stigning på 24.000 personer), jf. tabel 15.1.

Tabel 15.1. Stigning i 1-års-lavindkomstgruppen i 2016, fordelt på herkomst

1-årig lavindkomstgruppe	Ændring, 2015-2016	Andel af stigning, 2015-2016, pct.
Dansk oprindelse	3.800	15,8
Indvandrere	17.700	73,8
Efterkommere	2.500	10,4
I alt	24.000	100,0

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Det forhold, at 75 pct. af stigningen i den 1-årige lavindkomstgruppe skyldes indvandrere, er en kraftig indikation af, at integrationsydelsen er en stærkt medvirkende faktor til stigningen²³. Integrationsydelsen indebærer, at bl.a. flygtninge ikke længere får kontanthjælp men en ydelse, der svarer til SU plus diverse tillæg. Integrationsydelsen gives ofte til personer, der kommer fra rigtig fattigdom i mindre udviklede lande. Desuden medvirker den lave ydelse til at få flygtninge i arbejde. Gevinsten ved at tage et job er betydelig med den nye ydelse. Dermed kan integrationsydelsen bidrage til, at fx flygtninge får bedre fodfæste på arbejdsmarkedet og dermed undgår at ende i gruppen af relativt fattige på længere sigt.

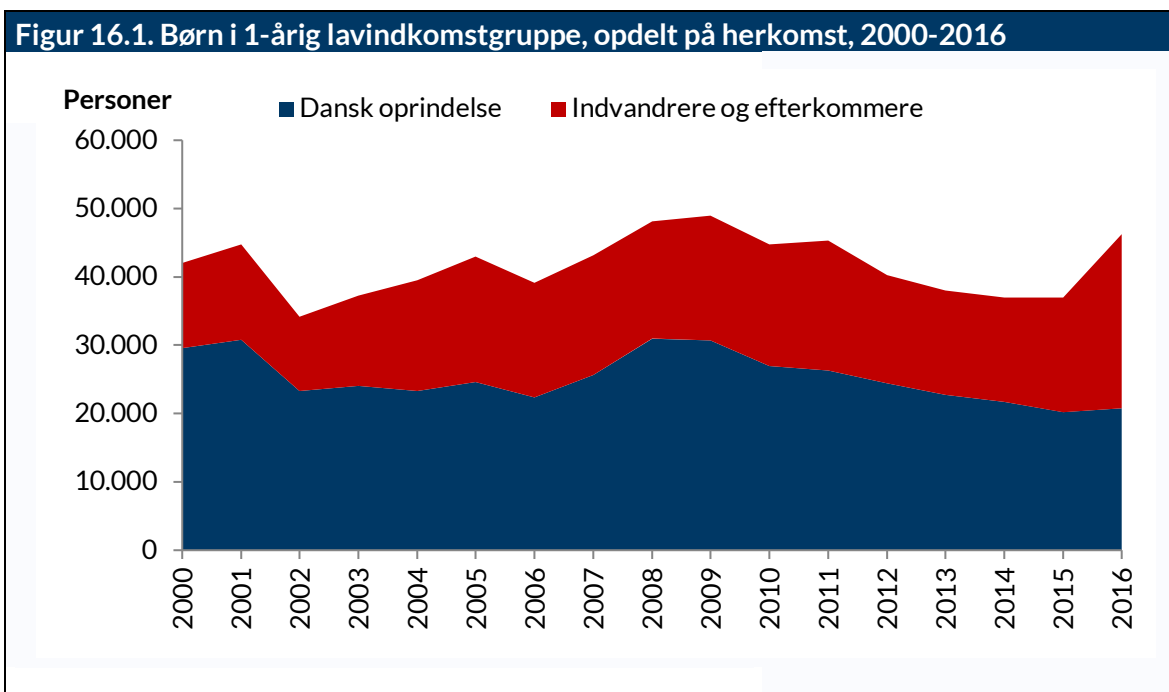
Også kontanthjælpsloftet medvirker til, at flere personer er i den 1-årige lavindkomstgruppe i 2016. Kontanthjælpsloftet bidrager også til at øge gevinsten ved beskæftigelse (jf. afsnit 20), hvilket medvirker til at øge beskæftigelsen.

²³ Integrationsydelsen blev indført den 1/9 2015 for nytillkomne, men blev udvidet til at gælde for alle modtagere af kontanthjælp fra 1/7-2016. Antallet af modtagere af integrationsydelsen var relativt lavt i 2015, hvilket taler for, at integrationsydelsen primært påvirker den 1-årige lavindkomstgruppe i 2016, fremfor i 2015.

16. 9.300 FLERE BØRN I 1-ÅRIG LAVINDKOMSTGRUPPE I 2016 - 94 PCT. AF STIGNINGEN ER INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE

Der er tilsvarende sket en stigning i antallet af børn i 1-års-lavindkomstgruppen²⁴ i 2016 på 9.300 personer, jf. figur 16.1. Det vurderes også i høj grad at skyldes særligt integrationsydelsen, idet 94 pct. af stigningen er indvandrere og efterkommere (8.700 ud af stigningen på 9.300 personer), jf. også tabel 16.1 herunder.

For børn af dansk oprindelse er der kun en marginal stigning i 1-års-lavindkomstgruppen i 2016, og niveauet i 2016 er (sammen med 2015) det laveste i hele den opgjorte periode siden 2000.

Anm.: Børn defineres som personer under 18 år
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Tabel 16.1. Ændring i antal børn i 1-årig lavindkomstgruppe, 2015-2016

	2015	2016	Ændring, 2015-2016	Andel af æn- dring, pct.
Dansk oprindelse	20.200	20.800	600	6
Indvandrere og efterkommere	16.800	25.500	8.700	94
I alt	37.000	46.300	9.300	100

Anm.: Børn defineres som personer under 18 år
Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

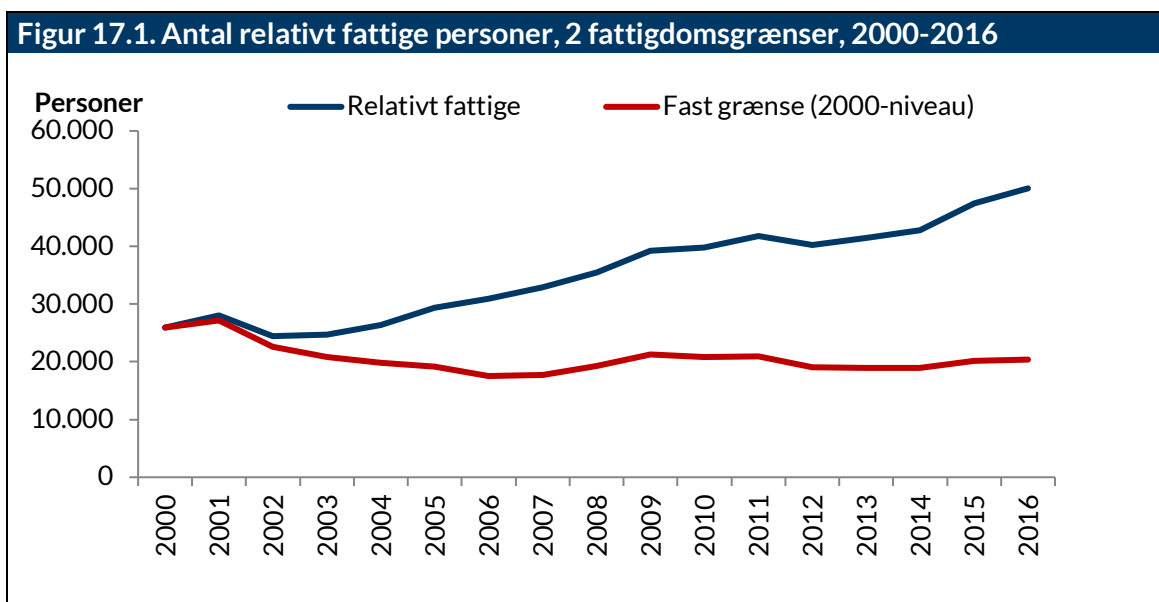
²⁴ Den 1-årige lavindkomstgruppe defineres som personer, der i et enkelt år har lav indkomst, ikke er studerende over 18 år (eller bor sammen med studerende over 18 år) og har formue under 100.000 kr. (pr. voksen i familien) (dvs. opfylder alle krav ift. Thorning-regeringens fattigdomsdefinition, bortset fra at det ikke skal gælde i 3 år i træk). De disponible indkomster beregnes på familieniveau, jf. boks 3.1, dvs. børn i 1-års-lavindkomstgruppen vil typisk være der som følge af deres forældres lave indkomster.

17. ABSOLUT OG RELATIV FATTIGDOM

Med Thorning-regeringens fattigdomsgrænse defineres man som økonomisk fattig, hvis man 3 år i træk har en disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten, ikke er studerende og har en nettoformue under 100.000 kr.

Ulempen ved denne relative fattigdomsdefinition er, at den ikke forholder sig til, hvilke varer (husleje, mad, mv.), det er nødvendigt at have råd til for ikke at være økonomisk fattig. Hvis hele Danmarks befolkning fordoblede deres indkomst, ville antallet af fattige ifølge denne definition være uændret, selvom også personer med lave indkomster får fordoblet deres indkomst.

Tages der udgangspunkt i Thorning-regeringens fattigdomsgrænse, er antallet af fattige næsten fordoblet fra 26.000 i 2000 til 50.000 i 2016, jf. figur 17.1.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Som følge af realvæksten i økonomien og politik-tiltag (som f.eks. skattereformer) er medianindkomsten (som fattigdomsgrænsen afhænger af) vokset over perioden. I 2000 udgjorde grænsen for relativt fattige 91.500 kr., mens den i 2016 var vokset til 112.200 kr. (2017-niveau, korrigeret for inflation), jf. afsnit 12.

Såfremt man havde fastholdt fattigdomsgrænsen på niveauet på 91.500 kr. i år 2000 (dvs. uændret købekraft, hvor der kun korrigeres for udviklingen i forbrugerpriserne), ville antallet i fattigdomsgruppen være faldet fra ca. 26.000 personer i 2000 til ca. 20.000 personer i 2016, en nedgang på knap 22 pct. Fra 2015 til 2016 var der tale om en stigning på 200 personer.

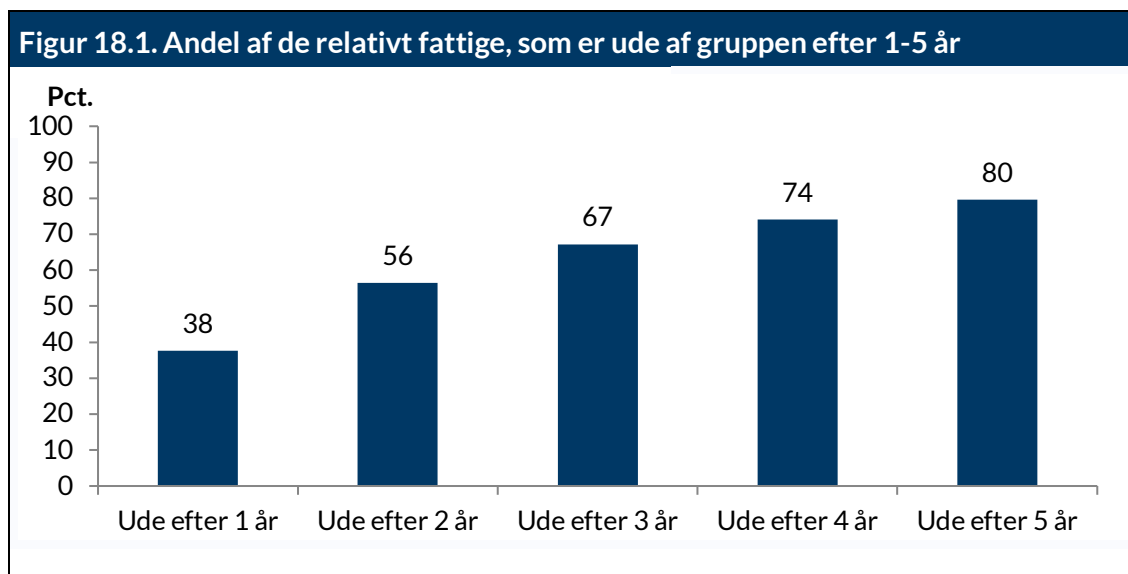
Udviklingen i antallet af fattige afhænger således afgørende af, om man bruger en absolut eller relativ fattigdomsgrænse. Hvis man anvender et absolut fattigdomsbegreb, er der 22 pct. færre fattige i 2016 sammenlignet med 2000. Modsat er fattigdommen næsten fordoblet (stigning på 93 pct.), hvis man anvender en relativ fattigdomsgrænse (som Thorning-regeringen gjorde).

Det bemærkes, at ovenstående beregninger med en fast grænse på 2000-niveau ikke er et udtryk for en absolut fattigdomsgrænse i den forstand, at man skal have dette beløb for ikke at være berørt af reel økonomisk fattigdom. Derimod tager beregningerne udgangspunkt i den relative fattigdoms-

grænse i år 2000 og fremskriver denne med inflationen (som svarer til, hvad man omtrent ville fremskrive en absolut fattigdomsgrænse med).

18. MOBILITET UD AF GRUPPEN AF RELATIVT FATTIGE OG 1-ÅRIG LAVINDKOMSTGRUPPE

Der er en betydelig mobilitet ud af gruppen af relativt fattige, idet en stor del af personerne kun er der i relativt kort tid. Allerede efter 1 år er næsten 4 ud af 10 ude af gruppen, jf. figur 18.1. Og efter 3 år er 2 ud af 3 personer ude af fattigdomsgruppen²⁵.

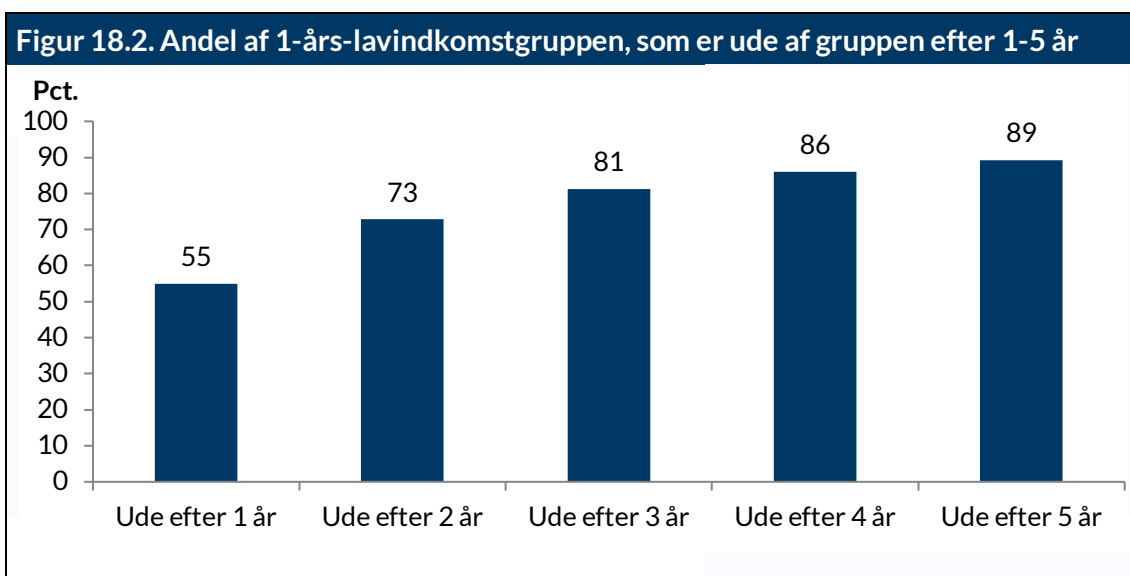
Anm.: Beregningerne tager udgangspunkt i personer, der defineres som relativt fattige i 2011, og som der er data for frem til 2016.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

For personer i den 1-årige lavindkomstgruppe er mobiliteten endnu større. Her er over halvdelen ude af gruppen efter 1 år, mens 3 ud af 4 er ude efter 2 år²⁶, jf. figur 18.2.

²⁵ Nogle personer vender tilbage til gruppen af relativt fattige. Medregnes disse personer, falder andelen, der er ude af gruppen af relativt fattige efter 5 år, fra 80 pct. til 76 pct.

²⁶ Nogle personer vender tilbage til 1-års-lavindkomstgruppen. Medregnes disse personer, falder andelen, der er ude af gruppen af 1-års-lavindkomstgruppen efter 5 år, fra 89 pct. til 76 pct.

Anm.: Beregningerne tager udgangspunkt i personer, der er i den 1-årige lavindkomstgruppe i 2011, og som der er data for frem til 2016.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Mobiliteten ud af den 1-årige lavindkomstgruppe kan fx skyldes, at en selvstændig erhvervsdrivende igen begynder at tjene penge, eller at en kontanthjælpsmodtager finder et job.

Den 1-årige lavindkomstgruppe er defineret som personer, der i et enkelt år har lav indkomst (mindre end 50 pct. af medianindkomsten), ikke er studerende og har formue under 100.000 kr. (dvs. opfylder alle krav ift. Thorning-regeringens fattigdomsdefinition, bortset fra at det ikke skal gælde i 3 år i træk).

19. HVEM ER DE RELATIVT FATTIGE I 2016?

Herunder ses der nærmere på, hvem der indgår som relativt fattig i 2016 efter Thorning-regeringens definition. Dvs. opdelt på socioøkonomisk status, alder og herkomst.

Relativt fattige i 2016: Socioøkonomisk status

Den største gruppe af relativt fattige er kontanthjælpsmodtagere med 16.900 personer, svarende til at 8,6 pct. af kontanthjælpsmodtagerne er relativt fattige, jf. tabel 19.1. Derudover er bl.a. selvstændige og dagpengemodtagere også overrepræsenterede blandt de relativt fattige, i det 1,9 pct. af disse grupper er relativt fattige, hvilket er dobbelt så højt som for hele befolkningen (0,9 pct.)

Blandt folke- og førtidspensionister samt efterlønsmodtagere er der meget få relativt fattige (mellem 0,1 og 0,3 pct.). Det skal ses i lyset af, at disse ydelser generelt ligger over fattigdomsgrænsen.

Tabel 19.1. Relativt fattige opdelt på socioøkonomisk status, 2016

	Antal relativt fattige	Andel i gruppen, som er relativt fattige
	personer	pct.
Selvstændige	3.100	1,9
Lønmodtagere	3.900	0,2
Dagpengemodtagere	1.800	1,9
Førtidspensionister	700	0,3
Folkepensionister	3.200	0,3
Efterlønsmodtagere	0	0,1
Kontanthjælpsmodtagere	16.900	8,6
Andre	11.400	7,7
Børn under 15 år	7.800	0,8
Elever min 15 år, under uddannelse	1.300	0,2
Alle	50.100	0,9

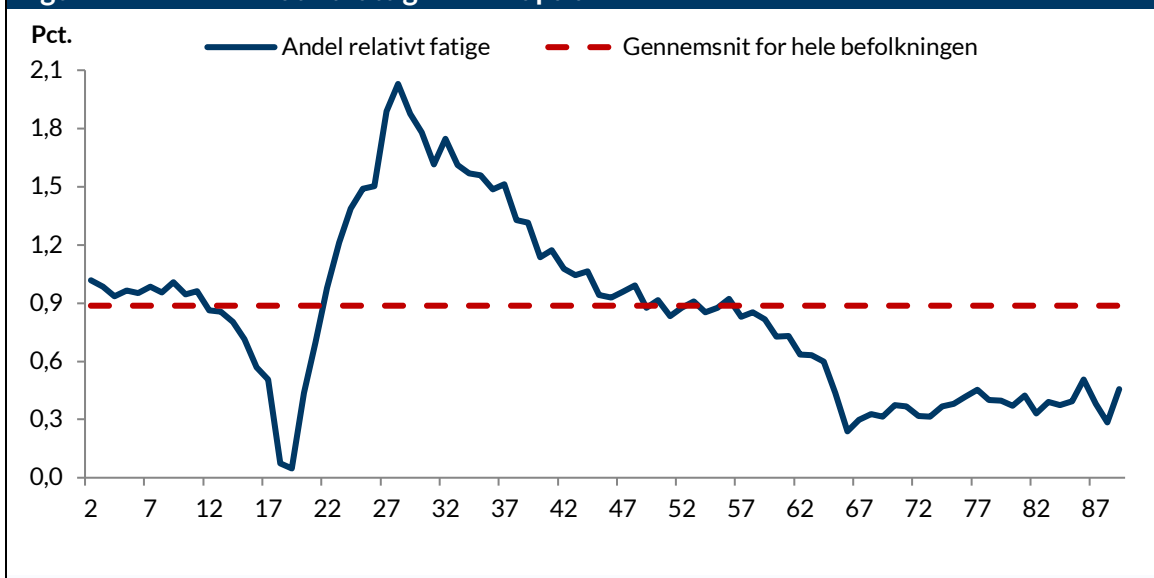
Anm. Antal relativt fattige er afrundet til nærmeste 100 personer.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Relativt fattige i 2016: Alder

Unge i alderen 25-35 år er i højere grad relativt fattige sammenlignet med resten af befolkningen. 1½-2 pct. af de 25-35-årige er relativt fattige, sammenlignet med gennemsnittet på 0,9 pct. for hele befolkningen, jf. figur 19.1.

Figur 19.1. Andel relativt fattige fordelt på alder

Anm.: 0-1 årige kan pr. definition ikke være relativt fattige, idet man skal være under indkomstgrænsen i 3 år.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Det kan ses i lyset af, at fx kontanthjælpen er lavere for personer under 30 år (indført af Thorning-regeringen). De lavere ydelser for unge er bl.a. indført, for at det ikke skal være mere attraktivt at være på overførselsindkomst i forhold til at være studerende. Desuden er ledigheden for 25-34-årige højere end for øvrige aldersgrupper.

I takt med at beskæftigelsen og indkomsten stiger med alderen, så falder andelen af de relativt fattige op til pensionsalderen. Ser man på personer, der har nået folkepensionsalderen, er der stort set ingen relativt fattige blandt pensionisterne. Det skyldes, at folkepensionen er højere end grænsen for relativ fattigdom, og en enlig, der er berettiget til fuld folkepension, vil dermed være over fattigdomsgrænsen.

Niveauet for relativ fattigdom for børn svarer omtrent til niveauet for hele befolkningen på ca. 0,9 pct.

Relativt fattige i 2016: Herkomst (dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere)

Ud af de 50.100 relativt fattige personer i 2016, udgøres godt halvdelen af personer med dansk oprindelse (28.400 personer). Indvandrere udgør 16.800 personer, mens efterkommere udgør de resterende knap 5.000 personer.

Indvandrere og efterkommere er kraftigt overrepræsenterede blandt de relativt fattige i 2016. 3,2 pct. af indvandrerne og 2,9 pct. af efterkommerne er relativt fattige, hvilket kan sammenlignes med 0,9 pct. for hele befolkningen, jf. tabel 19.2. Personer med dansk oprindelse er derimod underrepræsenterede, idet 0,6 pct. er relativt fattige.

Tabel 19.2. Relativt fattige i 2016, opdelt på herkomst		
	Antal	Andel af gruppen der er relativt fattig
Dansk oprindelse	28.400	0,6
Indvandrere	16.800	3,2
Efterkommere	4.800	2,9
I alt	50.100	0,9

Anm. Antal relativt fattige er afrundet til nærmeste 100 personer

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

20. INCITAMENTER TIL AT TAGE ET LAVTLØNSJOB

Kontanthjælp

Regeringens kontanthjælpsloft forbedrer incitamentet til at tage et lavtlønsjob, som typisk giver en timeløn på ca. 123 kr. i timen. Gevinsten ved at tage et lavlønjob ligger typisk omkring 4-5.000 kr. om måneden for en enlig kontanthjælpsmodtager, jf. tabel 20.1, hvor gevinsten tidligere var betydeligt mindre.

Tabel 20.1. Rådighedsbeløb for en enlig på kontanthjælp eller i lavtlønsjob, 2017

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Kontant- hjælp 0 timer	I job 37 timer	Kontant- hjælp 0 timer	I job 37 timer	Kontant- hjælp 0 timer	I job 37 timer	Kontant- hjælp 0 timer	I job 37 timer
Bruttoløn	0	238.200	0	238.200	0	238.200	0	238.200
Kontanthjælp	138.600	0	180.000	0	180.000	0	180.000	0
Skattepligtig indkomst	138.600	238.200	180.000	238.200	180.000	238.200	180.000	238.200
Arbejdsmarkedsbidrag	0	18.800	0	18.800	0	18.800	0	18.800
Skat	31.900	57.800	48.400	53.900	48.200	53.600	48.200	53.600
Skattepligtig indkomst efter skat	106.700	161.600	131.600	165.600	131.800	165.800	131.800	165.800
Boligstøtte	5.100	5.100	7.600	31.600	11.900	38.400	11.900	42.400
Børnerelaterede ydelser	0	0	41.400	41.400	74.100	74.100	106.900	106.900
Samlet indkomst efter skat	111.800	166.700	180.600	238.600	217.900	278.300	250.600	315.100
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	43.100	43.100	87.400	87.400	87.400	87.400	88.100	88.100
ATP	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400	3.400
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	46.500	52.500	90.800	96.800	90.800	96.800	91.500	97.500
Rådighedsbeløb	65.200	114.200	89.800	141.800	127.100	181.500	159.100	217.600
Rådighedsbeløb pr. md.	5.400	9.500	7.500	11.800	10.600	15.100	13.300	18.100
Forskelsbeløb pr. md.	4.100		4.300		4.500		4.900	
Nettokompensationsgrad	0,57		0,63		0,70		0,73	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 14 år. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 2.800 kr. og på 6.200 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på knap 800 kr. for en enlig uden børn, knap 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og godt 1.100 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypemodell

Ser man på kontanthjælpspar, fremgår det, at gevinsten, ved at den ene tager et job, er mindre end gevinsten ved et job for den enlige kontanthjælpsmodtager. Man ser f.eks., at et kontanthjælpspar med 2 børn får øget deres rådighedsbeløb med 2.400 kr. om måneden, ved at den ene tager et lavtlønsjob, jf. tabel 20.2. Hvis lavtlønsjobbet implicerer fagforeningskontingent, reduceres jobgevinsten til ca. 2.000 kr. om måneden.

Tabel 20.2. Rådighedsbeløb for et par på kontanthjælp og et par hvor den ene er i lavtlønsjob, 2017

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	2 på kon- tanthjælp 0 timer	1 på kthj og 1 i job 37 timer	2 på kon- tanthjælp 0 timer	1 på kthj og 1 i job 37 timer	2 på kon- tanthjælp 0 timer	1 på kthj og 1 i job 37 timer	2 på kon- tanthjælp 0 timer	1 på kthj og 1 i job 37 timer
Bruttoløn	0	238.200	0	238.200	0	238.200	0	238.200
Kontanthjælp	272.000	103.100	360.000	191.100	360.000	191.100	360.000	191.100
Skattepligtig indkomst	272.000	341.400	360.000	429.300	360.000	429.300	360.000	429.300
Arbejdsmarkedsbidrag	0	18.900	0	18.900	0	18.900	0	18.900
Skat	63.100	76.800	95.800	109.500	95.600	109.300	95.600	109.300
Skattepligtig indkomst efter skat	208.900	245.700	264.100	301.000	264.300	301.200	264.300	301.200
Boligstøtte	0	5.600	0	0	0	2.300	0	5.700
Børnerelaterede ydelser	0	0	14.200	14.200	25.400	25.400	36.600	36.600
Samlet indkomst efter skat	208.900	251.300	278.400	315.200	289.800	328.900	301.000	343.500
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	87.200	87.200	88.600	88.600	88.600	88.600	89.300	89.300
ATP	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	10.900	13.600	15.400	19.600	14.800	19.000
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	94.000	100.000	106.400	115.000	110.800	121.000	110.900	121.100
Rådighedsbeløb	114.800	151.300	172.000	200.200	178.900	207.900	190.000	222.400
Rådighedsbeløb pr. md.	9.600	12.600	14.300	16.700	14.900	17.300	15.800	18.500
Forskelsbeløb pr. md.	3.000		2.300		2.400		2.700	
Nettokompensationsgrad	0,76		0,86		0,86		0,85	

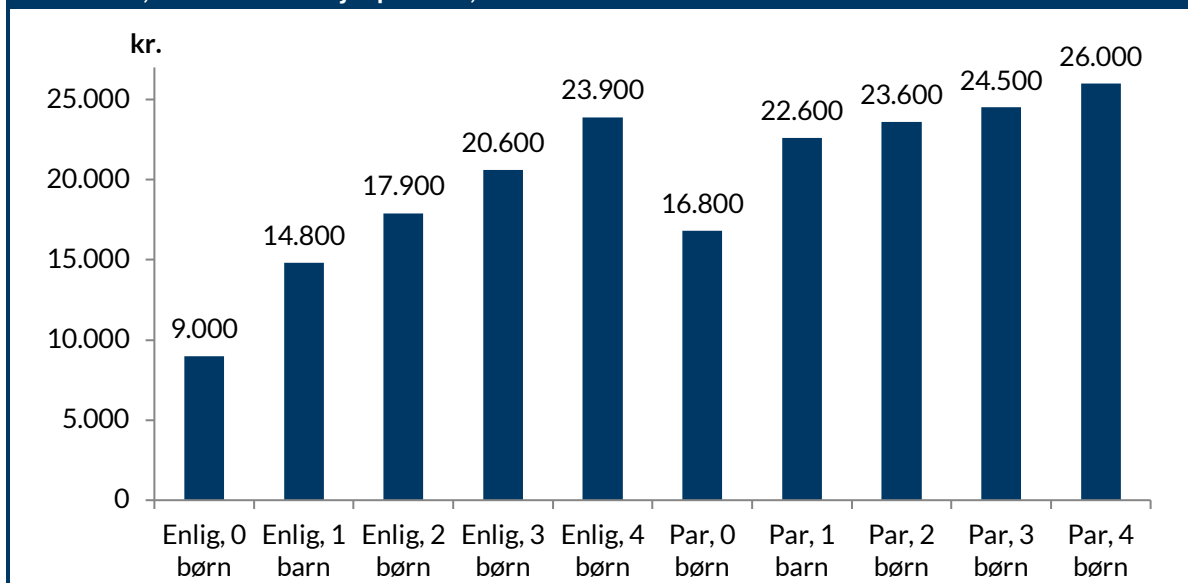
Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 14 år. Der er forudsat en månedlig husleje på 6.200 kr. og månedlige øvrige boligudgifter på knap 1.100 kr. for et par uden børn, knap 1.200 kr. for et par med et eller to børn og godt 1.200 kr. for et par med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypermodel

Udbetalte ydelser efter skat til kontanthjælpsmodtagere

Under kontanthjælpsloftet får en enlig forsørger på kontanthjælp med 2 børn udbetalt 17.900 kr. om måneden i offentlige ydelser efter skat i 2017²⁷. Et par på kontanthjælp med 3 børn får udbetalt 24.500 kr. i ydelser om måneden efter skat, jf. figur 20.1.

Figur 20.1. Udbetalte ydelser pr. måned efter skat for forskellige familietyper på kontanthjælp over 30 år, under kontanthjælpsloftet, 2017

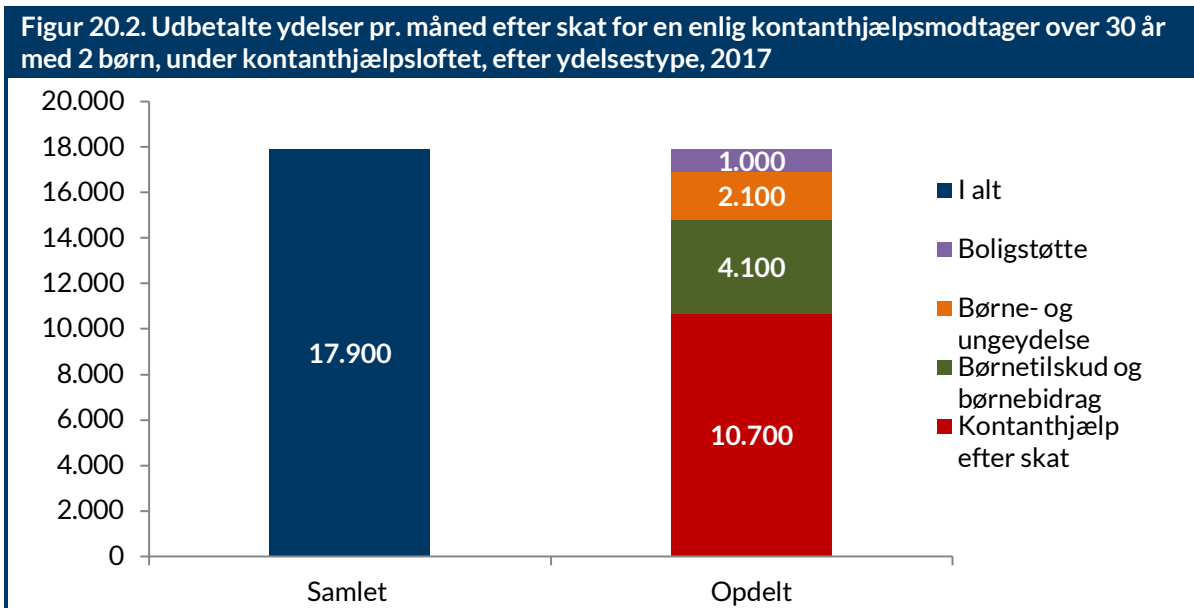
Anm.: I familier med 1 barn er barnet 5 år, i familier med 2 børn er børnene 5 og 10 år, i familier med 3 børn er børnene 5, 10 og 14 år og i familier med 4 børn er børnene 1, 5, 10 og 14 år.

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypemodel

Det udbetalte beløb på 17.900 kr. om måneden for en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn stammer fra en række forskellige ydelser. Kontanthjælp efter skat udgør 10.700 kr. Hertil kommer 1.000 kr. i boligstøtte. Børne- og ungeydelsen bidrager med 2.100 kr. pr. måned, mens en enlig kontanthjælpsmodtager med 2 børn får udbetalt 4.100 kr. om måneden i børnebidrag²⁸ og børnetilskud, jf. figur 20.2.

²⁷ Beløbene svarer til "samlet indkomst efter skat" fratrukket "ATP" i tabel 20.1 og 20.2.

²⁸ Børnebidraget betales som udgangspunkt af den anden forælder. Hvis børnebidraget ikke bliver betalt af den anden forælder, kan man få børnebidraget udbetalt fra Udbetaling Danmark, der derefter vil søge at opkræve beløbet af den anden forælder.

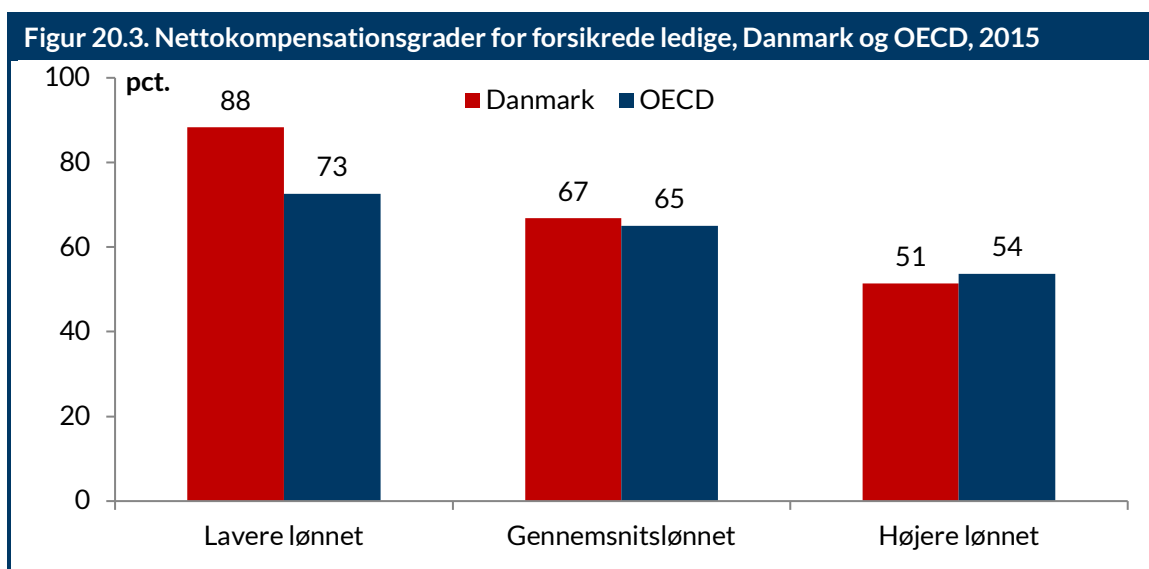
Anm.: Børnene er 5 og 10 år

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypermodel

Ovenstående beregninger er baseret på familietyper, hvor der er gjort en række antagelser om fx kommuneskat, husleje og børnenes alder. I praksis vil der være konkrete familier, som vil have andre karakteristika, hvorved de kan afvige fra de viste beløb i figurerne.

Dagpenge: Kompensationsgrader i Danmark ift. OECD

Danmark er fortsat kendetegnet ved at have relativt høje kompensationsgrader for lavtlønnede, bl.a. når man ser på dagpengesystemet. For lavtlønnede i Danmark er nettokompensationsgraden på 88 pct. Til sammenlign er gennemsnittet blandt OECD-lande på knap 73 pct., jf. figur 20.3. En nettokompensationsgrad på 88 pct. betyder, at hvis man som beskæftiget har en disponibel indkomst på f.eks. 180.000 kr., så vil man som ledig have en disponibel indkomst på 158.000 kr. (88 pct. af 180.000 kr.)

Anm.: "OECD" angiver gennemsnittet for OECD-landene. Nettokompensationsgraden er beregnet som gennemsnittet af de seks familietyper, der benyttes i OECD's "Tax-Benefit Calculator". En lavere lønnet tjener 67 pct. af en gennemsnitlig arbejders løn, mens en højere lønnet tjener 150 pct. af en gennemsnitlig arbejders løn.

Kilde: OECD

Dagpenge: Incitament til at tage lavtlønsjob

For en dagpengemodtager er incitamentet til at tage et lavtlønsjob begrænset. For en enlig uden børn på maksimale dagpenge er der ingen gevinst ved at tage et lavtlønsjob (ca. 123 kr. i timen), jf. tabel 20.3. For dagpengemodtagere med børn er gevinsten ved at tage et lavtlønsjob på ca. 300 kr. om måneden. Det er en meget lille gevinst, hvilket bidrager til, at ledige dagpengemodtagere i nogle tilfælde ikke tager lavtlønsjob.

Tabel 20.3. Rådighedsbeløb for en enlig på maksimale dagpenge eller i lavtlønsjob, 2017

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Dagpenge 0 timer	I job 37 timer	Dagpenge 0 timer	I job 37 timer	Dagpenge 0 timer	I job 37 timer	Dagpenge 0 timer	I job 37 timer
Bruttoløn	0	238.200	0	238.200	0	238.200	0	238.200
Dagpenge	222.700	0	222.700	0	222.700	0	222.700	0
Skattepligtig indkomst	222.700	238.200	222.700	238.200	222.700	238.200	222.700	238.200
Arbejdsmarkedsbidrag	0	18.800	0	18.800	0	18.800	0	18.800
Skat	60.300	54.600	60.100	50.700	59.900	50.500	59.900	50.500
Skattepligtig indkomst efter skat	162.400	164.800	162.600	168.800	162.900	169.000	162.900	169.000
Boligstøtte	5.100	5.100	31.600	31.600	38.400	38.400	42.400	42.400
Børnerelaterede ydelser	0	0	41.400	41.400	74.100	74.100	106.900	106.900
Samlet indkomst efter skat	167.500	169.900	235.700	241.800	275.400	281.500	312.100	318.200
Boligudgift, inkl. vand, varme og el	43.100	43.100	87.400	87.400	87.400	87.400	88.100	88.100
ATP, A-kasse, fagforening	18.300	14.900	18.300	14.900	18.300	14.900	18.300	14.900
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	61.400	64.000	105.700	108.300	105.700	108.300	106.400	109.000
Rådighedsbeløb	106.100	105.900	129.900	133.400	169.700	173.200	205.700	209.200
Rådighedsbeløb pr. md.	8.800	8.800	10.800	11.100	14.100	14.400	17.100	17.400
Forskelsbeløb pr. md.	0		300		300		300	
Nettokompensationsgrad	1,00		0,97		0,98		0,98	

Anm.: I familier med et barn er barnet 5 år, i familier med to børn er børnene 5 og 10 år, og i familier med tre børn er børnene 5, 10 og 14 år. Der er forudsat en månedlig husleje for en enlig uden børn på 2.800 kr. og på 6.200 kr. for en enlig med børn og månedlige øvrige boligudgifter på knap 800 kr. for en enlig uden børn, knap 1.100 kr. for en enlig med et eller to børn og godt 1.100 kr. for en enlig med tre børn. Tallene er afrundede.

Kilde: CEPOS-beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets familietypermodel

En reduktion i dagpengene vil øge gevinsten ved at tage et job og derigennem øge beskæftigelsen. Dagpengekommissionen beregnede, at en 10 pct. reduktion i dagpengene vil øge beskæftigelsen med 13.000 personer²⁹. En reduktion i dagpengeperioden fra 2 til 1 år vil øge beskæftigelsen med 22.000 personer³⁰.

21. ROCKWOOL FONDENS MINIMUMSBUDGET

Rockwool Fonden har udarbejdet et bud på et minimumsbudget. Rockwool Fonden definerer minimumsbudgettet som det laveste rådighedsbeløb, der skal til hver måned for at opretholde en beskedent tilværelse. I budgettet er der antaget minimumsudgifter til det enkelte familiemedlem til ting og goder, som den pågældende person kan bruge. F.eks. tøj, transport samt mad og drikke. Minimumsbudgettet (før boligudgift) svinger fra 10.000 kroner for en enlig person uden børn, til 23.200 kroner for et par med tre børn. Minimumsbudgettet er således et bud på en absolut fattigdomsgrænse, mens Thornings mål var et relativt fattigdomsmål (der betød, at hvis medianindkomsten blev fordoblet, så

²⁹ Dagpengekommissionen: "Dagpengemodellen, Teknisk analyserapport", oktober 2015

³⁰ Dagpengekommissionen: "Dagpengemodellen, Teknisk analyserapport", oktober 2015

blev den relative fattigdomsgrænse også fordoblet, selvom de relativt fattige også fik fordoblet deres indkomst).

Rockwool Fondens minimumsbudget ligger meget tæt på eller lidt under rådighedsbeløbet for personer, der berøres af kontanthjælpsloftet, jf. nedenstående tabel 21.1. Bemærk, at tallene for minimumsbudget i tabellen er efter udgifter til bolig og daginstitution.

Tabel 21.1. Rockwool Fondens minimumsbudget sammenlignet med rådighedsbeløb for personer berørt af kontanthjælpsloftet, 2015-niveau

	Enlig			Par			
	0 børn	1 barn	2 børn	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn
Rådighedsbeløb for personer der rammes af kontanthjælpsloftet, efter boligudgifter (husleje, el, vand og varme) og udgifter til daginstitution, Beskæftigelsesministeriet	5.300	7.200	10.200	9.200	13.800	14.400	15.300
Minimumsbudget, ekskl. boligudgift (husleje, el, vand og varme)	5.219	6.562	9.345	9.400	10.473	13.189	15.372
Forskel	81	638	855	-200	3.327	1.211	-72

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed og Beskæftigelsesministeriet

Rockwool Fonden har lagt ind i sit minimumsbudget, at der er udgifter på 1.100 kr. om måneden til forsikringer. Det er højt, da en indboforsikring koster ca. 200 kr. om måneden. Den høje forsikringspræmie skyldes bl.a., at der også antages udgifter til A-kasse-kontingent, hvilket ikke er relevant for en kontanthjælpsfamilie. Månedlige transportudgifter på 2.300 kr. for en kontanthjælpsfamilie forekommer også højt, ligesom man må undre sig over et bogbudget på 800 kr. om året, når bøger kan lånes gratis på biblioteker. Desuden antages, at familien har et Netflix-abonnement. Det bør ikke være en del af et minimumsbudget.

22. DANSKE FAMILIERS FORMUER

En voksen person har i gennemsnit en nettoformue på 1¼ mio. kr., jf. tabel 22.1. Det dækker over gennemsnitlige aktiver (bruttoformue) på godt 1,8 mio. kr. og gæld på 580.000 kr. De reale aktiver (fortrinsvis helårsboligen) udgør i gennemsnit ca. 970.000 kr., mens pensionsformuen udgør 570.000 kr., og den frie finansielle formue (fx indestående på bankkonti) er på ca. 270.000 kr. Gælden på ca. 580.000 kr. er fordelt på en prioritetsgæld (primært realkreditgæld) på ca. 440.000 kr. og andre lån på ca. 150.000 kr.

Tabel 22.1. Gns. formue pr. voksen, 2017-PL, kr.			
	Underkom- ponenter	Hovedkom- ponenter	Samlet formue og gæld
Bruttoformue i alt			1.834.000
Reale aktiver i alt		968.000	
<i>Helårsbolig</i>	724.000		
<i>Fritidsbolig</i>	54.000		
<i>Anden fast ejendom</i>	144.000		
<i>Bil</i>	46.000		
Finansiell formue ialt		274.000	
<i>Indestående i pengeinstitut</i>	139.000		
<i>Obligationer</i>	12.000		
<i>Aktier</i>	62.000		
<i>Andel i investeringsfonde</i>	60.000		
Pensionsformue i alt		572.000	
<i>Livrente (livsvarig pension)</i>	178.000		
<i>Ratepension</i>	131.000		
<i>Kapitalpension (engangsbeløb)</i>	27.000		
<i>Aldersopsparing</i>	44.000		
<i>ATP</i>	97.000		
<i>Tjenestemandspension</i>	87.000		
<i>Lønmodtagernes Dyrtidsfond</i>	8.000		
Indestående under virksomhedsordningen		20.000	
Bruttogæld i alt			583.000
Prioritetsgæld i alt		436.000	
<i>Kreditforeningsgæld</i>	410.000		
<i>Prioritetsgæld i pengeinstitut mv.</i>	22.000		
<i>Øvrig prioritetsgæld</i>	4.000		
Andre lån i alt		147.000	
Nettoformue i alt			1.250.000

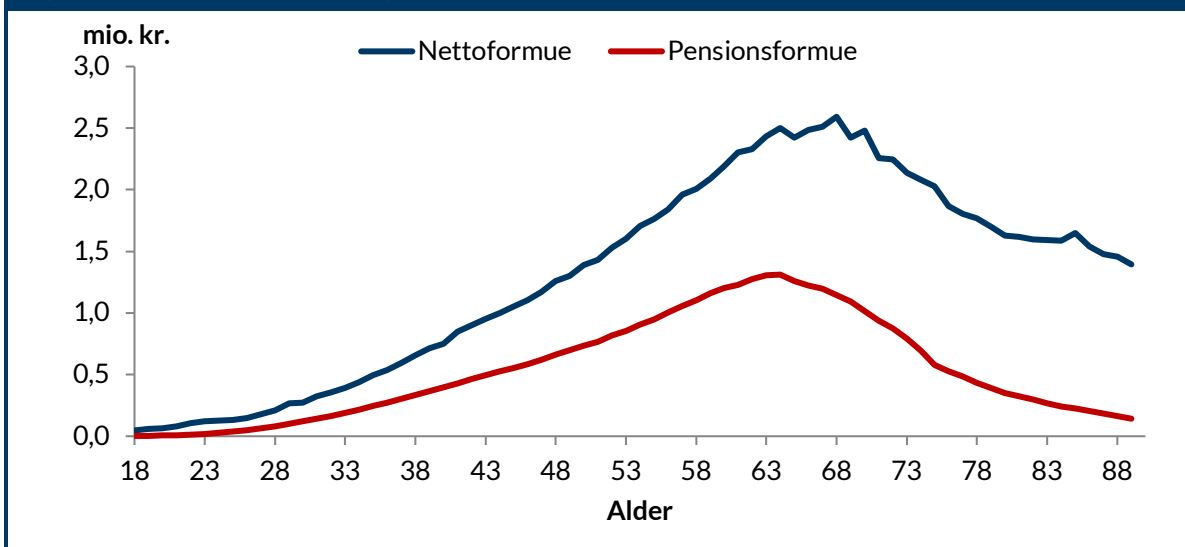
Anm.: For pensionsformue som først beskattes ved udbetalinger, har Danmarks Statistik fraregnet 40 pct. i skat. Afrundet til nærmeste 1.000 kr. Beregnet ud fra 2015-data for formuer, opregnet til 2017-niveau med lønudviklingen.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Formuen stiger frem til pensionsalderen

Der er en naturlig sammenhæng mellem alder og formue. Typisk sparer man op i den erhvervsaktive alder, for at kunne opretholde levestandarden, efter at man er gået på pension. Den gennemsnitlige formue topper for de 68-årige på 2,6 mio. kr., hvoraf pensionsformuen (fratrasket skat) udgør ca. 1,1 mio. kr., jf. figur 22.1.

Figur 22.1. Gns. nettoformue og pensionsformue fordelt på alderstrin, 2017-niveau

Anm.: Beregnet ud fra 2015-data for formuer, opregnet til 2017-niveau med lønudviklingen. Pensionsformuen er opgjort efter skat (fratrasket en beregnet skat på 40 pct., jf. Danmarks Statistiks regneprincipper)

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

I forhold til diskussionen om ulighed er det vigtigt at være opmærksom på livscyklus-elementet i opsparringen. At en tilfældig 25-årig har en formue, som er mange gange mindre end en tilfældig 60-årig, er ikke et problem, tværtimod - sådan bør det være. Formuens aldersafhængighed bidrager derfor mærkbart til uligheden i formuerne i Danmark.

Boks 22.1. Perspektiverende overvejelser omkring formuefordelingen

Muligheden for at optage gæld og opbygge formue er grundlæggende udtryk for et velfungerende finansielt system, hvor man har mulighed for at flytte sit forbrug over tid. Fx optager mange studerende lån, fordi deres indkomst senere i livet bliver meget højere end under studietiden. Tilsvarende sparer langt de fleste op til pension og flytter derigennem forbrugsmuligheder til pensionisttilværelsen. Flytningen af forbruget giver store velfærdsgevinster, fordi man alternativt ville have et meget lavt forbrug som studerende og som pensionist.

Det betyder også, at der er en helt naturlig ulighed i formuerne som følge af aldersforskelle, jf. også hovedtekst i afsnit 22.

Tilsvarende kan forskelle i forbrugs- og opsparringstilbøjelighed påvirke formueopbygningen. To personer på samme alder og med samme indkomst vil have forskellige formuer, hvis den ene sparer 25 pct. af sin indkomst op, mens den anden forbruger hele indkomsten. Denne formueulighed er der ikke noget umiddelbart noget uretfærdigt i. De to personer har haft de samme muligheder og har helt frivilligt valgt at forbruge indkomsten på forskellige tidspunkter.

Desuden kan der for særligt pensionsopsparing være modregning i fx folkepension, ældrecheck og boligydelse som følge af udbetalinger fra pensionsformuen. Det bidrager til at mindske formueuligheden, hvis man måler efter, hvor stor en indkomst, formuen giver anledning til.

Derudover indgår humankapital ikke i formueopgørelsen, pga. manglende data. Humankapital opbygges bl.a. gennem uddannelse og læring på arbejdspladsen. Lønningerne er afkastet af humankapitalen, dvs. jo tættere man kommer på pensionsalderen, jo mindre vil humankapitalen være. Dermed er aldersprofilen omvendt af profilen for den opgjorte formue (som stiger frem til pensionsalderen), jf. figur 22.1 ovenfor. Dvs., at hvis man kunne indregne humankapital i formuerne, ville det bidrage til at udjævne formueuligheden på tværs af alder.

Fordelingen af formuerne

Ca. 10 pct. af de danske familier har en negativ nettoformue, mens halvdelen har en formue på over 600.000 kr. Det kræver en formue på knap 9 mio. kr. at være i top 1 pct. og på 26,9 mio. kr. at være i top 0,1 pct., jf. tabel 22.2.

Tabel 22.2 Grænser for at være med i diverse formuegrupper, 2015 (2017-niveau)

	kr.
10. percentil (bund 10 pct.)	0
20. percentil	50.000
30. percentil	160.000
40. percentil	350.000
50. percentil	600.000
60. percentil	920.000
70. percentil	1.340.000
80. percentil	1.950.000
90. percentil (top 10 pct.)	3.090.000
95. percentil (top 5 pct.)	4.390.000
99. percentil (top 1 pct.)	8.950.000
99,9. percentil (top 0,1 pct.)	26.910.000

Anm.: Afrundet til nærmeste 10.000 kr. Formuen er opgjort inkl. pensionsformuer (fratrasket en beregnet skat på 40 pct.) Beregnet ud fra 2015-data for formuer, opregnet til 2017-niveau med lønudviklingen.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Formuerne er mindre lige fordelt end indkomsterne. Fx er Gini-koefficienten 69,8 pct. for formuer (hvor 0 svarer til en helt lige fordeling af formuerne, mens 100 svarer til, at én person har al formue), mens Gini-koefficienten for indkomstfordelingen er på 28,9 pct., jf. afsnit 5. Den større ulighed i formuer skal bl.a. ses i lyset af formuernes aldersafhængighed. Desuden er opsparingskvoten større for personer med høje indkomster end for personer med lave indkomster.

Tabel 22.3. Aldersfordeling af formue, gennemsnit og grænser for at være med i de forskellige formuegrupper, udvalgte alderstrin, 2015 (2017-niveau), kr.

Alder	Gns.	Bund 10	Bund 25	Top 50 (median)	Top 25	Top 10	Top 5	Top 1
20	66.000	-12.000	3.000	20.000	61.000	139.000	262.000	874.000
30	275.000	-112.000	6.000	133.000	394.000	800.000	1.136.000	2.156.000
40	752.000	-13.000	159.000	507.000	1.049.000	1.782.000	2.433.000	4.738.000
50	1.390.000	71.000	379.000	933.000	1.800.000	3.028.000	4.152.000	8.685.000
60	2.188.000	209.000	724.000	1.588.000	2.842.000	4.497.000	5.994.000	11.730.000
68	2.592.000	241.000	757.000	1.707.000	3.109.000	5.024.000	6.797.000	13.497.000
70	2.480.000	196.000	660.000	1.548.000	2.915.000	4.840.000	6.651.000	13.384.000
80	1.627.000	88.000	306.000	968.000	1.982.000	3.507.000	5.012.000	10.309.000
90	1.406.000	48.000	156.000	711.000	1.665.000	3.148.000	4.612.000	10.490.000

Anm.: Se i appendix for tabel med alle alderstrin

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Betydelige geografiske forskelle

I de rigeste kommuner nord for København (Rudersdal, Gentofte og Hørsholm) er den gennemsnitlige nettoformue 3-4 mio. kr. pr. voksen, hvilket er omtrent 4 gange så meget som i kommunerne med de mindste formuer, så som Ishøj og Brøndby, hvor de gennemsnitlige formuer ligger på 8-900.000 pr. voksen, jf. tabel 22.4 og 22.5.

Det er bemærkelsesværdigt, at alle 10 kommuner i top 10 er omegnskommuner til København, og at de 8 ligger nord for København. Det hænger sammen med, at der er mange velbetalte job i København, og for at bestride dem er det praktisk at bo omkring København. Her falder valget ofte på de nordsjællandske kommuner. Desuden er kommuneskatten typisk også lavere i de nordsjællandske kommuner. En videnskabelig undersøgelse har fundet, at lavere kommuneskat fremmer mobiliteten til en kommune³¹.

Tabel 22.4. Top 10, Kommunefordeling af formue, gennemsnit og grænser for at være med i de forskellige formuegrupper, 2015 (2017-niveau), kr.

	Gns.	Bund 10	Bund 25	Top 50 (median)	Top 25	Top 10	Top 5	Top 1
Hele landet	1.250.000	0	97.000	605.000	1.609.000	3.091.000	4.390.000	8.953.000
1 Rudersdal	3.923.000	21.000	329.000	1.801.000	4.143.000	7.219.000	10.226.000	23.137.000
2 Gentofte	3.822.000	8.000	278.000	1.812.000	4.371.000	8.119.000	11.753.000	30.270.000
3 Hørsholm	3.090.000	17.000	388.000	1.672.000	3.766.000	6.809.000	9.787.000	24.570.000
4 Lyngby-Taarbæk	2.542.000	11.000	191.000	1.246.000	3.221.000	5.635.000	7.779.000	16.403.000
5 Dragør	2.247.000	35.000	539.000	1.630.000	3.160.000	4.950.000	6.440.000	11.501.000
6 Allerød	2.146.000	36.000	443.000	1.495.000	2.940.000	4.671.000	6.095.000	11.094.000
7 Furesø	2.127.000	15.000	240.000	1.348.000	3.097.000	5.073.000	6.612.000	12.034.000
8 Fredensborg	1.921.000	5.000	153.000	909.000	2.390.000	4.219.000	5.847.000	12.049.000
9 Frederiksberg	1.831.000	2.000	117.000	871.000	2.343.000	4.530.000	6.396.000	12.680.000
10 Egedal	1.673.000	29.000	388.000	1.200.000	2.298.000	3.651.000	4.774.000	8.529.000

Anm.: Se i appendix for tabel med alle kommuner

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

3 ud af 4 af de kommuner med lavest formue er også hovedstadskommuner. Det er Ishøj, Brøndby og Albertslund. I de 3 kommuner skal man have en formue på omkring 6 mio. kr. for at være i kommunens top 1 pct.

Tabel 22.5. Bund 10, Kommunefordeling af formue, gennemsnit og grænser for at være med i de forskellige formuegrupper, 2015 (2017-niveau), kr.

	Gns.	Bund 10	Bund 25	Top 50 (median)	Top 25	Top 10	Top 5	Top 1
Hele landet	1.250.000	0	97.000	605.000	1.609.000	3.091.000	4.390.000	8.953.000
1 Ishøj	843.000	-3.000	53.000	320.000	1.138.000	2.442.000	3.367.000	5.905.000
2 Brøndby	929.000	2.000	71.000	368.000	1.258.000	2.579.000	3.603.000	6.263.000
3 Randers	932.000	-9.000	76.000	468.000	1.246.000	2.383.000	3.378.000	6.778.000
4 Albertslund	963.000	0	57.000	410.000	1.311.000	2.701.000	3.694.000	6.392.000
5 Odense	968.000	-13.000	47.000	376.000	1.320.000	2.608.000	3.691.000	7.063.000
6 Assens	990.000	0	118.000	556.000	1.283.000	2.432.000	3.458.000	7.205.000
7 Vesthimmerlands	996.000	0	114.000	561.000	1.312.000	2.560.000	3.616.000	7.520.000
8 Slagelse	999.000	-18.000	71.000	475.000	1.358.000	2.557.000	3.533.000	6.949.000
9 Norddjurs	1.005.000	-8.000	87.000	526.000	1.307.000	2.462.000	3.485.000	7.507.000
10 Vejen	1.010.000	2.000	125.000	550.000	1.354.000	2.525.000	3.601.000	7.427.000

Anm.: Se i appendix for tabel med alle kommuner

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Overordnet tegner formuefordelingen på kommuner også et indtryk af, at danskerne er et formuende folkefærd. Selv i den kommune med lavest formue – Ishøj – udgør gennemsnitsformuen 843.000 kr.

³¹ "Har kommunal skat og service betydning for flyttemønstrene?", *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, Vol. 141, 2003, af Jacob Roland Munch, Københavns Universitet

Det kræver en formue på ca. 30 mio. kr. at være i top 1 pct. i Gentofte, mod 9 mio. kr. på landsplan og ca. 6 mio. kr. i Ishøj.

23. FORMUER I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

De 8 rigeste i verden har en formue svarende til knap 0,2 pct. af den samlede formue i verden

Verden har i dag (2017) ca. 7½ mia. indbyggere, og heraf er 5 mia. voksne, og den samlede nettoformue udgør 280.000 mia. dollars ifølge Credit Suisse, jf. tabel 23.1³². Nettoformuen pr. indbygger udgør i gennemsnit 56.500 dollars pr. voksen. Nettoformuen opgøres som summen af finansiel formue og ikke-finansiel formue (fx bolig) fratrukket gæld.

Tabel 23.1. Verdens befolkning og formue, 2017

Befolkning, antal mia. personer	7,5
Antal voksne, mia. personer	5,0
Samlet formue, mia. US dollars	280.300
Gennemsnitsformue pr. voksen, US dollars	56.500
Medianformue pr. voksen, US dollars	3.600
Antal dollar-millionærer, mio. personer	36,1

Kilde: Credit Suisse: Global Wealth Databook 2017

Der er i dag 36 mio. dollar-millionærer, dvs. personer med en nettoformue på minimum 6,3 mio. kr. Der er ca. 50 mio. indbyggere (voksne) i den globale top 1 pct. Man skal have minimum 770.000 US dollars i formue (4,8 mio. danske kroner) for at være i top 1 pct. på verdensplan.

Tabel 23.2. Samlet formue i verden fordelt på komponenter, 2017

	<i>mia. US dollars</i>
Finansiel formue	175.100
Realformue (bolig)	148.200
Gæld	43.100
Bruttoformue	323.400
Nettoformue	280.300

Kilde: Credit Suisse: Global Wealth Databook 2017 samt CEPOS-beregninger

Top 1 pct. på verdensplan har 50 pct. af den samlede formue på verdensplan. Top 10 pct. har en nettoformue, der udgør 88 pct. af den samlede formue i verden, jf. tabel 23.3.

³² I den danske og internationale debat om formuefordeling på tværs af lande anvendes meget ofte Credit Suisse formuetaal. Credit Suisse har ansat 3 professorer til at beregne tallene. Credit Suisse har konkrete formuetaal for 52 rigere lande. Tallene bygger primært på landenes nationalregnskaber. De 52 lande har ifølge Credit Suisse 96 pct. af verdens formue. I de 119 resterende lande i opgørelsen er formuerne (primært fattige lande) estimeret. Når formuerne skal fordeles internt i landene baseres dette for 31 lande på registerdata og survey-data. For de resterende lande estimeres formuefordelingen. Dvs., at der er nogen usikkerhed ved tallene. Vi har dog ikke kendskab til en bedre opgørelse.

Tabel 23.3. Formueandel for indkomstgrupper i verden

	pct.
Top 10 pct.	87,8
Top 5 pct.	76,4
Top 1 pct.	50,1

Kilde: Credit Suisse: Global Wealth Databook 2017

I debatten har der været fokus på de 8 rigeste i verden. Det nævnes af Oxfam (i januar 2017 på 2016-tal), at de 8 rigeste har lige så meget formue som de 50 pct. med lavest formue i verden. Dette siger ikke så meget, da de 30-40 pct. med lavest formue har en samlet formue på 0 kr. (da en del mennesker af naturlige årsager har negativ formue – f.eks. er det naturligt at stifte gæld som ung). Dvs., at en person, der har 1 dollar i formue, har mere formue end de 30-40 pct. med lavest formue.

Tabel 23.4. De otte rigeste mennesker i verdens formue, 2016

			mia. US dollars
1	Bill Gates	Microsoft	USA 75,0
2	Amancio Ortega	Inditex	Spanien 67,0
3	Warren Buffett	Berkshire Hathaway	USA 60,8
4	Carlos Slim	América Móvil, Grupo Carso	Mexico 50,0
5	Jeff Bezos	Amazon.com	USA 45,2
6	Mark Zuckerberg	Facebook	USA 44,6
7	Larry Ellison	Oracle Corporation	USA 43,6
8	Michael Bloomberg	Bloomberg L.P.	USA 40,0
	I alt		426,2

Kilde: Forbes: The World's Billionaires List, 2016

Et mere retvisende billede af de 8 rigestes formue fremkommer ved at sætte deres nettoformue i forhold til den samlede formue i verden. De 8 rigeste i verden havde 2016 en samlet formue på 426 mia. dollars, jf. tabel 23.4. I forhold til den globale formue på 256.000 mia. dollars udgjorde de 8 rigestes formue 0,2 pct.

Når Oxfam vælger at sammenligne de 8 rigeste i verden med den fattigste halvdel i verden, giver det et misvisende billede af formueuligheden. Hvis Oxfam virkelig ville vise noget om, hvor meget de 8 rigeste ejer af hele verden, burde de måle det i forhold til den samlede formue. Og her fremgår det, at de 8 rigestes formue udgør 0,2 pct. af den samlede globale formue.

Beregning på 2017

I 2017 udgør formuen for de 8 rigeste i verden 517 mia. kr. I forhold til den globale formue på 280.000 mia. dollars udgør de 8 rigestes formueandel fortsat 0,2 pct. I 2017 har den fattigste halvdel af verden en højere andel af den samlede formue, således at den fattigste halvdel af verden har en formueandel på 0,6 pct. Ud fra Oxfams tankesæt vil det i 2017 svare til, at de 52 rigeste i verden har lige så meget formue som den halvdel med lavest formue. I 2017 har de 52 rigeste i verden 0,6 pct. af den samlede formue.

Formuer i international sammenligning

Sammenlignet med andre lande har danskerne en relativ høj formue. Credit Suisse opgør formuen i Danmark til ca. 280.000 US-dollars pr. voksen, jf. tabel 23.5³³.

Tabel 23.5. Top30 over gns. formue pr. voksen, 2017

	US dollars
1 Iceland	587.600
2 Switzerland	537.600
3 Australia	402.600
4 United States	388.600
5 New Zealand	337.400
6 Norway	320.500
7 Luxembourg	313.700
8 Denmark	281.500
9 Belgium	278.100
10 United Kingdom	278.000
11 Singapore	268.800
12 France	263.400
13 Sweden	260.700
14 Canada	259.300
15 Ireland	248.500
16 Japan	225.100
17 Italy	223.600
18 Austria	221.500
19 Netherlands	204.000
20 Germany	203.900
21 Israel	198.400
22 Hong Kong	193.200
23 Taiwan	188.100
24 Korea	160.600
25 Finland	159.100
26 Spain	129.600
27 Malta	119.800
28 Greece	111.700
29 Qatar	102.500
30 Cyprus	102.400

Kilde: Credit Suisse Global Wealth Databook 2017

³³ I afsnit 22 er anført, at formuen udgør 1,25 mio. kr. for en gennemsnitlig dansk voksen. Ud fra Credit Suisse tal udgør gennemsnitsformuen ca. 1.8 mio. kr. Forklaringen på forskellen er, at CEPOS henter tallene fra Danmarks Statistiks personregistre, hvor pensionsformuer er fratrukket en skattebetaling på 40 pct. Credit Suisse henter tal fra Danmarks Statistiks nationalregnskab, hvor der i pensionsformuen ikke er korrigeret for skat. Desuden medregner Credits Suisse og nationalregnskabet bl.a. unoterede aktier. Det gør Danmarks Statistiks personregistre ikke.

APPENDIKS 1 – GINI-KOEFFICIENT I OECD-LANDE

Tabel A1.1. Gini-koefficient, OECD, 2015 eller nyeste		pct.
1	Island**	24,6
2	Slovenien	25,0
3	Slovakiet	25,1
4	Danmark**	25,6
5	Tjekkiet	25,8
6	Finland	26,0
7	Belgien	26,8
8	Norge	27,2
9	Østrig	27,6
10	Sverige	27,8
11	Luxembourg**	28,4
12	Ungarn**	28,8
13	Tyskland**	28,9
14	Polen	29,2
15	Frankrig	29,5
16	Sydkorea	29,5
17	Schweiz**	29,7
18	Irland**	29,8
19	Holland	30,3
20	Canada	31,8
21	Italien**	32,6
22	Estland	33,0
23	Japan***	33,0
24	Portugal	33,6
25	Australien**	33,7
26	Grækenland	34,0
27	Spanien	34,5
28	Israel*	34,6
29	Letland	34,6
30	New Zealand**	34,9
31	Storbritannien	36,0
32	USA	39,0
33	Tyrkiet	40,4
34	Chile	45,4
35	Mexico**	45,9

Anm.: * angiver data fra 2016, ** angiver data fra 2014, *** angiver data for 2012. Data for resten af landene er fra 2015.

Kilde: OECD

APPENDIKS 2 – INDKOMSTDEFINITIONER MV.**Boks A2.1. Metodevalg****Indkomstdefinition:**

Analyserne i denne publikation benytter Danmarks Statistiks nyeste (2013) definition af disponibel indkomst med tre ændringer:

1. Den imputerede lejeværdi af egen bolig beregnes som 4 pct. af ejendomsvurderingen.
2. Private pensionsindbetalinger er fratrukket den disponible indkomst.
3. Personer, som har opholdt sig i landet i mindre end 365 dage, får skaleret deres indkomster op til helårsniveau.

Population:

Følgende personer og deres familier er udeladt:

1. Udeboende børn under 18 år
2. Personer der ikke er skattepligtige
3. Personer som ikke er slutlignet
4. Personer som har opholdt sig mindre end 90 dage i landet
5. Personer med en ækvivaleret disponibel indkomst på 0 kr. (ekskl. grøn check)

Familiebegreb:

Særligt i forbindelse med ækvivalering af de disponible indkomster har det betydning, hvordan man definerer en familie. I denne publikation har vi benyttet Danmarks Statistiks E-familiebegreb.

Ækvivalering:

Ved beregning af stordriftsfordele har vi benyttet OECD-ækvivaleringsfaktoren (Antal personer i familie)^{0,6}. Se boks 3.1 for en forklaring af ækvivalering og stordriftsfordele.

Formueopgørelse:

I beregningerne af formuerne medtages kun personer over 18 år. Nettoformuen fordeles ligeligt mellem ægtefæller og samlevende. Eventuelle hjemmeboende børn over 18 år tildeles blot deres egen formue (dvs. ikke noget fra forældrene). Der foretages ikke ækvivalering af formuerne.

APPENDIKS 3 – ALDERSFORDELING AF FORMUE

Aldersfordeling - hvor høj formue har du sammenlignet med andre på din alder:

Tabel A3.1. Aldersfordeling af formue, gennemsnit og grænser for at være med i de forskellige formuegrupper, 2015 (2017-niveau), kr.

Alder	Gns.	Bund 10	Bund 25	Top 50 (median)	Top 25	Top 10	Top 5	Top 1
18	47.000	0	2.000	10.000	36.000	88.000	164.000	607.000
19	60.000	0	4.000	18.000	53.000	116.000	205.000	728.000
20	66.000	-12.000	3.000	20.000	61.000	139.000	262.000	874.000
21	81.000	-24.000	3.000	25.000	76.000	188.000	389.000	1.083.000
22	104.000	-38.000	3.000	32.000	97.000	277.000	533.000	1.221.000
23	121.000	-54.000	0	31.000	107.000	336.000	594.000	1.258.000
24	129.000	-69.000	-2.000	34.000	124.000	391.000	653.000	1.369.000
25	134.000	-84.000	-5.000	39.000	152.000	448.000	708.000	1.451.000
26	147.000	-100.000	-8.000	49.000	188.000	507.000	775.000	1.586.000
27	178.000	-109.000	-4.000	65.000	237.000	575.000	851.000	1.672.000
28	212.000	-110.000	0	86.000	289.000	645.000	940.000	1.868.000
29	265.000	-114.000	2.000	109.000	340.000	727.000	1.046.000	2.067.000
30	275.000	-112.000	6.000	133.000	394.000	800.000	1.136.000	2.156.000
31	326.000	-105.000	15.000	160.000	448.000	889.000	1.243.000	2.415.000
32	357.000	-98.000	24.000	192.000	513.000	982.000	1.375.000	2.677.000
33	394.000	-88.000	34.000	220.000	564.000	1.068.000	1.486.000	2.807.000
34	439.000	-87.000	45.000	250.000	620.000	1.148.000	1.591.000	3.002.000
35	497.000	-76.000	61.000	292.000	691.000	1.250.000	1.731.000	3.400.000
36	538.000	-61.000	79.000	332.000	754.000	1.334.000	1.849.000	3.566.000
37	592.000	-49.000	100.000	377.000	830.000	1.460.000	2.017.000	3.899.000
38	655.000	-39.000	117.000	416.000	900.000	1.551.000	2.120.000	4.109.000
39	714.000	-21.000	141.000	462.000	973.000	1.671.000	2.282.000	4.427.000
40	752.000	-13.000	159.000	507.000	1.049.000	1.782.000	2.433.000	4.738.000
41	850.000	3.000	189.000	561.000	1.139.000	1.915.000	2.617.000	5.181.000
42	898.000	9.000	203.000	595.000	1.197.000	2.038.000	2.776.000	5.601.000
43	951.000	17.000	231.000	645.000	1.284.000	2.142.000	2.912.000	5.796.000
44	1.001.000	25.000	252.000	679.000	1.346.000	2.267.000	3.119.000	6.113.000
45	1.053.000	28.000	262.000	705.000	1.397.000	2.367.000	3.248.000	6.539.000
46	1.103.000	38.000	281.000	750.000	1.474.000	2.484.000	3.433.000	7.028.000
47	1.170.000	40.000	299.000	790.000	1.537.000	2.595.000	3.582.000	7.206.000
48	1.258.000	53.000	327.000	840.000	1.630.000	2.752.000	3.781.000	7.851.000
49	1.302.000	61.000	354.000	887.000	1.706.000	2.862.000	3.906.000	8.100.000
50	1.390.000	71.000	379.000	933.000	1.800.000	3.028.000	4.152.000	8.685.000
51	1.428.000	77.000	395.000	962.000	1.844.000	3.124.000	4.294.000	8.744.000
52	1.528.000	90.000	433.000	1.040.000	1.962.000	3.277.000	4.480.000	9.120.000
53	1.602.000	101.000	461.000	1.094.000	2.046.000	3.408.000	4.638.000	9.490.000
54	1.704.000	119.000	506.000	1.166.000	2.158.000	3.563.000	4.862.000	10.120.000
55	1.761.000	121.000	531.000	1.219.000	2.249.000	3.699.000	5.073.000	10.209.000
56	1.843.000	150.000	585.000	1.302.000	2.377.000	3.845.000	5.206.000	10.338.000
57	1.960.000	160.000	619.000	1.366.000	2.475.000	4.014.000	5.420.000	11.179.000
58	2.010.000	175.000	653.000	1.439.000	2.589.000	4.165.000	5.594.000	10.926.000
59	2.092.000	189.000	697.000	1.521.000	2.700.000	4.289.000	5.774.000	11.359.000
60	2.188.000	209.000	724.000	1.588.000	2.842.000	4.497.000	5.994.000	11.730.000
61	2.305.000	210.000	753.000	1.649.000	2.953.000	4.631.000	6.142.000	11.296.000
62	2.330.000	237.000	784.000	1.705.000	3.067.000	4.856.000	6.400.000	11.842.000
63	2.435.000	241.000	809.000	1.751.000	3.163.000	5.002.000	6.668.000	12.722.000
64	2.501.000	256.000	813.000	1.787.000	3.231.000	5.086.000	6.770.000	12.776.000
65	2.423.000	243.000	789.000	1.741.000	3.151.000	5.024.000	6.657.000	12.703.000
66	2.486.000	254.000	804.000	1.776.000	3.185.000	5.037.000	6.723.000	13.243.000
67	2.513.000	250.000	788.000	1.768.000	3.168.000	5.065.000	6.892.000	13.522.000

68	2.592.000	241.000	757.000	1.707.000	3.109.000	5.024.000	6.797.000	13.497.000
69	2.421.000	224.000	720.000	1.648.000	3.039.000	5.023.000	6.868.000	13.789.000
70	2.480.000	196.000	660.000	1.548.000	2.915.000	4.840.000	6.651.000	13.384.000
71	2.258.000	183.000	611.000	1.487.000	2.809.000	4.656.000	6.463.000	13.546.000
72	2.248.000	168.000	579.000	1.429.000	2.755.000	4.667.000	6.473.000	12.950.000
73	2.135.000	151.000	539.000	1.366.000	2.641.000	4.513.000	6.342.000	12.606.000
74	2.081.000	135.000	475.000	1.263.000	2.448.000	4.212.000	5.981.000	12.900.000
75	2.029.000	119.000	434.000	1.184.000	2.336.000	3.988.000	5.627.000	11.676.000
76	1.869.000	120.000	422.000	1.167.000	2.319.000	4.058.000	5.707.000	11.604.000
77	1.803.000	119.000	400.000	1.113.000	2.212.000	3.858.000	5.464.000	11.779.000
78	1.766.000	103.000	362.000	1.069.000	2.149.000	3.753.000	5.255.000	11.011.000
79	1.703.000	96.000	342.000	1.001.000	2.079.000	3.626.000	5.186.000	11.474.000
80	1.627.000	88.000	306.000	968.000	1.982.000	3.507.000	5.012.000	10.309.000
81	1.617.000	84.000	294.000	949.000	1.972.000	3.538.000	5.094.000	10.669.000
82	1.595.000	76.000	262.000	895.000	1.914.000	3.444.000	4.911.000	10.477.000
83	1.590.000	71.000	252.000	912.000	1.903.000	3.341.000	4.778.000	10.434.000
84	1.587.000	67.000	248.000	882.000	1.850.000	3.343.000	4.818.000	10.371.000
85	1.651.000	60.000	219.000	846.000	1.827.000	3.376.000	4.777.000	10.276.000
86	1.539.000	60.000	210.000	828.000	1.790.000	3.231.000	4.778.000	10.827.000
87	1.479.000	56.000	187.000	782.000	1.762.000	3.230.000	4.702.000	11.292.000
88	1.457.000	53.000	179.000	755.000	1.746.000	3.280.000	4.829.000	10.911.000
89	1.392.000	50.000	164.000	725.000	1.666.000	3.091.000	4.502.000	10.076.000
90	1.406.000	48.000	156.000	711.000	1.665.000	3.148.000	4.612.000	10.490.000

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

APPENDIKS 4 – KOMMUNEFORDELING AF FORMUE

Tabel A4.1. Kommunefordeling af formue, gennemsnit og grænser for at være med i de forskellige formuegrupper, 2015 (2017-niveau), kr.

	Gns.	Bund 10	Bund 25	Top 50 (median)	Top 25	Top 10	Top 5	Top 1
1 Rudersdal	3.923.000	21.000	329.000	1.801.000	4.143.000	7.219.000	10.226.000	23.137.000
2 Gentofte	3.822.000	8.000	278.000	1.812.000	4.371.000	8.119.000	11.753.000	30.270.000
3 Hørsholm	3.090.000	17.000	388.000	1.672.000	3.766.000	6.809.000	9.787.000	24.570.000
4 Lyngby-Taarbæk	2.542.000	11.000	191.000	1.246.000	3.221.000	5.635.000	7.779.000	16.403.000
5 Dragør	2.247.000	35.000	539.000	1.630.000	3.160.000	4.950.000	6.440.000	11.501.000
6 Allerød	2.146.000	36.000	443.000	1.495.000	2.940.000	4.671.000	6.095.000	11.094.000
7 Furesø	2.127.000	15.000	240.000	1.348.000	3.097.000	5.073.000	6.612.000	12.034.000
8 Fredensborg	1.921.000	5.000	153.000	909.000	2.390.000	4.219.000	5.847.000	12.049.000
9 Frederiksberg	1.831.000	2.000	117.000	871.000	2.343.000	4.530.000	6.396.000	12.680.000
10 Egedal	1.673.000	29.000	388.000	1.200.000	2.298.000	3.651.000	4.774.000	8.529.000
11 Solrød	1.672.000	16.000	284.000	1.103.000	2.296.000	3.798.000	4.990.000	9.415.000
12 Vallensbæk	1.586.000	17.000	230.000	1.048.000	2.354.000	3.746.000	4.858.000	8.262.000
13 Greve	1.519.000	11.000	180.000	947.000	2.166.000	3.636.000	4.803.000	8.343.000
14 Hillerød	1.516.000	8.000	160.000	902.000	2.189.000	3.764.000	4.948.000	9.000.000
15 Roskilde	1.516.000	3.000	135.000	860.000	2.132.000	3.695.000	4.971.000	8.897.000
16 Lejre	1.508.000	12.000	255.000	955.000	2.024.000	3.453.000	4.575.000	9.174.000
17 Skanderborg	1.440.000	22.000	272.000	945.000	1.947.000	3.301.000	4.472.000	8.366.000
18 Helsingør	1.403.000	1.000	109.000	700.000	1.900.000	3.487.000	4.878.000	9.696.000
19 Gribskov	1.385.000	2.000	180.000	848.000	1.944.000	3.391.000	4.646.000	8.744.000
20 Tårnby	1.358.000	18.000	204.000	907.000	1.997.000	3.261.000	4.295.000	6.884.000
21 Gladsaxe	1.357.000	5.000	98.000	670.000	1.933.000	3.580.000	4.811.000	8.418.000
22 Odder	1.309.000	7.000	163.000	757.000	1.729.000	3.066.000	4.280.000	8.310.000
23 Frederikssund	1.309.000	6.000	182.000	787.000	1.775.000	3.099.000	4.195.000	8.230.000
24 Syddjurs	1.305.000	5.000	184.000	774.000	1.708.000	2.991.000	4.097.000	8.147.000
25 Silkeborg	1.288.000	6.000	142.000	706.000	1.716.000	3.120.000	4.311.000	8.219.000
26 Stevns	1.250.000	1.000	156.000	708.000	1.621.000	2.904.000	4.098.000	9.153.000
27 Favrskov	1.249.000	12.000	196.000	807.000	1.713.000	2.972.000	4.042.000	7.413.000
28 Rebild	1.240.000	6.000	190.000	744.000	1.615.000	2.993.000	4.114.000	8.502.000
29 Middelfart	1.222.000	4.000	157.000	688.000	1.602.000	2.950.000	4.151.000	8.507.000
30 Ballerup	1.221.000	6.000	116.000	629.000	1.757.000	3.230.000	4.313.000	7.453.000
31 Århus	1.198.000	-6.000	48.000	360.000	1.566.000	3.225.000	4.534.000	9.117.000
32 Herlev	1.197.000	8.000	109.000	582.000	1.701.000	3.185.000	4.308.000	7.395.000
33 Ringkøbing-Skjern	1.197.000	10.000	164.000	686.000	1.582.000	2.916.000	4.164.000	9.094.000
34 Lemvig	1.183.000	9.000	187.000	727.000	1.593.000	2.880.000	4.159.000	8.883.000
35 Hvidovre	1.179.000	5.000	116.000	679.000	1.746.000	3.079.000	4.074.000	6.534.000
36 Hedensted	1.176.000	9.000	175.000	693.000	1.516.000	2.753.000	3.959.000	8.413.000
37 Svendborg	1.174.000	-2.000	99.000	625.000	1.547.000	2.842.000	3.924.000	7.700.000
38 Billund	1.166.000	10.000	165.000	709.000	1.544.000	2.770.000	3.838.000	7.599.000
39 Herning	1.160.000	5.000	119.000	631.000	1.538.000	2.851.000	4.048.000	8.219.000
40 Kalundborg	1.159.000	-5.000	110.000	611.000	1.502.000	2.732.000	3.824.000	7.730.000
41 Høje-Taastrup	1.154.000	3.000	92.000	588.000	1.660.000	3.012.000	4.034.000	6.598.000
42 Viborg	1.149.000	3.000	122.000	648.000	1.556.000	2.824.000	3.936.000	7.852.000
43 Sorø	1.148.000	-5.000	123.000	642.000	1.539.000	2.826.000	3.871.000	7.760.000
44 Varde	1.147.000	4.000	140.000	666.000	1.594.000	2.889.000	4.064.000	8.080.000
45 Glostrup	1.144.000	4.000	108.000	578.000	1.591.000	2.987.000	4.056.000	7.321.000
46 Vejle	1.144.000	2.000	109.000	587.000	1.543.000	2.863.000	4.008.000	8.243.000
47 Holstebro	1.143.000	4.000	123.000	632.000	1.530.000	2.770.000	3.869.000	8.394.000
48 Ikast-Brandø	1.142.000	7.000	150.000	646.000	1.476.000	2.676.000	3.859.000	8.565.000

49	Rødovre	1.142.000	6.000	105.000	595.000	1.666.000	3.106.000	4.077.000	6.509.000
50	Holbæk	1.137.000	-3.000	101.000	604.000	1.531.000	2.826.000	3.904.000	7.751.000
51	Kerteminde	1.132.000	7.000	166.000	661.000	1.482.000	2.733.000	3.849.000	7.648.000
52	Køge	1.127.000	2.000	109.000	622.000	1.594.000	2.838.000	3.828.000	7.023.000
53	Ringsted	1.123.000	0	103.000	580.000	1.475.000	2.739.000	3.874.000	7.860.000
54	Morsø	1.120.000	4.000	147.000	616.000	1.405.000	2.742.000	4.100.000	8.709.000
55	Odsherred	1.109.000	-2.000	131.000	639.000	1.500.000	2.697.000	3.732.000	7.385.000
56	Vordingborg	1.096.000	-30.000	88.000	542.000	1.377.000	2.582.000	3.650.000	7.983.000
57	Kolding	1.093.000	0	94.000	553.000	1.440.000	2.705.000	3.789.000	8.208.000
58	Hjørring	1.091.000	-15.000	97.000	560.000	1.422.000	2.604.000	3.666.000	7.118.000
59	Esbjerg	1.089.000	2.000	97.000	556.000	1.491.000	2.768.000	3.816.000	7.299.000
60	Struer	1.085.000	0	131.000	630.000	1.436.000	2.624.000	3.671.000	7.950.000
61	Lolland	1.084.000	-32.000	80.000	446.000	1.135.000	2.326.000	3.691.000	11.761.000
62	Jammerbugt	1.081.000	1.000	144.000	643.000	1.442.000	2.639.000	3.643.000	7.653.000
63	Nyborg	1.079.000	1.000	115.000	576.000	1.399.000	2.557.000	3.616.000	7.134.000
64	Faaborg-Midtfyn	1.075.000	4.000	139.000	620.000	1.396.000	2.577.000	3.574.000	6.911.000
65	Mariagerfjord	1.073.000	0	115.000	592.000	1.428.000	2.656.000	3.753.000	7.959.000
66	Aabenraa	1.072.000	2.000	123.000	562.000	1.410.000	2.689.000	3.786.000	7.790.000
67	København	1.064.000	-14.000	52.000	434.000	1.337.000	2.810.000	4.128.000	8.162.000
68	Guldborgsund	1.061.000	-24.000	85.000	503.000	1.307.000	2.568.000	3.783.000	9.048.000
69	Nordfyns	1.055.000	2.000	133.000	579.000	1.332.000	2.575.000	3.672.000	8.018.000
70	Skive	1.054.000	3.000	134.000	600.000	1.397.000	2.584.000	3.652.000	7.744.000
71	Faxe	1.054.000	-11.000	101.000	571.000	1.394.000	2.560.000	3.518.000	7.080.000
72	Næstved	1.052.000	-6.000	95.000	548.000	1.416.000	2.651.000	3.671.000	7.327.000
73	Langeland	1.047.000	4.000	156.000	597.000	1.301.000	2.459.000	3.593.000	7.301.000
74	Aalborg	1.044.000	-16.000	53.000	437.000	1.416.000	2.743.000	3.839.000	7.510.000
75	Thisted	1.044.000	2.000	126.000	613.000	1.419.000	2.586.000	3.748.000	7.372.000
76	Sønderborg	1.041.000	4.000	117.000	570.000	1.365.000	2.598.000	3.653.000	7.240.000
77	Haderslev	1.030.000	-6.000	92.000	507.000	1.349.000	2.595.000	3.712.000	8.034.000
78	Tønder	1.028.000	1.000	124.000	577.000	1.391.000	2.651.000	3.861.000	8.104.000
79	Frederikshavn	1.025.000	0	119.000	588.000	1.394.000	2.536.000	3.520.000	6.796.000
80	Halsnæs	1.024.000	-5.000	112.000	591.000	1.445.000	2.599.000	3.482.000	6.114.000
81	Bornholm	1.024.000	2.000	134.000	591.000	1.346.000	2.490.000	3.489.000	7.333.000
82	Horsens	1.024.000	1.000	93.000	538.000	1.387.000	2.601.000	3.643.000	6.828.000
83	Fredericia	1.023.000	-7.000	89.000	500.000	1.380.000	2.568.000	3.548.000	6.748.000
84	Brønderslev	1.012.000	-3.000	122.000	589.000	1.402.000	2.592.000	3.621.000	7.123.000
85	Vejen	1.010.000	2.000	125.000	550.000	1.354.000	2.525.000	3.601.000	7.427.000
86	Norddjurs	1.005.000	-8.000	87.000	526.000	1.307.000	2.462.000	3.485.000	7.507.000
87	Slagelse	999.000	-18.000	71.000	475.000	1.358.000	2.557.000	3.533.000	6.949.000
88	Vesthimmerlands	996.000	0	114.000	561.000	1.312.000	2.560.000	3.616.000	7.520.000
89	Assens	990.000	0	118.000	556.000	1.283.000	2.432.000	3.458.000	7.205.000
90	Odense	968.000	-13.000	47.000	376.000	1.320.000	2.608.000	3.691.000	7.063.000
91	Albertslund	963.000	0	57.000	410.000	1.311.000	2.701.000	3.694.000	6.392.000
92	Randers	932.000	-9.000	76.000	468.000	1.246.000	2.383.000	3.378.000	6.778.000
93	Brøndby	929.000	2.000	71.000	368.000	1.258.000	2.579.000	3.603.000	6.263.000
94	Ishøj	843.000	-3.000	53.000	320.000	1.138.000	2.442.000	3.367.000	5.905.000

Anm.: Afrundet til nærmeste 10.000 kr. Formuen er opgjort inkl. pensionsformuer (fratrasket en beregnet skat på 40 pct.) Beregnet ud fra 2015-data for formuer, opregnet til 2017-niveau med lønudviklingen. Der er set bort fra 4 små ø-kommuner (Læsø, Fanø, Ærø og Samsø) som har under 6.000 personer i datasættet.

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre